

JAAARVERSLAG

2022

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD

MANAGEMENTSAMENVATTING

1. BELEIDSPUNTEN VANUIT DE EVALUATIE VAN HET PROVISIEVERBOD

- 1.1 ONAFHANKELIJKHEID
- 1.2 DIENSTVERLENINGSDOCUMENT
 - 1.2.1 Effectiever dienstverleningsdocument; de vergelijkingskaart
 - 1.2.2 De AdviesWijzer
- 1.3 ZORGPLICHT
- 1.4 ACTIEVE PROVISIETRANSPARANTIE BIJ SCHADEVERZEKERINGEN
 - 1.4.1 Terugblik
 - 1.4.2 Parlementaire behandeling in 2022
- 1.5 OVERIGE ONDERWERPEN
 - 1.5.1 Frequentie accountantscontrole van het kostprijsmodel
 - 1.5.2 Geautomatiseerd advies

2. WETGEVING

- 2.1 WIJZIGINGSWET FINANCIËLE MARKTEN 2024
- 2.2 WIJZIGINGSBESLUITEN FINANCIËLE MARKTEN 2021 EN 2022
- 2.3 BESLUIT INVOERING VERGELIJKINGSKAART
- 2.4 NALEVING PRODUCTONTWIKKELINGSPROCES
- 2.5 WIJZIGING REGELING HYPOTHECAIR KREDIET
- 2.6 VERWERKEN BURGERSERVICENUMMER (BSN)
- 2.7 BEKOSTIGING FINANCIËEL TOEZICHT
- 2.8 FISCALITEITEN
 - 2.8.1 Omzet- en assurantiebelasting
 - 2.8.2 Fiscale aftrekbaarheid advieskosten

3. VAKBEKWAAMHEID

- 3.1 HAALBAARHEID PE-DEADLINE
- 3.2 PE-ACTUALITEITEN VANAF 1 APRIL 2023
- 3.3 REGELING TARIEF CENTRALE EXAMENBANK WFT 2022
- 3.4 SUBSIDIEAANVRAAG VOOR OMSCHOLINGSTRAJECTEN
- 3.5 ALTERNATIEF PE-SYSTEEM

4. HYPOTHEEKVERSTREKKING

- 4.1 PLATFORM HYPOTHEKEN
 - 4.1.1 Starters
 - 4.1.2 Huurexplain
 - 4.1.3 Delen klantgegevens
- 4.2 UITKOMSTEN PLATFORM HYPOTHEKEN 2021
- 4.3 PLATFORM HYPOTHEKEN 2022
- 4.4 HYPOTHEEKNORMEN 2023
- 4.5 MAATSCHAPPELIJK PERSPECTIEF OP EEN TOEGANKELIJKE WONINGMARKT
- 4.6 PERSPECTIEFVERKLARING

5. VERDUURZAMING

- 5.1 CONVENANT 'VERDUURZAMING IN DE KOOPKETEN'
- 5.2 WARMTEFONDS

- 5.3 VERKORT ADVIES VOOR VERDUURZAMING
- 6. ONTWIKKELING VAN (BRON)DATA
- 7. ACTIEAGENDA CONSUMENTENKEUZES
 - 7.1 TERUGBLIK
 - 7.2 ACTIEPLAN CONSUMENTENKEUZES 2022
- 8. VERHUISREGELINGEN
- 9. KIFID
- 10. AUTORITEIT FINANCIËLE MARKTEN
 - 10.1 ACTIEVE SCHADEPROVISIETRANSPARANTIE
 - 10.2 HYPOTHEKEN EN BETALINGSACHTERSTANDEN
 - 10.3 CONSULTATIE BELEIDSREGEL GESCHIKTHEID
 - 10.4 PENSIOENINKOMEN EN DE HYPOTHECAIRE KREDIETTOETS
 - 10.5 CONSULTATIE NADERE REGELING GEDRAGSTOEZICHT FINANCIËLE ONDERNEMINGEN
 - 10.6 AFM EN MAATWERK
 - 10.7 ADVISEREN VERSUS INFORMEREN
 - 10.8 CONSULTATIE AANVULLING LEIDRAAD VERVROEGDE HYPOTHEEKAFLOSSING
- 11. EUROPESE ONTWIKKELINGEN
 - 11.1 SUSTAINABLE FINANCE DISCLOSURE REGULATION (SFDR)
 - 11.2 VERORDENING DIGITALE OPERATIONELE WEERBAARHEID (DORA)
 - 11.3 RICHTLIJN HYPOTHECAIR KREDIET (RHK)
 - 11.3.1 Terugblik
 - 11.3.2 Consultatie evaluatie richtlijn hypothecair krediet
 - 11.4 EVALUATIE IDD
 - 11.5 FÉCIF
- 12. POSITIE VAN DE SERVICEORGANISATIES
- 13. COMMUNICATIE
 - 13.1 ALGEMEEN
 - 13.2 LIJST MET PUBLICATIES
 - 13.3 PROJECT- EN PRODUCTGROEPEN OVFD
- 14. BESTUUR EN DIRECTIE OVFD

VISIE VAN DE VOORZITTER

Een keten in balans levert evenwichtige resultaten!

Geachte lezer,

Ik ben persoonlijk altijd erg trots op dit jaarverslag. Niet persé vanwege de grote hoeveelheid werk die Colinda Rosenbrand, directeur van de OvFD erin steekt, maar met name omdat het een prachtige weergave is van alles wat de OvFD op jaarbasis doet en weet te bewerkstelligen. Ik denk dat weinig mensen zich realiseren dat met de geringe capaciteit aan mensen de opbrengst echt onvoorstelbaar riant te noemen is. Een mooi compliment aan Colinda en het bestuur van de OvFD!

Op deze plek is het ook goed om eens stil te staan bij de positie die de OvFD in de afgelopen jaren heeft verworven. Als het gaat om hypotheek overdrijf ik niet als ik zeg dat we het eerste aanspreekpunt zijn voor toezichthouders AFM en DNB, diverse ministeries en belanghebbenden zoals kamerleden, banken en verzekeraars. In het kielzog daarvan spelen we ook in toenemende mate een belangrijke rol als het gaat om consumptief krediet en schadeverzekeringen.

Zoals gezegd, dit jaarverslag biedt weer een prachtig beeld over onze werkzaamheden en de onderwerpen die ons bezighouden. Natuurlijk staat niet alles wat we doen met name genoemd, maar de belangrijkste en meest impactvolle kwesties komen goed aan bod.

We doen dit werk met hart en ziel, in de overtuiging dat we onze leden, de hypotheekketens, serviceproviders en individuele leden daarmee van dienst zijn. Steeds vaker komen we tot de conclusie dat het bestaansrecht voor de OvFD zit in balans.

We brengen balans aan in de keten. We bewaken de balans tussen werkbaarheid en regelgeving, en zijn een tegengewicht als de sectorbalans naar één kant dreigt over te hellen. We dragen bij aan evenwichtige regelgeving en -uitvoering en geven aanbieders tegenkracht in de processen als dat noodzakelijk is.

Zo zorgen we voor een leefbare sector die consumenten financiële zekerheid biedt. Daar zetten we ons graag voor in!

Veel leesplezier!

Namens het bestuur,

Christian Dijkhof
Voorzitter

MANAGEMENT SAMENVATTING

Het Jaarverslag 2022 biedt een overzicht van diverse belangrijke dossiers waar de OvFD in 2022 een actieve rol heeft gespeeld; we geven hiervan een uitgebreid verslag met ook een terugblik op het verleden om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen. Aangezien de OvFD met name een lobbyvereniging is, biedt het jaarverslag de beste kans om de leden zo volledig mogelijk te informeren over de belangrijkste werkzaamheden. Een belangrijk deel van de werkzaamheden bestaat uit het volgen en beïnvloeden van de parlementaire behandeling van (wijzigingen in) wetsvoorstellen. Een belangrijk maar ondoorzichtig gebeuren. Het jaarverslag biedt daarom een goed overzicht en functioneert als een naslagwerk.

SAMENWERKING STAKEHOLDERS

Ook in 2022 heeft de OvFD met diverse stakeholders samengewerkt en gesproken. De AFM, ministeries, belastingdienst, Kifid, brancheorganisaties en andere stakeholders als HDN en NHG weten ons goed te vinden en overleg vindt plaats over een breed scala aan onderwerpen. We hebben schriftelijk vragen beantwoord en notities gemaakt over diverse onderwerpen, zoals:

- De vormgeving en uitgangspunten voor een wettelijke titel voor onafhankelijk advies;
- De evaluatie van de Richtlijn Hypothecair Krediet;
- Level playing field met aanbieders op diverse gebieden;
- Een voorstel tot uitbreiding van Kifid;
- De discussie en uitgangspunten over schadeprovisietransparantie;
- Verduidelijk van de (postcontractuele) zorgplicht;
- Verkort Advies;
- Verhuisregelingen;
- De definitie van advies in de beheerfase;
- Hypotheeknormen;
- Duurzaamheid.

TOT SLOT

In het jaarverslag vindt u een beschrijving van de lobby op de belangrijkste dossiers. We hebben het daarbij dan dus nog niet gehad over andere onderwerpen waarvan we de ontwikkelingen of parlementaire behandeling volgen zoals de (wijziging van de) Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft), het jaarlijks monitoren van de kostenkaders in het kader van de toezichtkosten en inhoudelijke ontwikkelingen die bijvoorbeeld betrekking hebben op de fiscale behandeling van de eigenwoning.

De OvFD volgt de parlementaire behandeling van een groot aantal wetsvoorstellen en houdt daarbij voortdurend in de gaten of voorstellen (ongewenste) gevolgen (zouden kunnen) hebben voor haar leden, de financiële positie van de consument, de toegankelijkheid tot advies en het level playing field in de branche.

Het jaarverslag geeft een goed overzicht van de beleidsstandpunten en de lobby van de OvFD in 2022!

1. BELEIDSPUNTEN VANUIT DE EVALUATIE VAN HET PROVISIEVERBOD

In 2017/2018 is [het provisieverbod geëvalueerd](#). De minister wil naar aanleiding van de uitkomsten concrete vervolgacties nemen op een aantal onderwerpen, namelijk:

- De invulling van een wettelijke titel voor onafhankelijkheid;
- Een effectievere standaard voor het dienstverleningsdocument (dvd);
- De inhoud en invulling van de postcontractuele zorgplicht;
- Het vormgeven van actieve provisietransparantie bij schadeverzekeringen;

Sinds 2018 wordt hierover met relevante stakeholders, waaronder de OvFD, gesproken. De OvFD heeft ook [uitgebreid gereageerd](#) op de uitkomsten van de evaluatie. De minister wil via deze vervolgacties verdere verbeteringen realiseren, die de klant daadwerkelijk ten goede komen.

1.1 ONAFHANKELIJKHEID

De OvFD draagt al sinds 2014 [het standpunt](#) uit dat er een wettelijke titel voor onafhankelijkheid moet komen, met als belangrijkste voorwaarde dat een onafhankelijk adviseur moet adviseren op basis van een objectieve analyse. Echte onafhankelijke dienstverlening is belangrijk omdat consumenten de verschillende vormen van dienstverlening nauwelijks vergelijken en zich dus maar heel beperkt op de adviesmarkt oriënteren. Ze kiezen al in een vroeg stadium voor een financiële dienstverlener. Indien dit dan een financiële dienstverlener betreft die slechts een beperkt aanbod heeft of wellicht zelfs maar één product, dan betekent dit ook dat de consument daarmee (onbewust) voor een minder passend advies kiest. Voordat het provisieverbod in werking trad ging de consument naar diverse adviseurs en kon hij echt shoppen, nu gebeurt dat - mede onder invloed van de advieskosten - veel minder. Het is nu dus ook veel belangrijker dat volledig transparant wordt of een adviseur een uitgebreide vergelijking maakt c.q. onafhankelijk is. Onafhankelijk advies op basis van een objectieve analyse komt de kwaliteit van het advies ten goede, want als het assortiment waaruit gekozen kan worden groter is, en er is voldoende diversiteit, leidt dit tot een gemiddeld betere matching tussen klant en product. Kortom, adviseren op basis van een objectieve analyse leidt tot een kwalitatief beter advies.

In 2020 wordt de term onafhankelijkheid tot onze grote blijdschap eindelijk na een lang lobby-traject opgenomen in het [concept-Wijzigingsbesluit Financiële Markten 2021](#) (hierna: Wijzigingsbesluit 2021) dat op 1 juli 2020 is gepubliceerd. Onafhankelijkheid houdt volgens dit besluit in, dat de financiële dienstverlener die adviseert over een complex product, klanten voorafgaand aan het advies moet meedelen of afhankelijk of onafhankelijk wordt geadviseerd. Indien een financiële dienstverlener onafhankelijk adviseert, moet een toereikend aantal op de markt verkrijgbare financiële producten worden beoordeeld, die voldoende divers zijn wat type en aanbieder betreft. Verder mag de financiële dienstverlener niet uitsluitend financiële producten aanbieden die door de financiële dienstverlener zelf worden aangeboden of worden aangeboden door entiteiten die nauwe banden (bijvoorbeeld de band tussen een moederonderneming en een dochteronderneming) met de financiële dienstverlener hebben.

Adviseurs dienen volgens de toelichting in het Wijzigingsbesluit 2021 ook hun marketinguitingen dusdanig aan te passen zodat alleen diegenen die aan de wettelijke vereisten van onafhankelijkheid voldoen, zich ook als 'onafhankelijk adviseur' mogen profileren. Hiermee is feitelijk een wettelijke titel voor onafhankelijkheid ontstaan.

In 2022 is het concept-besluit nog regelmatig doorgesproken met relevante stakeholders en dan met name over de praktische gevolgen en invoering van dit besluit. Onafhankelijk advies is opgenomen in het Wijzigingsbesluit 2021, dat vertraging heeft opgelopen. De parlementaire behandeling zal naar verwachting in 2023 plaatsvinden, waarmee ook meer duidelijkheid zal komen over de ingangsdatum.

www.kiesvooronafhankelijkadvies.nl

De OvFD heeft ook de website www.kiesvooronafhankelijkadvies.nl gelanceerd, met als doel om consumenten via deze site te informeren over het belang van onafhankelijk advies. Op termijn kan de website verder uitgebouwd worden.

OvFD:

- Overleg MinFin en andere stakeholders
- Schriftelijke reactie op voorstellen, conceptteksten en definities
- Beleidsnotities
- Monitoren parlementaire behandeling

1.2 DE VERGELIJKINGSKAART

1.2.1 Effectiever Dienstverleningsdocument; de Vergelijkingskaart

Het dvd geeft de consument geen inzicht in de aard van de dienstverlening van financieel adviseurs, en de prijs die daarbij hoort. Hierdoor kunnen consumenten geen geïnformeerde en overwogen keuze tussen adviseurs maken en doordat consumenten slechts beperkt shoppen, komt ook de vergelijkingsfunctie niet van de grond. De minister wil de informatie in het dvd daarom effectiever maken. Doel is dat meer consumenten de informatie uit het document gebruiken bij het kiezen van een financiële dienstverlener. Met het informatiedocument wordt de consument door de financiële dienstverlener geïnformeerd over de beoogde dienstverlening en het is belangrijk dat consumenten de verschillende vormen van financiële dienstverlening en verschillende financiële dienstverleners met elkaar kunnen vergelijken.

De OvFD is al sinds 2018 betrokken bij het overleg met het ministerie van Financiën over een beter informatiedocument. In 2019 zijn de eerste varianten van een nieuw informatiedocument voorgelegd. In 2020 is verder gewerkt aan diverse varianten van een nieuw te ontwikkelen dvd. De OvFD heeft actief meegedacht en mede aan de hand van de AdviesWijzer (zie paragraaf 1.2.2) voorstellen gedaan tot verbetering van de effectiviteit. Wij vinden het daarbij belangrijk dat de consument in een oogopslag ziet of een adviseur onafhankelijk is of niet en het liefst, net zoals in de AdviesWijzer, via het gebruik van iconen.

Op basis van gedragsinzichten en in overleg met stakeholders is een nieuw concept van het dvd ontwikkeld: de ‘vergelijkingskaart financiële dienstverleners’. De effectiviteit van de nieuwe vergelijkingskaart is, door een onderzoek dat CentERdata heeft uitgevoerd, vergeleken met de effectiviteit van het huidige dvd en daaruit blijkt dat de vergelijkingskaart duidelijk effectiever is en een substantiële verbetering ten opzichte van het dvd. De resultaten laten zien dat de vergelijkingskaart de vergelijking van financiële dienstverleners stimuleert, aanzienlijk beter wordt begrepen en dat het consumenten helpt om een beter geïnformeerde, bewuste keuze te maken. De minister vindt het daarom zinvol om het dvd te vervangen door de vergelijkingskaart. Op 18 augustus 2022 wordt hiertoe het concept Besluit invoering vergelijkingskaart financiële dienstverleners gepubliceerd (zie paragraaf 2.3).

OvFD:

- Overleg MinFin en andere stakeholders
- Schriftelijke reactie op voorstellen, conceptteksten en definities
- Beleidsnotities

1.2.2 De AdviesWijzer

De Hypotheekshop en de Hypotheker hebben in 2017 het initiatief genomen om consumenten keuzebewust te maken bij het afnemen van financiële diensten en producten, waardoor het risico van financiële benadeling wordt beperkt. Zij hebben hiertoe het branche-initiatief onder de naam 'AdviesWijzer' opgezet en het initiatief ondergebracht bij de OvFD.

Onafhankelijk advies is voor veel consumenten geen helder begrip. Met de Advieswijzer willen de adviesketens consumenten duidelijk maken wat de verschillen zijn tussen onafhankelijk advies en een niet onafhankelijk advies. Sinds 2013 ontvangt iedere consument voorafgaand of tijdens het eerste oriënterende gesprek met een hypotheekadviseur het dvd. Uit de evaluatie van het provisieverbod in 2018 kwam naar voren dat de inhoud van het dvd onvoldoende transparantie biedt in het productaanbod en de consument onvoldoende helpt bij het maken van keuzes. Ook al is een nieuwe dvd in de maak, willen wij de dienstverlening via de Advieswijzer voor de consument nu al zo helder mogelijk maken.

Op 8 november 2021 is [de Advieswijzer](#) gelanceerd door de vier grootste hypotheekadviesketens van Nederland in samenwerking met de OvFD. Bij het afsluiten van een hypotheek kan het voor een consument een groot verschil maken op welke wijze het productaanbod aangeboden wordt. De Advieswijzer biedt met behulp van drie iconen in één oogopslag inzicht over de totstandkoming van het productaanbod bij het afsluiten van een hypotheek.

Persoonlijk Advies

Uitgebreide vergelijking

Ongebonden advies

De drie iconen staan voor persoonlijk advies, uitgebreide vergelijking en ongebonden advies. Voldoet de adviseur aan deze drie elementen, dan is er sprake van een onafhankelijk advies.

ONAFHANKELIJK ADVIES

ONGEBONDEN
VERGELIJKEND
PERSOONLIJK

Op www.advies-wijzer.nl staan de iconen met een extra toelichting waarom persoonlijk advies, een (uitgebreide) vergelijking en een ongebonden dienstverlener zo belangrijk is. De vier onafhankelijke adviesketens zullen de iconen met uitleg ook op hun eigen website en in andere communicatiemiddel gaan gebruiken. De informatie en iconen helpt de consument een bewustere keuze te maken op welke wijze het productaanbod aangeboden wordt. De intentie van de OvFD is om de Advieswijzer breed beschikbaar te stellen in 2023 zodra onafhankelijkheid wettelijk geregeld is.

OvFD:

- AdviesWijzer ontwikkeld
- Overleg MinFin en AFM

1.3 ZORGPLICHT

Op het gebied van de (wettelijke) zorgplicht leven veel vragen en bestaat veel onduidelijkheid. Dat blijkt ook uit de evaluatie van het provisieverbod. Wij hebben in 2013 met onze documentatieset Nazorg geprobeerd om meer duidelijkheid te scheppen, maar we lopen met betrekking tot de zorgplicht toch tegen diverse knelpunten aan:

Knelpunt 01: Zorgplicht en actuele klant- en leninginformatie

De adviseur is nadat het product tot stand is gekomen zowel voor de wettelijke zorgplicht als de aanvullende nazorg afhankelijk van de informatie van aanbieders. Op dit moment zijn veel aanbieders niet bereid om actuele klant- en leninginformatie actief te delen met de onafhankelijke adviseur. Hierdoor is het voor adviseurs moeilijk om goed invulling te geven aan de wettelijke zorgplicht en om klanten actief te beheren. De OvFD zou daarom graag zien dat aanbieders actuele klant- en leninginformatie actief gaan delen dan wel via een wetswijziging dan wel via een oproep van de AFM.

Knelpunt 02: Verdergaande uitbreiding van de zorgplicht

De Geschillencommissie van Kifid heeft inmiddels diverse uitspraken gedaan die de wettelijke zorgplicht flink uitbreiden. Denk hierbij aan de uitspraken in het kader van de overlijdensrisicoverzekering (ORV), waarin Kifid aangeeft dat adviseurs consumenten expliciet moeten wijzen op premiedalingen in de levensverzekeringsmarkt. In een beroepsprocedure is die uitspraak in 2020 gelukkig van tafel geveegd, maar het laat wel een tendens zien. Deze uitspraken hebben een enorme impact. Een dergelijke, zich steeds verder oprekkende, wettelijke zorgplicht is voor adviseurs niet te overzien en al helemaal niet als er vervolgens ook geen kosten apart voor in rekening mogen worden gebracht (zie knelpunt 6). Een dergelijke wettelijke zorgplicht zorgt voor grote onzekerheid en kan gaan leiden tot grote bedrijfseconomische problemen en dat kan nooit de bedoeling zijn geweest van de Wft.

Knelpunt 03: Interpretatie van de publiekrechtelijke normen naar civielrechtelijke aansprakelijkheid

In zijn algemeenheid ontstaat er steeds meer discussie tussen de verhouding van de Wft met het civiele recht, omdat in de Wft en het Bgfo steeds meer bepalingen worden opgenomen die tot doel hebben consumenten te beschermen. Deze beschermingsbepalingen zijn feitelijk gericht tot de financiële onderneming en worden gehandhaafd door de toezichthouder, maar strekken mede tot bescherming van consumenten. Consumentbescherming via civielrechtelijke regels moet plaatsvinden via het BW en niet via de publiekrechtelijke regels uit de Wft of de invulling van de publiekrechtelijke regels door de toezichthouder. Feitelijk stelt artikel 1:23 Wft dat ook, maar helaas werken de regels uit de Wft - naar onze mening ten onrechte - toch steeds vaker door op het civiele recht.

Knelpunt 04: Wettelijke zorgplicht versus contractuele afspraken en kosten

De Geschillencommissie van Kifid heeft in een uitspraak in 2020 vastgesteld dat adviseurs voor de wettelijke nazorgverplichtingen geen vergoeding bij de consument in rekening mogen brengen, terwijl de wettelijke zorgplicht als publiekrechtelijke verplichting ook niet contractueel kan worden uitgesloten. De adviseur moet - ongeacht de contractuele afspraken - de wettelijke nazorg kosteloos blijven verlenen. Adviseurs mogen de kosten voor de wettelijke zorgplicht vooraf wel incalculeren in de advieskosten, maar niet apart via bijvoorbeeld een abonnement. Maar hoe bereken je de kosten voor de wettelijke zorgplicht over een periode van bijvoorbeeld dertig jaar bij een hypotheek en neem je die op in de vergoeding voor de advieskosten? Dat is praktisch- en bedrijfseconomisch niet mogelijk. Op dit punt is ook geen level playing field met directe aanbieders, die kosten voor zowel de wettelijke zorgplicht als de aanvullende nazorg via de productprijs kunnen verrekenen.

Wij vinden daarom dat er wettelijk via bijvoorbeeld het Bgfo meer duidelijkheid moet worden gecreëerd over bovenstaande problematiek, dus dat als de contractuele relatie eindigt ook de wettelijke zorgplicht voor de adviseur eindigt en/of dat de adviseur de (redelijke) kosten voor de wettelijke zorgplicht wel apart in rekening kan brengen.

Knelpunt 05: Wettelijke zorgplicht en rechtstreekse wijzigingen bij de aanbieder

Het komt steeds vaker voor dat klanten zelf wijzigingen in het afgesloten product willen aanbrengen via de (intermediaire) aanbieder. Wijzigingen als extra aflossen, aflossingsvorm(en) aanpassen, rentemiddelen etc. Dit is naar onze mening een (onbedoeld) gevolg van het provisieverbod. Klanten proberen advieskosten te voorkomen door 'gratis' zelf wijzigingen via de aanbieder te bewerkstelligen. Ze krijgen daartoe ook meer mogelijkheden omdat steeds meer aanbieders met een digitale omgeving voor de klant werken en op die manier wijzigingen kunnen aanbrengen. Feit is wel dat het hierdoor wel onduidelijk wordt waar de wettelijke zorgplicht ligt. Wij gaan ervan uit dat op dat moment de wettelijke zorgplicht voor adviseurs vervalst.

Knelpunt 06: Geen level playing field voor wat betreft nazorg

De OvFD heeft al diverse keren gewezen op het feit dat er voor wat betreft het aanbieden van nazorg geen level playing field is met de aanbieders. Aanbieders kunnen nazorg 'gratis' geven door het te verrekenen in de prijs van het product, terwijl adviseurs voor nazorg wel een prijs in rekening moeten brengen. Het resultaat is, wat ook blijkt uit het rapport inzake de evaluatie van het provisieverbod:

- dat consumenten terughoudend zijn in de vraag naar nazorg uit de vrees daarvoor te moeten betalen (40% van de adviseurs geeft aan dat klanten van na het provisieverbod minder onderhoudsvraag uitoefenen dan klanten die onder het oude regime een product hebben gesloten);
- dat klanten advieskosten proberen te voorkomen door 'gratis' zelf wijzigingen via de aanbieder te bewerkstelligen;
- dat adviseurs er niet goed in slagen een stabiel verdienmodel voor nazorg te ontwikkelen.

Uit de evaluatie van het provisieverbod blijkt dat consumenten niet gemakkelijk accepteren dat ze moeten betalen voor nazorg. De minister wil daarom samen met de markt bekijken wat de problemen zijn en hoe we die kunnen oplossen. Ook [de AFM](#) noemt de nazorg een belangrijk onderdeel van de dienstverlening aan een klant en heeft daarom op 15 december 2021 [de Principes 'Doorlopende ondersteuning van klanten'](#) gepubliceerd.

In dit document beschrijft de AFM wat financiële ondernemingen in het belang van hun klanten kunnen doen om hen ook in de beheerfase, dus na het afsluiten en gedurende de looptijd van het product of de dienst, doorlopend te ondersteunen. De AFM heeft daarom principes geformuleerd, waarmee ze financiële ondernemingen wil stimuleren om hun doorlopende dienstverlening aan klanten kritisch tegen het licht te houden en verder te ontwikkelen. Voor iedere onderneming zal de invulling van de dienstverlening in de beheerfase anders zijn omdat dit afhankelijk is van zaken zoals de plek van de onderneming in de distributieketen, de aard, complexiteit en looptijd van de betrokken producten en dienstverlening, de wijze van betaling voor de dienstverlening, de klantdoelgroep of van de financiële situatie, en de wensen en behoeften van de klant. Het begint er mee dat financiële ondernemingen zich afvragen wat ze na het afsluitmoment voor hun klanten willen betekenen en hoe ze klanten kunnen blijven helpen.

De OvFD is nauw betrokken geweest bij de totstandkoming van deze principes en zal met de AFM in dialoog blijven over de knelpunten voor adviseurs bij doorlopende ondersteuning van klanten in de beheerfase.

Positief is dat er vanuit de ministeries en de AFM langzamerhand steeds meer aandacht komt voor dit onderwerp. De AFM benoemt de doorontwikkeling van de zorgplicht ook als prioriteit in haar Jaaragenda 2022. Het begrip zorgplicht staat niet stil en wordt mede ingevuld naar de maatschappelijke en wettelijke normen. Deze normen veranderen voortdurend. Ook de aard van financiële dienstverlening verandert door maatschappelijke ontwikkelingen en de groeiende digitalisering. Deze

ontwikkelingen hebben ook impact op de bescherming van consumenten en wat van financiële ondernemingen verwacht mag worden om consumenten te helpen hun doel te halen. De AFM heeft daarom de volgende activiteiten geformuleerd:

- Aandacht voor de dienstverlening van financiële ondernemingen tijdens de looptijd van een financieel product of dienst, de zogenoemde beheerfase. Veranderingen in het persoonlijke leven van de consument of in de financiële markten kunnen tot gevolg hebben dat eerder gekozen financiële oplossingen niet meer bij de klantsituatie passen en leiden tot financiële problemen. De AFM wil stimuleren dat financiële ondernemingen hun doorlopende dienstverlening aan bestaande klanten kritisch tegen het licht houden en verder verbeteren. Doel daarbij is dat consumenten financieel weerbaarder worden/blijven en in het geval van problemen zo snel mogelijk uitzicht hebben op een duurzame oplossing.
- Ook gaat de AFM in gesprek met de financiële ondernemingen om te kijken hoe zij klanten ook na het afsluiten van het product of de dienst kunnen blijven ondersteunen. Concrete voorbeelden hiervan in 2022 zijn onder andere het project Aflossingsvrij, waarin een ingericht doorlopend beheer bij alle aanbieders het streven is. En een verkennend onderzoek naar de manier waarop verzekeraars omgaan met klanten die een levensverzekering hebben afgesloten en die binnen een closed book portefeuille van een verzekeraar vallen.
- Daarnaast gaat de AFM in dialoog met de financiële sector om te onderzoeken hoe consumenten gestimuleerd kunnen worden om periodiek aandacht te geven aan het onderhoud van hun financiële situatie.

Samengevat maakt de OvFD zich grote zorgen over (de ontwikkeling van) de zorgplicht. Wij informeren het ministerie en de AFM voortdurend via gesprekken en beleidsnotities over de problemen en knelpunten die wij ervaren met de verschillende aspecten van de (wettelijke) zorgplicht. We monitoren de jurisprudentie voortdurend en proberen naar oplossingen toe te werken.

Wij zijn daarom blij dat de AFM in haar jaaragenda 2022 aangeeft dat ze meer aandacht wil schenken aan de (postcontractuele) zorgplicht. Ook met het ministerie van Financiën zijn we inmiddels in gesprek over advies tijdens de beheerfase.

OvFD:

- Overleg MinFin, Kifid, AFM en andere stakeholders over knelpunten m.b.t. zorgplicht
- Schriftelijke reactie op voorstellen, conceptteksten en definities
- Beleidsnotities
- Interpretatie relevante jurisprudentie
- Beoordelen conceptteksten AFM
- Overleggen met de AFM

1.4 ACTIEVE PROVISIETRANSPARANTIE BIJ SCHADEVERZEKERINGEN

1.4.1 Terugblik

Vanaf 2018 wordt in de branche een discussie gevoerd over het invoeren van actieve provisietransparantie. De minister stelt in een brief aan de Kamer op 15 januari 2019 dat er breed draagvlak is voor actieve provisietransparantie bij schadeverzekeringen, vanuit de gedachte dat consumenten er belang bij hebben om te weten wat een adviseur voor hen kan doen en wat hij daarvoor aan provisie krijgt. Als de consument niet op de hoogte is van het feit dat hij betaalt voor dienstverlening, bestaat de kans dat de consument niet vraagt om de dienstverlening waar hij recht op heeft. De minister vindt het daarom verstandig dat er meer transparantie komt over provisies en dienstverlening voor

consumenten bij schadeverzekeringen. Vanuit het oogpunt van de klant vindt hij concrete bedragen wel het meest informatief.

De OvFD is geen voorstander van actieve nominale provisietransparantie vanwege:

- de enorme disproportionele kosten en administratieve lasten om advies-, offerte- en acceptatiesystemen aan te passen voor duizenden verschillende producten van honderden aanbieders met variërende provisiepercentages;
- de juridische onhoudbaarheid van het voorstel;
- de bedrijfseconomische onhoudbaarheid van het voorstel;
- het oneerlijke speelveld dat ontstaat met directe verzekeraars.

Na diverse overleggen met het ministerie van Financiën wordt in het Wijzigingsbesluit 2021 vastgelegd dat van adviseurs wordt verwacht dat zij de consument voortaan actief informeren over het gemiddelde bedrag of percentage van de provisies, die hij ontvangt voor particuliere schadeverzekeringen.

De OvFD is in [haar reactie op het Wijzigingsbesluit 2021](#) voorzichtig positief over de gekozen beleidsoplossing. Wij vinden nog steeds dat hiermee onnodig nieuwe regels worden geïmplementeerd voor een probleem dat niet bestaat, maar wij zijn wel positief over het feit dat rekening is gehouden met onze praktische, juridische en bedrijfseconomische opmerkingen. De voorgestelde beleidsoplossing is daardoor wel uitvoerbaar.

Wel moeten aan directe aanbieders vergelijkbare transparantie-eisen worden gesteld als aan de adviseurs en dat is nog steeds niet het geval. Volgens het Wijzigingsbesluit 2021 hoeven directe aanbieders alleen de aanbrengvergoedingen transparant te maken, die zij aan derden betalen als aanbrengvergoeding. Wij vinden dat beide distributiekanaal transparant moeten zijn over dezelfde zaken. Bij adviseurs gaat het om het gemiddeld bedrag of percentage aan provisie voor hun dienstverlening aan de klant en directe aanbieders zouden daarom dat deel van de premie dat ze ontvangen voor vergelijkbare dienstverlening (advies, distributie en beheer) ook moeten vertalen naar een gemiddeld percentage of bedrag van de totaalpremie die de klant aan die aanbieder betaalt. Consumenten kunnen dan de verschillende distributiekanaal pas echt met elkaar vergelijken. In zijn [brief van 15 januari 2019](#) heeft de minister tenslotte ook duidelijk gezegd dat het gelijke speelveld tussen de distributiekanaal niet mag worden verstoord ten nadele van de zelfstandige adviseur.

Op [27 oktober 2020 stuurt de minister echter een brief](#) naar de Kamer waarin hij plotseling aangeeft, dat hij naar aanleiding van de consultatiereacties op het Wijzigingsbesluit 2021 van plan is om het geconsulteerde wetsvoorstel te wijzigen van gemiddelde bedragen, naar exacte provisiebedragen per product, met als doel om de consument zo concreet mogelijk te informeren. Na bestudering van alle consultatiereacties heeft hij zich laten overtuigen door onder meer de Consumentenbond en de AFM. Nominale bedragen zijn voor consumenten gemakkelijker te begrijpen dan percentages en het is interessanter voor een consument om te weten wat hij/zij concreet zelf aan provisie moet betalen dan wat het gemiddelde provisiebedrag is.

Op 19 november 2020 wordt tijdens het Algemeen Overleg (hierna: AO) Financiële Markten hierover gesproken en spreken verschillende Kamerleden hun, ook door de OvFD aangedragen, zorgen uit over de voorgestelde inrichting van de provisietransparantie en dan met name het voornemen om voortaan het concrete nominale provisiebedrag per product actief transparant te maken. De minister heeft de Kamer daarop toegezegd om nogmaals in ieder geval met de AFM en Consumentenbond over dit onderwerp te spreken en te bezien of dit tot wijziging van het voorstel dient te leiden.

Op [7 juni 2021 reageert](#) de minister op de vragen die tijdens het AO zijn gesteld. Hij heeft naar aanleiding van zijn toezeggingen uit het AO nogmaals met de AFM en de Consumentenbond gesproken over het voorstel en de dilemma's die daarbij spelen. Deze gesprekken steunen hem in de lijn dat de actieve provisietransparantie nominaal en per product per persoon dient te gelden, waarbij hij zich bewust is van enkele zorgpunten die daarbij leven. Hij zal het voorstel daarom aanvullen met een evaluatiebepaling om deze maatregel drie jaar na inwerkingtreding te evalueren. Op dat moment kan worden overwogen of er aanleiding is om de bepalingen aan te passen en/of uit te breiden naar de zakelijk markt. Bovendien heeft hij de AFM gevraagd om met de adviseurs in gesprek te gaan over een wijze van invoering die zo praktisch mogelijk uitvoerbaar is.

Op 25 oktober 2021 wordt [het consultatieverslag](#) op het Wijzigingsbesluit 2021 gepubliceerd. Hierin geeft de minister hetzelfde aan als in zijn brief van 1 juni en op 25 november 2021 stuurt hij het aangepaste [Wijzigingsbesluit 2021](#) naar de Kamer. In [de begeleidende Kamerbrief](#) geeft hij ook een terugkoppeling van de gesprekken die de AFM met de adviseurs, waaronder de OvFD, heeft gehad. Aan de hand van deze gesprekken concludeert de AFM dat het Wijzigingsbesluit 2021 uitvoerbaar is. Hierover ontstaat publiek een enorme discussie. De OvFD heeft steeds aangegeven, ook in de gesprekken met de AFM, dat nominale provisietransparantie onuitvoerbaar is.

De OvFD begrijpt daarom niet dat de AFM uit de gesprekken concludeert dat actieve provisietransparantie uitvoerbaar is. De hele gang van zaken bevestigt onze mening dat de voor de AFM gewenste uitkomst vooraf al vaststond en ten koste van alles moest worden bereikt. De AFM is tenslotte groot voorstander van nominale provisietransparantie en de initiatiefnemer van het voorstel. Zij zal nooit op haar schreden terugkeren, dus de gesprekken zijn alleen voor de politieke Bühne. De conclusie stond al vast. Dit dossier doet daarom ook veel stof opwaaien in de [pers](#).

Begin december 2021 blijkt dat de Kamer alle beslisnota's en stukken uit het dossier heeft opgevraagd bij het ministerie. Eind december 2021 vinden nog twee schriftelijke overleggen plaats. Wij hebben daarom op 7 december nog een reactie naar de Kamer gestuurd met een voorstel voor kamervragen. Uit het op [17 december 2021 gepubliceerde verslag](#) van een schriftelijk overleg blijkt dat diverse fracties deze kamervragen hebben overgenomen. De parlementaire behandeling over actieve schadeprovisietransparantie wordt daarom in 2022 vervolgd.

1.4.2 Parlementaire behandeling in 2022

Op 30 juni 2022 vond het debat Financiële markten plaats. In aanloop naar dat debat heeft de OvFD aangegeven dat je toch zou mogen verwachten dat de politiek naar de adviesmarkt luistert. Exacte nominale transparantie is slecht voor de consument, onuitvoerbaar, disproportioneel en er is geen gelijk speelveld tussen de distributiekkanalen. De uitkomst van het debat zou dus hooguit een gemiddeld bedrag of percentage moeten zijn én dat er een gelijk speelveld komt. Ook directe aanbieders moeten een vergelijkbare transparantieverplichting krijgen. Zonder gelijk speelveld worden consumenten misleid, want die krijgen de indruk dat directe aanbieders geen advies- en distributiekosten in rekening brengen. Bovendien verstoort het de concurrentie tussen de distributiekkanalen en dat is absoluut in strijd met de Richtlijn Verzekeringsdistributie. Daar moet de politiek iets mee doen.

Minister Kaag heeft de Kamer op [28 juni 2022 geïnformeerd](#) dat zij het wenselijk vindt dat er meer transparantie komt over provisies en dienstverlening voor consumenten bij schadeverzekeringen. Tegelijkertijd heeft zij oog voor de zorgen die, ook door de OvFD, herhaaldelijk zijn geuit over het voorstel. Deze zorgen concentreerden zich op de uitvoerbaarheid van de opgenomen verplichting om voortaan het exacte nominale provisiebedrag per product actief transparant te maken, en daarnaast op een mogelijke verstoring van het gelijke speelveld tussen adviseurs en verzekeraars.

Actieve provisietransparantie is een onderwerp waarover veelvuldig met stakeholders en de Kamer is gesproken. Het is volgens de minister een lastige opgave gebleken om een oplossing te vinden die op breed draagvlak kan rekenen. Het voorstel om actieve provisietransparantie vorm te geven in exacte nominale bedragen werd gesteund door verzekeraars, de Consumentenbond en de Autoriteit Financiële Markten (AFM), maar leidde tot forse kritiek van adviseurs. Ook vanuit de Kamer leverde dit voorstel kritische reacties op, met name ten aanzien van mogelijke marktverstoring en de uitvoerbaarheid. Het eerdere geconsulteerde voorstel met gemiddelde bedragen per productgroep kreeg kritiek van de AFM, de Consumentenbond en verzekeraars, omdat dit te weinig concreet was.

De minister kiest er dan ook voor om over te gaan op fijnmazige gemiddelden van diverse typen producten. Deze optie houdt qua vormgeving het midden tussen de twee eerdere voorstellen van 1. exacte nominale transparantie en 2. een gemiddeld bedrag per productgroep. De eerdere bezwaren vanuit de sector en de Kamer ten aanzien van optie 1 zagen op het feit dat de bemiddelaar of adviseur pas vlak voor het afsluiten van de schadeverzekering het exacte provisiebedrag kan vaststellen. In het geval van fijnmazige gemiddelden is het mogelijk voor de tussenpersonen om reeds in een vroeg stadium de consument zo nauwkeurig als mogelijk te informeren over het verwachte provisiebedrag. Dit maakt dat de praktische uitvoerbaarheid van deze optie beter is geborgd. Het doel van de actieve provisietransparantie, de consument bewust maken van het feit dat er provisie wordt betaald en dat daar een bepaalde dienstverlening tegenover staat, blijft in dit geval gewaarborgd. Voor de nadere uitwerking van deze optie heeft de minister gesproken met branchepartijen, waaronder de OvFD. In deze gesprekken kwam naar voren dat een aantal branchepartijen van financieel adviseurs positief is over de optie met fijnmazige gemiddelde, omdat hiermee het doel van actieve provisietransparantie wordt bereikt op een manier die praktisch beter uitvoerbaar is.

Het Verbond van Verzekeraars, Zorgverzekeraars Nederland en de Consumentenbond blijven voorstander van het aan de Kamers voorgelegde ontwerp met exacte nominale bedragen. De AFM heeft te kennen gegeven een voorkeur te hebben voor het handhaven van het voorstel met exacte nominale bedragen per product. Als ervoor wordt gekozen verder te gaan met het fijnmazig gemiddelde dan is het volgens de AFM van belang dat het fijnmazig gemiddelde dichtbij het daadwerkelijke provisiebedrag ligt en dat invulling wordt gegeven aan het voorstel zonder afbreuk te doen aan de doelen van actieve provisietransparantie.

De minister heeft daarom uiteindelijk besloten het voorstel aan te passen door de optie van exacte nominale bedragen te vervangen door de optie van fijnmazige gemiddelden en het aldus aangepaste ontwerpbesluit voor advies voorleggen aan de Afdeling advisering van de Raad van State. Hiermee wordt naar de mening van de minister een meer evenwichtige, beter uitvoerbare vorm van provisietransparantie bereikt, waarbij het doel van actieve provisietransparantie onverkort geborgd zal zijn.

De OvFD vindt het in beginsel een mooi compromis tussen exact nominale transparantie en ons aanvankelijke voorstel voor gemiddelde bedragen. De OvFD heeft in 2022 over de verdere uitwerking en aansluiting in de praktijk nog diverse overleggen gevoerd met het ministerie van Financiën. Feit is echter ook dat er een ongelijk speelveld met directe aanbieders blijft. Wij moeten ook met een fijnmazig gemiddelde de provisie transparant maken, terwijl de aanbieders hun advies- en distributiekosten niet transparant hoeven te maken. Bij de verdere uitwerking van het fijnmazig gemiddelde moeten we zien of en in hoeverre we daarmee kunnen leven.

OvFD:

- Diverse bilaterale en branche-overleggen met het MinFin en andere stakeholders

- Diverse overleggen met de AFM
- Schriftelijke reactie middels brieven, (beleids)notities en effectbeoordelingen gemaakt
- Berichten en overleg met Kamerfracties
- Persreacties

1.5 OVERIGE ONDERWERPEN

1.5.1 Frequentie accountantscontrole kostprijsmodel

De minister heeft bij de invoering van het provisieverbod in 2013 ook [een wettelijk kostprijsmodel](#) ingevoerd voor de correcte berekening van de advies- en distributiekosten van de directe aanbieders met de bedoeling om een gelijk speelveld te creëren tussen het intermediaire- en het directe kanaal. Deze kostprijs moet worden berekend, om ervoor te zorgen dat de kosten tussen de verschillende distributiekanaal vergelijkbaar zijn. Het kostprijsmodel moet jaarlijks gecontroleerd worden door een externe accountant.

In het Wijzigingsbesluit 2021 is voorgesteld om de controle van het kostprijsmodel te wijzigen en de frequentie terug te brengen naar eens in de drie jaar. Gesteld wordt dat er alternatieve waarborgen worden geïntroduceerd voor de tussenliggende jaren waarin er geen accountantscontrole is.

Aanbieders moeten vermelden of de basis voor de berekening en toewijzing van de advies- en distributiekosten materiaal afwijkt van het voorgaande jaar. Het is daarbij aan de aanbieder om een gemotiveerde afweging te maken van het feit of het al dan niet om een materiele wijziging gaat. Wij vinden dit, gezien de subjectiviteit van de onderliggende normen en definities, absoluut geen waarborg. Het wordt alleen nog minder transparant en controleerbaar, ook voor de AFM. De slager keurt zijn eigen vlees.

Wij vinden het teleurstellend dat met het verlagen van de frequentie van de accountantscontrole eenzijdig tegemoet wordt gekomen aan de bezwaren van de aanbieders en nergens wordt ingegaan op de terechte kritiek van adviseurs/bemiddelaars, die ontevreden zijn over de werking van het kostprijsmodel, omdat ze ervan uitgaan dat aanbieders kosten van advies en nazorg in de prijs van het product versleutelen, en die kosten zodoende onzichtbaar maken.

Het kostprijsmodel is niet alleen relevant voor aanbieders, maar ook voor adviseurs. Het kostprijsmodel moet ervoor zorgen dat de kosten tussen de verschillende distributiekanaal vergelijkbaar, juist en controleerbaar zijn. Een jaarlijkse controle van het kostprijsmodel door een externe accountant is van groot belang om te voorkomen dat aanbieders hun adviesdiensten onder de kostprijs aanbieden. Zonder deze controle krijgt de consument geen juist en volledig inzicht in de tarieven tussen de verschillende distributiekanaal en kan er dus ook geen level playing field bestaan.

Wij begrijpen dat aanbieders niet blij zijn met hoge nalevingskosten en dat dit gevolgen heeft voor de prijzen van financiële producten. Dat mag niet de bedoeling zijn, maar wij begrijpen absoluut niet dat er nu alleen aan symptoombestrijding (verlagen van de frequentie van de accountantscontrole) wordt gedaan en niets wordt gedaan met de onderliggende kwaal (onduidelijk en subjectief kostprijsmodel).

Conclusie is dat wij gezien het belang van een goed functionerend kostprijsmodel voor het level playing field van mening zijn dat objectieve wijzigingen in het kostprijsmodel veel effectiever zijn om de nalevingskosten te verlagen dan de voorgestelde oplossing, omdat daarmee ook de controle voor de accountants veel gemakkelijker wordt. Tegelijkertijd zou daarmee tegemoet worden gekomen aan de relevante en terechte opmerkingen die adviseurs hebben gemaakt in het evaluatierapport. Ook deze

wijziging is opgenomen in het Wijzigingsbesluit 2021, dat vertraging heeft opgelopen, en is eind 2022 nog steeds niet parlementair behandeld. Als OvFD blijven we vechten voor een echt level playing field.

1.5.3 Geautomatiseerd advies

Al langere tijd wordt geanticipeerd op de komst van geautomatiseerd advies. Sinds 2016 heeft de minister gesprekken gevoerd met de sector waaronder de OvFD. Hierbij is in kaart gebracht welke ontwikkelingen er met betrekking tot geautomatiseerd advies zijn, of er eventuele problemen of risico's zijn te voorzien en of de bestaande regels in dat licht afdoende zijn. Wij vinden dat financiële dienstverleners die gebruikmaken van geautomatiseerd advies gewoon moeten voldoen aan dezelfde wettelijke eisen als die gelden voor financiële dienstverleners die 'normaal' adviseren. Het is van belang dat de consument dezelfde bescherming geniet als wanneer hij zou worden geadviseerd door een natuurlijk persoon.

In het Wijzigingsbesluit 2021 worden specifieke eisen voor volledig geautomatiseerd advies geïntroduceerd, om te waarborgen dat adviezen die geautomatiseerd tot stand zijn gekomen aan dezelfde kwaliteitseisen voldoen als advies gegeven door een natuurlijk persoon. Bij geautomatiseerd advies wordt het werk van de fysieke adviseur volledig overgenomen door een geautomatiseerd systeem. De inventarisatie is gedigitaliseerd en het advies wordt volledig geautomatiseerd geproduceerd en gecommuniceerd. De enige rol van de mens is het (door)ontwikkelen van het systeem en het eventueel oplossen van storingen. Wanneer alleen gebruik wordt gemaakt van automatisering om informatie van de klant te vergaren en te analyseren om het adviestraject te versimpelen of verkorten, is geen sprake van geautomatiseerd advies als bedoeld in dit besluit. Ook wanneer een deel van het advies automatisch wordt opgesteld, is nog geen sprake van geautomatiseerd advies. Bij deze twee vormen van automatisering is immers nog steeds een natuurlijk persoon verantwoordelijk is voor de inhoud van het advies.

Geautomatiseerd advies kent verschillende voordelen zoals een betere toegankelijkheid van advies en lagere kosten, waardoor een consument sneller geneigd is advies te zoeken over financiële producten wat zijn of haar financiële situatie ten goede kan komen. Tegenover de voordelen staan echter ook bepaalde risico's. Voorkomen moet worden dat onjuiste of onvolledige informatie in de 'tool' kan worden opgenomen, of dat de klantinventarisatie kan leiden tot een verkeerde uitkomst. Het risico bestaat dat deze fouten, wanneer de 'tool' niet uitvoerig is getest door een vakbekwaam persoon, pas achteraf en daarmee te laat aan het licht komen. Met dit wijzigingsbesluit wordt geëxpliciteerd dat geautomatiseerd advies aan dezelfde regels moet voldoen als fysiek advies.

Een ander risico is dat de 'tool' een systeemfout bevat of het algoritme niet meer correct is. Een geautomatiseerd systeem kan in korte tijd veel adviezen uitgeven, en een fout in het systeem kan dus ook tot vele incorrecte adviezen in korte tijd leiden. In het Wijzigingsbesluit 2021 worden daarom waarborgen ingebouwd. Zo moeten twee of meer personen aangewezen worden die verantwoordelijk zijn voor het geautomatiseerd systeem en de geautomatiseerde adviezen. Deze personen dienen te beschikken over de benodigde vakbekwaamheid om het advies rechtstreeks te kunnen geven en na ingebruikname moet periodiek zeker worden gesteld dat het geautomatiseerd advies de laatste beschikbare kennis meeneemt, conform ook de eisen van permanent educatie.

Op 25 oktober 2021 publiceert de minister [het consultatieverslag](#). Hierin worden nog enkele zaken verduidelijkt zoals dat de vergunningplicht voor adviseren ongewijzigd blijft. De OvFD kan zich vinden in de specifieke eisen die in het Wijzigingsbesluit 2021 worden geïntroduceerd om te waarborgen dat adviezen die geautomatiseerd tot stand komen aan dezelfde kwaliteitseisen voldoen als advies gegeven door een natuurlijk persoon. Wij hebben in onze reactie op het Wijzigingsbesluit 2021 aangegeven dat geautomatiseerd advies ook moet voldoen aan de wettelijke adviesregels zodat ook dan passend advies

wordt gegeven. Onze belangrijkste voorwaarde is dat geautomatiseerd advies minimaal aan dezelfde eisen moet voldoen als advies door een natuurlijke persoon. Minimaal, omdat het complexer is om de klant via geautomatiseerde systemen van een passend product te voorzien. Het is dan belangrijk dat de systemen zorgvuldig worden ontwikkeld, gecontroleerd en onderhouden. Wij denken dat via dit voorstel deze belangrijke waarborgen worden ingebouwd.

Deze wijziging is opgenomen in het Wijzigingsbesluit 2021, dat vertraging heeft opgelopen. Ook dit onderwerp is eind 2022 dus nog steeds niet parlementair behandeld.

OvFD:

- Positie en rol van de serviceorganisatie besproken met stakeholders
- Belangrijke rol serviceorganisaties in perspublicaties en interviews benadrukt
- (Nieuwe) regelgeving beoordeeld op de gevolgen voor de positie van serviceorganisaties

2. WETGEVING

2.1 WIJZIGINGSWET FINANCIËLE MARKTEN 2024

Van 29 april tot 12 juni 2022 is de Wijzigingswet Financiële Markten 2024 ter consultatie voorgelegd. Dit voorstel beoogt onder meer in de Wft de verplichting op te nemen voor verzekeraars om zich te onderwerpen aan tuchtrecht en enkele wijzigingen in het prudentieel toezicht op verzekeraars met het oog op verbetering van de bescherming van polishouders. Daarnaast bevat het voorstel een aantal kleinere wijzigingen en verbeteringen in de wetgeving op het gebied van de financiële markten. De OvFD heeft dit wetsvoorstel beoordeeld, maar er was geen noodzaak om op de consultatie te reageren.

2.2 WIJZIGINGSBESLUITEN FINANCIËLE MARKTEN 2021 EN 2022

Het [concept-Wijzigingsbesluit 2021 is geconsulteerd](#) in de periode 1 juli 2020 tot 13 augustus 2020. De OvFD heeft het wijzigingsbesluit doorgenomen en op 12 augustus 2020 op de consultatie gereageerd. Het Wijzigingsbesluit is heel relevant omdat hiermee diverse onderwerpen waar we al jaren mee bezig zijn zoals onafhankelijkheid en provisie transparantie voor schadeverzekeringen nu ook wettelijk worden vastgelegd en geconsulteerd. Daarnaast worden voor adviseurs relevante, nieuwe voorstellen gedaan zoals het vervallen van de kennis- en ervaringstoets als een consument een aanvullend krediet wil sluiten voor de financiering van energiebesparende voorzieningen. In de diverse hoofdstukken wordt nader ingegaan op de consultatiereactie van de OvFD op het Wijzigingsbesluit 2021, dat vertraging heeft opgelopen. De verwachting is dat de parlementaire behandeling pas in 2023 zal geschieden.

Het [concept-Wijzigingsbesluit 2022](#) is in de periode 15 juli tot 26 augustus 2022 geconsulteerd. De OvFD heeft het wijzigingsbesluit beoordeeld, maar er was geen noodzaak om op de consultatie te reageren.

2.3 BESLUIT INVOERING VERGELIJKINGSKAART

Het concept Besluit invoering Vergelijkingskaart is van 18 augustus tot 18 september 2022 geconsulteerd. Dit besluit wijzigt het Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen Wft in verband met de introductie van de vergelijkingskaart financiële dienstverleners, dat de dvd vervangt. De reden hiervoor is dat de vergelijkingskaart voor consumenten een meer doeltreffend informatiedocument is dan het dienstverleningsdocument.

Beoogd werd om dit besluit met ingang van 1 januari 2023 in werking te laten treden, waarbij het dvd vervangen moet worden door de vergelijkingskaart. Daarbij werd voorzien in een overgangstermijn van 6 maanden. Gedurende een periode van zes maanden na inwerkingtreding van dit besluit, mogen financiële dienstverleners dus gebruik blijven maken van bestaande dienstverleningsdocumenten.

Aangezien in het consultatiedocument van het Wijzigingsbesluit 2021 ook een nieuw artikel is voorgesteld dat onafhankelijk advies introduceert, wordt de mededeling of je de klant op een afhankelijke dan wel onafhankelijke basis adviseert onderdeel van de vergelijkingskaart. De AFM stelt een applicatie beschikbaar, waarmee financiële dienstverleners eenvoudig een vergelijkingskaart kunnen opstellen. Op 24 november 2022 is [gecommuniceerd](#) dat het Besluit vergelijkingskaart niet per 1 januari 2023 inwerking zal treden, maar naar verwachting per 1 april 2023.

De OvFD heeft voorafgaande aan de invoering regelmatig met het ministerie gesproken over de vergelijkingskaart en de definitie van onafhankelijkheid en kan zich derhalve vinden in het concept-besluit.

OvFD:

- Parlementaire behandeling van Wijzigingswet en -besluit gevolgd
- Diverse consultatiereacties opgesteld
- Overleg met het ministerie van Financiën en andere stakeholders
- Diverse notities gemaakt met inhoudelijke toelichtingen op het standpunt van de OvFD

2.4 NALEVING PRODUCTONTWIKKELINGSPROCES

Per 1 januari 2020 zijn de productontwikkelningsnormen via het Wijzigingsbesluit 2019 ook van toepassing geworden op ontwikkelaars en distributeurs van kredieten en betaal- en spaarrekeningen (hierna: kredieten). Hiermee moeten ook adviseurs/bemiddelaars van kredieten als distributeurs vanaf 1 januari 2020 voldoen aan nieuwe wettelijke eisen met betrekking tot het productontwikkelpocess.

Het productontwikkelpocess- en evaluatieproces moet ervoor zorgen dat een consument een voor hem of haar kostenefficiënt, veilig, nuttig en begrijpelijk financieel product aanschaft, dat waar voor zijn geld biedt. Adviseurs, die kredieten distribueren dienen daarom te beschikken over adequate procedures en maatregelen die waarborgen dat de desbetreffende financiële producten voldoen aan de behoeften, kenmerken en doelstellingen van de doelgroep en dat de distributiestrategie aansluit bij de desbetreffende doelgroep. Aanbieders, die kredieten aanbieden, moeten distributeurs informeren over de kenmerken van het financieel product, de kenmerken en doelstellingen van de doelgroep en de distributiestrategie.

De OvFD monitort via de werkgroep compliance de ontwikkelingen met betrekking tot deze wet sinds de invoering. Informatieverstrekking vanuit de aanbieders in het kader van doelgroepbepaling en distributiestrategie verloopt nog steeds stroef, terwijl de adviseur als distributeur afhankelijk is van die informatie en zonder die informatie niet kan voldoen aan de wettelijke verplichtingen. De informatie die leden vanuit aanbieders ontvangen verloopt niet goed, niet efficiënt en onduidelijk.

De meeste aanbieders verwijzen naar algemene (product) informatie in het intermediaire portaal en/of de productwijzers en/of de productvoorwaarden. De leden van de OvFD hebben hierdoor grote problemen om aan de wet te kunnen voldoen. Zij moeten nu van alle producten van alle aanbieders waarvoor ze distribueren, zelf per product uit een enorme hoeveelheid informatie, die op allerlei verschillende plaatsen staat, maar uitzoeken wat de kenmerken van de financiële producten zijn, wat de kenmerken en doelstellingen van de doelgroep zijn en de distributiestrategie. Het gaat om honderden producten, waarvoor adviseurs nu per product zelf de benodigde informatie moeten zien te vinden. Dat is absoluut onmogelijk en daarmee maken aanbieders het adviseurs onmogelijk om aan de wet te voldoen.

Wij zijn van mening dat aanbieders distributeurs op grond van de wet duidelijk en gestandaardiseerd moeten informeren en dat het daarbij niet voldoende is om te verwijzen naar allerlei verschillende informatiebronnen. Los van het feit dat dit voor ons een bijna onmogelijke opgave is, gaat dit leiden tot allerlei verschillende interpretaties van doelgroepen en distributiestrategieën per financieel product.

Op 1 december 2020 hebben wij daarom, in samenwerking met de NVB en het Verbond van Verzekeraars, [een brief naar de aanbieders](#) gestuurd met het verzoek om distributeurs volledige, heldere en actuele informatie te verstrekken op basis van een door de OvFD ontwikkelde format, zodat de informatie gestandaardiseerd wordt aangeleverd. Het gaat daarbij om informatie over:

- 1) De belangrijkste eigenschappen en kenmerken van het product, de risico's en kosten daarvan (ook de impliciete kosten)
- 2) De kenmerken en doelstellingen van de afgebakende (negatieve) doelgroep. Onderdeel van het bepalen van de doelgroep is volgens de AFM dat de hypotheekaanbieder eveneens bepaalt welke doelgroep ongeschikt is voor het product.
- 3) De distributiestrategie.
- 4) Omstandigheden die tot een belangenconflict kunnen leiden ten nadele van de klant.

In 2022 is helaas nog steeds weinig gewijzigd ten opzichte van 2020 en 2021. Aanbieders zeggen het format niet te kunnen gebruiken, waardoor het voor adviseurs nog steeds onmogelijk is om aan de wet te voldoen. Wij denken dat aanbieders daarmee niet voldoen aan de wet. Dit leiden wij ook af uit een brief die de AFM aan de NVGA heeft gestuurd. Hierin wordt duidelijk gesteld dat aanbieders distributeurs volledige, heldere en actuele informatie moeten geven. Het verwijzen naar polisvoorwaarden, de portal of productvoorwaarden voldoet daar niet aan. Wij zijn hierover nog steeds in overleg met de AFM.

OvFD:

- Wet geanalyseerd
- Brief en format ontwikkeld
- Overleg met het ministerie van Financiën en andere stakeholders
- Bijeenkomst productontwikkelingsproces georganiseerd
- Standaardbrief inzake het productontwikkelingsproces gemaakt
- Bijeenkomst met werkgroep compliance georganiseerd
- Overleg leden OvFD met leden Verbond
- Overleg AFM

2.5 WIJZIGING REGELING HYPOTHECAIR KREDIET

Van 13 juli 2022 tot 29 augustus 2022 is [de Wijzigingsregeling hypothecair krediet 2023](#) (TRHK) ter consultatie voorgelegd. De OvFD heeft op 25 augustus op deze consultatie gereageerd. Wij kunnen ons in zijn algemeenheid vinden in de voorgestelde wijzigingen, maar hebben in dit kader nog een opmerking gemaakt in relatie tot artikel 4 lid 1 Tijdelijke regeling hypothecair krediet (TRHK).

Eind 2016 heeft de toenmalig minister van Binnenlandse Zaken het platform maatwerk gestart omdat hem signalen bereikten dat kredietverstrekkers de mogelijkheden voor maatwerk onvoldoende benutten. Hij werd hiertoe ook opgeroepen via een aantal moties om eventuele belemmeringen voor maatwerk weg te nemen. Via het platform maatwerk wilde hij onderzoeken hoe marktpartijen omgaan met maatwerk in hypotheekverstrekking, welke belemmeringen in de praktijk worden ervaren om maatwerk toe te passen, in hoeverre deze belemmeringen nodig zijn en om mogelijke oplossingen in kaart te brengen.

Uit [het Rapport Maatwerk bij hypotheekverstrekking](#) uit juli 2017 werd ook duidelijk dat een paar knelpunten zijn aangepakt, maar dat het bij diverse andere knelpunten toch iets lastiger ligt, daarom is het platform maatwerk ook diverse jaren gecontinueerd en valt het nu onder het platform hypotheek.

Op dit moment ervaren hypotheekadviseurs opnieuw problemen met betrekking tot maatwerk en wij vrezen dat deze problemen snel groter zullen worden. De AFM heeft op 25 juli 2022 hypotheekaanbieders namelijk [een sectorbrief](#) gestuurd waarin zij schrijft dat de criteria in het acceptatiebeleid van hypotheekaanbieders duidelijker moeten. Deze brief zal er ongetwijfeld ook voor zorgen dat aanbieders nog voorzichtiger en terughoudender worden, terwijl je maatwerk nodig hebt voor bijvoorbeeld de doorstroming van ouderen (senioren die kleiner willen wonen met lagere maandlasten), in het kader van relatie beëindiging of bij huurhuur.

De minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening heeft in zijn brief², mede namens de minister van Financiën, niet aangegeven dat het onderwerp ‘maatwerk’ voor het platform hypotheek 2022 op de agenda staat, terwijl dat gezien de actuele ontwikkelingen heel belangrijk is. De brief van de AFM mag er niet toe leiden dat verantwoord maatwerk en daarmee een hypotheek voor kwetsbare groepen zoals senioren, onmogelijk wordt. Het feit dat twee belangrijke aanbieders inmiddels per direct de mogelijkheden voor maatwerk sterk hebben beperkt en andere aanbieders dit - al dan niet onder druk van de AFM - overwegen is zo belangrijk en relevant voor de hypotheekmarkt dat het onderwerp gewoon op de agenda van het platform moet staan. Al is het maar omdat een onderwerp dat wel op de agenda staat, namelijk de doorstroming van ouderen, sterk afhankelijk is van maatwerkoplossingen.

Tegelijkertijd blijven wij tijdens overleggen pleiten voor onderwerpen vanuit eerdere consultatierondes zoals de positie van starters, het belang van maatwerk, een huurexplain en betere financierbaarheid van achterstallig onderhoud.

OvFD:

- Wijziging Regeling Hypothecair Krediet geanalyseerd
- Consultatiereactie ingediend
- Overleggen met de ministeries van BZK en Financiën
- Parlementaire behandeling gevolgd en input geleverd voor moties en Kamervragen
- Informatie in persbericht, nieuwsbrief en publicaties opgenomen

2.6 VERWERKEN BURGERSERVICENUMMER (BSN)

De OvFD heeft jarenlang een lobby gevoerd voor een mogelijkheid voor adviseurs om het BSN te verwerken. Uiteindelijk hebben wij in 2020 een overleg gehad met de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) over het feit dat de beschreven handelwijze op de website van de AP niet conform de praktijk was. De AP heeft op basis van dit gesprek [de informatie op haar website](#) aangepast, waardoor het nu duidelijk is dat tussenpersonen het BSN alleen mogen verwerken als dit ‘noodzakelijk is voor het verrichten van een rechtshandeling’ in de opdracht van de klant en dit geldt wanneer iemand klant wordt en een product of dienst afneemt waarbij de aanbieder verplicht is het BSN bij de Belastingdienst te renseigneren. In de praktijk betekent dit dat zowel de aanbieder als adviseur het BSN mogen verwerken nadat de klant het aanbod in de offerte heeft geaccepteerd (voor een hypotheek dus na de bindende offerte).

Hiermee is de problematiek met betrekking tot het BSN deels opgelost. Een probleem blijft nog het traject voordat er een klantrelatie is met de geldverstrekker. Op heel veel documenten die in het aanvraagproces, dus voordat er een klantrelatie is, moeten worden aangeleverd staat tenslotte nog een BSN-nummer. De OvFD heeft het initiatief genomen voor een Stuurgroep en vanuit die Stuurgroep BSN Ketenaanpak is onder regie van HDN toegewerkt naar een keten waarbinnen documenten en datasets met BSN niet meer worden geaccepteerd, voordat de geldverstrekker een overeenkomst met de klant heeft. In 2021 en 2022 hebben we gezien dat het BSN van steeds meer documenten verdwijnt. Wij zullen dit ook blijven monitoren.

2.7 BEKOSTIGING FINANCIËEL TOEZICHT

De bekostiging van de AFM is geregeld in de [Wet bekostiging financieel toezicht 2019](#) (Wbft 2019) en nader uitgewerkt in het Besluit bekostiging financieel toezicht 2019 (Bbft 2019). Op grond van deze wet keuren de ministers van Financiën en Sociale Zaken en Werkgelegenheid jaarlijks de begroting goed. De AFM is bij het opstellen van de begroting gebonden aan de hoogte van het plafond dat volgt uit het kostenkader. De lasten van de AFM uit hoofde van de Wbft worden volledig doorbelast aan de markt via heffingen. De kosten voor het doorlopend toezicht worden op grond van de Wbft 2019 volledig doorberekend aan de sector. Financiële ondernemingen betalen de kosten van het doorlopend toezicht via een jaarlijkse bijdrage per categorie. De tarieven voor de individuele partijen worden bepaald op basis van verschillende maatstaven. Het uitgangspunt is dat de verdeling van de toezichtkosten onder de verschillende categorieën instellingen zoveel mogelijk moet aansluiten bij de toezichtinspanningen met betrekking tot die categorieën.

Van 25 april tot 23 mei 2022 is een wijziging van het Bbft geconsulteerd. De OvFD zag geen noodzaak om te reageren. Dit ontwerpbesluit bevat drie wijzigingen in het Besluit bekostiging financieel toezicht 2019:

1. Er wordt een nieuwe maatstaf toegevoegd voor de berekening van de tarieven van de handelsplatformen, die onder toezicht staan van de AFM.
2. De procentuele verdeling van de toezichtkosten bij de AFM wordt aangepast in verband met intensivering van het accountancytoezicht.
3. Het besluit geeft nadere invulling aan de heffingsreserve, waarmee fluctuaties in de doorberekende toezichtkosten kunnen worden gedempt.

De [Regeling bekostiging financieel toezicht 2022](#) is op 3 juni 2022 in de Staatscourant gepubliceerd. Het door te berekenen bedrag voor het doorlopend toezicht 2022 daalt met 6,3% ten opzichte van 2021. Hoewel de begrote toezichtlasten zijn gestegen met 1,6%, leidt een positief exploitatiesaldo over 2021 tot een daling van het door te berekenen bedrag. Per categorie kan de wijziging van de tarieven afwijken van dit percentage. Dat wordt veroorzaakt doordat de omvang van de populatie en de maatstafwaarden fluctueren. Over het algemeen zullen de tarieven met minder dan 6,3% dalen voor categorieën met een kleinere populatie en/of lagere maatstafwaarden dan voorgaand jaar. De tarieven zullen met meer dan 6,3% dalen als de populatie en maatstafwaarden stijgen.

Het door te berekenen bedrag is op basis van de vastgestelde procentuele aandelen verdeeld over de 16 toezichtcategorieën. Voor 2022 is de verdeling van de procentuele aandelen herzien. Als gevolg van de naar verwachting toenemende toezichtinspanningen op accountantsorganisaties stijgen de begrote kosten voor deze toezichtcategorie.

In vrijwel alle categorieën dalen het te heffen bedrag en de tarieven als gevolg van het positieve exploitatiesaldo over 2021. Voor adviseurs/bemiddelaars is in 2022 het te heffen bedrag substantieel gewijzigd, namelijk 9,3% lager dan in 2021 door het hoge exploitatiesaldo. De daling van de tarieven is

met 10,4% sterker dan de daling van het te heffen bedrag. Dit wordt veroorzaakt door een toename van de maatstafwaarden met 6%, hoewel de populatie met 2% is gedaald.

De OvFD blijft de ontwikkelingen met betrekking tot de kosten van toezicht en de toezichttarieven uiteraard kritisch monitoren en bespreekt de ontwikkelingen met betrekking tot de heffingen ook jaarlijks met de AFM.

Kostenkader 2021 – 2024

Uit het oogpunt van bestuurlijke rust heeft de minister van Financiën voor de periode 2021-2024 een nieuw kostenkader vastgesteld. Gedurende deze periode is daarmee in grote lijnen duidelijk wat de maximale kosten van het toezicht zullen zijn en hoe deze kosten zich ontwikkelen. Het kostenkader draagt bij aan de soberheid en doelmatigheid van de AFM en bevat een prikkel tot verdere efficiency doordat eventuele intensiveringen of eigen prioriteiten ingepast dienen te worden binnen het kostenkader.

OvFD:

- Consultatiereactie opgesteld
- Ontwikkelingen met betrekking tot de bekostiging van het toezicht en de daarmee samenhangende toezichtkosten bewaakt
- Overleg ministerie van Financiën en AFM
- Ontwikkelingen met betrekking tot de Wbfo en de kostenkaders van de AFM bestudeerd
- Parlementaire behandeling gevolgd en input geleverd voor moties en Kamervragen

2.8 FISCALITEITEN

2.8.1 Omzet- en assurantiebelasting

In 2011 en 2012 heeft de OvFD - samen met het Verbond en Adfiz - uitgebreid gesproken met de Kennisgroep Verzekeringsproducten van de Belastingdienst over de gevolgen van de invoering van het provisieverbod voor de omzetbelasting en de assurantiebelasting. De Belastingdienst heeft de branche vervolgens op 11 april 2012 hierover schriftelijk geïnformeerd.

In 2020 heeft de OvFD een brief vanuit de Belastingdienst ontvangen met daarin een aanvullende uitleg over de omzetbelasting, omdat de Belastingdienst de afgelopen jaren na invoering van het provisieverbod heeft gemerkt dat er in de praktijk in een aantal gevallen nog onduidelijkheid bestaat over de gevolgen voor de omzetbelasting. Dit komt onder andere doordat dienstverleners meer met abonnementen en servicecontracten zijn gaan werken. Bovendien zijn de dienstverleners binnen deze abonnementen en servicecontracten extra diensten gaan aanbieden, naast de diensten die zij traditioneel verrichten. Via deze brief delen zij diverse voorbeelden uit de praktijk, maar de fiscale kaders met betrekking tot de omzetbelasting en het provisieverbod uit de brief van 2012 zijn ongewijzigd van toepassing.

In de brief van 11 april 2012 is met betrekking tot de assurantiebelasting opgenomen dat er geen assurantiebelasting is verschuldigd over de aanvullende vergoeding van de klant als de tussenpersoon al een vergoeding ontvangt van de verzekeraar. Deze toezegging is opgenomen in het kader van een tegemoetkoming aan destijds bestaande knelpunten en mogelijk ontstane onduidelijkheden over de invoering van het provisieverbod. Deze toezegging is volgens de brief van 2020 in tegenspraak met de geldende wet- en regelgeving. Wanneer een tussenpersoon zowel van de verzekeraar als van de klant een vergoeding ontvangt voor een bemiddelingsprestatie, dan is die tussenpersoon assurantiebelasting verschuldigd over de van de klant ontvangen vergoeding en over de van de verzekeraar ontvangen

vergoeding. De tussenpersoon dient de verschuldigde assurantiebelaasting op aangifte te voldoen. Wij hebben deze brief beoordeeld en zijn - samen met het Verbond en Adfiz - vervolgens weer in overleg gegaan met de Belastingdienst om onduidelijkheden en onze zorgen ten aanzien van de in de brief aangekondigde wijziging te bespreken. De Belastingdienst heeft op [17 december 2020](#) een nieuwe brief gestuurd met een bijlage over de [fiscale kaders assurantiebelaasting](#) en [aanvullende uitleg omzetbelaasting](#) met daarin enkele wijzigingen naar aanleiding van onze overleggen. Hierin wordt ook bevestigd dat de toezegging uit 2012 conform ons verzoek wordt ingetrokken per 1 januari 2022 en dus niet per 1 juli 2020.

In 2022 zijn naar aanleiding van deze nieuwe brieven nog diverse vragen vanuit de ledenkring gesteld. De OvFD blijft knelpunten met betrekking tot de assantie- of omzetbelaasting registreren. Leden kunnen contact opnemen en de OvFD zal dit bespreekbaar maken bij de Belastingdienst.

2.8.2 Fiscale aftrekbaarheid advieskosten

In aanloop naar de invoering van het provisieverbod is meermaals met het ministerie van Financiën gesproken over een fiscaal neutrale invoering. Advies voor arbeidsongeschiktheidsverzekeringen en lijfrentes was destijds onderdeel van de premie en daarmee fiscaal aftrekbaar. Wij hebben gezamenlijk met het Verbond en Adfiz [gepleit voor behoud van de fiscale aftrekbaarheid](#), maar uiteindelijk is de fiscale neutraliteit gesneuveld als onderdeel van het bezuinigingspakket in het regeerakkoord van het kabinet Rutte II.

Nu de klant rechtstreeks voor advies moet betalen, worden deze 'brengproducten' veel minder geadviseerd en afgesloten. Doordat advies op deze producten niet meer fiscaal aftrekbaar is, is dit advies ook gewoon duurder voor de consument. Als consumenten en zzp'ers hierdoor geen oplossing meer zoeken voor pensioen of arbeidsongeschiktheid dan leidt dat op termijn tot grote problemen.

De evaluatie van het provisieverbod toont aan dat de Nederlandse consument weliswaar in staat is financieel advies te betalen, maar in veel gevallen daartoe niet bereid is. De OvFD, het Verbond van Verzekeraars en Adfiz hebben de minister daarom in 2018 [opgeroepen](#) om vanuit de overheid opnieuw de fiscale aftrekbaarheid van financieel advies te faciliteren. Nu uit de evaluatie blijkt dat het wenselijk is om de toegang tot financieel advies te bevorderen, in belangrijke situaties rondom oude dag en arbeidsongeschiktheid, is het een geschikt moment om de fiscale behandeling van advies alsnog terug te brengen naar niveau van voor het provisieverbod. We zien ook goede mogelijkheden voor een (forfaitaire) aftrek voor advieskosten, waarbij goed gebruik kan worden gewaarborgd en kan worden aangesloten bij een goede geautomatiseerde verwerking door de Belastingdienst. De OvFD heeft daartoe in 2012 al het rapport opgesteld '[Naar een werkbare renseignering van de fee](#)'. Fiscale aftrekbaarheid van advieskosten is helaas nog niet mogelijk, maar de OvFD zal dit onderwerp voortdurend blijven bepleiten.

OvFD:

- Beoordeling fiscale aspecten uit de brief voor de praktijk en reactie voor de Belastingdienst geformuleerd
- Overleg Verbond en Adfiz
- Overleg met de Belastingdienst
- Informeren leden

3. VAKBEKWAAMHEID

De intermediaire brancheorganisaties Adfiz, CFD en OvFD (verder: Canon) zetten zich al vanaf 2013 gezamenlijk in om de kwaliteit van het vakbekwaamheidsbouwwerk, de permanente educatie, de kwaliteit van de vragen in de centrale examenvragendatabank en de eind- en toetstermen te verbeteren. In uitgebreide overleggen en consultatiereacties hebben de intermediaire brancheorganisaties gezamenlijk uitvoerig geageerd tegen (de kwaliteit van) het vakbekwaamheidsbouwwerk bij zowel Ministerie, College Deskundigheid Financiële Dienstverlening (CDFD) als AFM.

Op dit moment richten onze belangrijkste bezwaren voor wat betreft het vakbekwaamheidsbouwwerk zich op het feit dat:

- De huidige PE-examens voor wat betreft de inhoud van de eind- en toetstermen niet voldoen en dat
- De PE-systematiek met verplichte driejaarlijkse PE-examens niet voldoet.

3.1 HAALBAARHEID PE-DEADLINE

Canon heeft op 11 januari 2022 een brief naar het CDFD gestuurd om te informeren naar de gevolgen van de lockdown op de capaciteitsvraag voor de PE-examinering. Aanleiding hiervoor waren signalen die zijn ontvangen van adviseurs/kantoren die (alvast) hun zorgen uiten of de noodzakelijke PE-diploma's wel tijdig binnen de huidige PE-termijn (vóór april 2022) behaald kunnen worden.

Als gevolg van de lockdown eind 2021/begin 2022 zijn geplande examens in sommige gevallen niet doorgegaan of verplaatst naar een latere datum. Dit kan zijn weerslag hebben op het op tijd kunnen behalen van PE-examens. Feit is dat diploma-houders opnieuw te maken hebben met een periode waarin zij door ingrijpende ontwikkelingen die buiten hun invloedssfeer liggen, in bepaalde gevallen hinder ondervinden bij het afleggen van de PE-examens. Dat is ook terug te zien in de cijfers die het CDFD hierover in november 2021 verstrekke:

'47.295 diplomahouders hebben één of meer adviesbevoegdheden die geldig zijn na 1 april 2022. Dat is 52,2% van het totaal aantal diplomahouders. Zij hebben in de huidige PE-periode een beroepskwalificatie of een PE-examen gehaald. Een flink aantal adviseurs moet nog één of meer PE-examens halen. Op 30 november waren de adviesbevoegdheden van 48,8% van de beroepskwalificaties verlengd.'

Concreet vragen de brancheorganisaties o.a. naar maatregelen die het CDFD neemt om de benodigde capaciteit voor het afleggen van PE-examens te waarborgen. Ook wordt gevraagd of het CDFD overweegt de huidige PE-termijn te verlengen. In 2021 heeft Canon het CDFD verzocht om toe te staan dat exameninstellingen plaats onafhankelijke, digitale examens kunnen aanbieden. Om uiteenlopende redenen zag het CDFD hiervoor toen geen mogelijkheden.

Het CDFD geeft aan dat ze bereid zijn om te bekijken wat de gevolgen van de lockdown zijn, ook gezien de logistieke bottleneck die Canon vreest. Zij merkt daarbij wel op dat diplomahouders al sinds 1 april 2019 in de gelegenheid zijn geweest om hun PE-examen(s) te behalen en hun adviesbevoegdheid te verlengen. De meesten hebben dat inmiddels gedaan. Maar net als aan het eind van de overgangperiode en het eind van de eerste PE-periode, kiezen ook deze PE-periode veel diplomahouders er voor om hun examens af te leggen in het laatste kwartaal. Als gevolg van COVID-19 en de daarmee gepaard gaande overheidsmaatregelen, konden alleen in maart 2020 twee weken geen examens worden afgelegd. Dat is een bescheiden invloed, gezien de bijna 34 maanden waarin wel PE examens konden worden gedaan. Natuurlijk hebben COVID-19 en de maatregelen meer impact dan de twee weken lockdown van (ook) de exameninstellingen, maar de capaciteit voor examinering is

niet wezenlijk aangetast. De beschikbare capaciteit was en is nog steeds continu ruimer dan het aantal examenboekingen en kunnen, mocht dat nodig zijn, nog opschalen. Het CDFD ziet daarom geen aanleiding tot extra maatregelen of om de PE-termijn te verlengen, maar mocht blijken dat exameninstituten en de door hen ingeschakelde toetscentra door COVID-19 omstandigheden niet langer in staat zijn om de Wft-examinering door te laten gaan tot 1 april 2022, zal het CDFD direct bezien welke oplossing mogelijk is.

3.2 PE-ACTUALITEITEN VANAF 1 APRIL 2023

Voor financieel adviseurs gelden naast diploma-eisen ook doorlopende vakbekwaamheidseisen. Deze hebben tot doel de vakbekwaamheid die nodig is voor de beroepsuitoefening op peil te houden. Sinds 1 april 2017 worden PE-examens afgenomen. In de PE-examens worden ontwikkelingen getoetst die gekoppeld zijn aan toetstermen van de betreffende modules. Behoort een ontwikkeling wel bij een module maar ontbreekt een passende toetsterm? Dan wordt een bestaande toetsterm aangepast of een nieuwe toetsterm aan het Wft bouwwerk toegevoegd. Financieel adviseurs die adviesbevoegd willen blijven, zijn verplicht hun PE-examen(s) in een vastgestelde PE-periode van drie jaar te behalen. De ontwikkelingen die in de PE-examens worden opgenomen, zijn daarom op 1 januari 2023 niet ouder dan drie jaar.

Het CDFD heeft stakeholders opgeroepen om van 21 juni tot en met 24 juli 2022 nieuwe ontwikkelingen aan te dragen. Alle relevante ontwikkelingen worden door het CDFD verzameld en voorgelegd aan de PE-commissie. De PE-Commissie heeft deze bijdragen gebruikt voor het vaststellen van de ontwikkelingen voor het PE jaar 1 april 2023 tot 1 april 2024.

Canon heeft al jarenlang kritiek op de vaststelling van actualiteiten, waar verder niets mee wordt gedaan. De criteria voor het vaststellen van een PE-actualiteit worden steeds verder opgerekt. In een voorgaande PE-periode heeft het CDFD de termijn voor de PE-ontwikkelingen als uitgangspunt voor de examenvragen al opgerekt. Toen werd als nieuw criterium ingevoerd dat deze in beginsel niet ouder mogen zijn dan drie jaar. Dat is een afwijking van de toezegging door de minister, dat PE-examens in beginsel gaan over actualiteiten die binnen een tijdsbestek van een jaar hebben plaatsgevonden; dit om te voorkomen dat teveel 'oude' kennis wordt getoetst.

PE-examens die vakbekwaamheid toetsen op basis van eind- en toetstermen die ook al golden bij eerdere PE-examens zijn niet van toegevoegde waarde voor de professionalisering van grote groepen financieel adviseurs. Het frustreert de motivatie om op een hoog niveau met vakbekwaamheid bezig te zijn dat daadwerkelijk bijdraagt aan de eigen vakbekwame ontwikkeling en professionalisering van de beroepsgroep als geheel.

Het CDFD heeft het advies voor de toetstermen en ontwikkelingen voor het PE-jaar 2023 op 11 oktober 2022 vervolgens verzonden aan de minister van Financiën. In dit advies zijn de ontwikkelingen die door de markt zijn aangedragen en de reacties op de daarna gehouden consultatieronder door het CDFD gewogen en verwerkt. Helaas blijkt onze vrees gegrond, dat opnieuw veel 'actualiteiten' al deel uitmaakten van eerdere examenperiodes en daarmee naar onze mening geen examenonderwerpen zouden moeten zijn. Ondanks het feit dat we zowel vanuit het CDFD als het ministerie weinig erkenning krijgen voor de PE-problematiek en -kritiek, blijft Canon aandacht vragen voor de inconsequenties in het PE-systeem.

3.3 REGELING TARIEF CENTRALE EXAMENBANK WFT 2022

Van 27 oktober tot 24 november 2021 is de [Regeling tarief centrale examenbank Wft 2022](#) geconsulteerd. Deze regeling wijzigt het legestartief voor initiële-examens, PE-examens en bijzondere examens. Het legestartief wordt voor al deze examens gelijkgesteld. Het door exameninstituten

verschuldigde tarief per afgenomen Wft-examen wordt met ingang van 1 april 2022 verhoogd van € 60 naar € 70. De legestarieven worden vastgesteld voor de derde PE-periode (1 april 2022 tot 1 april 2025). Na deze PE-periode zal opnieuw worden bekeken of het tarief moet worden bijgesteld op basis van de geprognoseerde aantallen examens en de uitvoeringskosten.

De OvFD heeft samen met de opleidingsinstituten en Adfiz [gereageerd op deze consultatie](#) en dan met name op de voorgestelde verhoging van de leges als gevolg van afwijkende aantallen en de ontwikkeling van de uitvoeringskosten. Wij hebben bezwaar gemaakt tegen de verhoging van de leges. De motivatie welke ten grondslag ligt aan de voorgestelde verhoging is flinterdun, ondoorzichtig en de argumentatie verwarrend. Wij hebben voorgesteld om in de Regeling Wft 2022 op te nemen, dat de tariefswijziging onder voorbehoud van het daadwerkelijk aantal afgenomen examens plaatsvindt.

Verder geeft de minister aan een stijging van de kosten van ruim 10% te voorzien als gevolg van incidentele én structurele kosten die samenhangen met de vernieuwde examensoftware. De branche dient deze kosten te betalen maar heeft geen enkel idee waaruit de kostenstructuur bestaat. Wij verbazen ons per definitie over de enorme kosten die nodig zijn om het Wft Vakbekwaamheidsmodel door CDFD en DUO te laten beheren. De gigantische stijging van de kosten van ruim 10% doen de roep versterken voor inzage in en transparantie van de inkomsten en uitgaven van CDFD en DUO om het Wft Vakbekwaamheidsmodel te beheren. Inzage leidt mogelijk tot begripsvorming, en per definitie tot mogelijkheden om met elkaar te bespreken hoe we de kosten controleerbaar kunnen houden.

Afgesproken is dat we in gesprek gaan met CDFD/DUO om de volgende onderwerpen te bespreken:

- Het transparant krijgen van de inkomsten en uitgaven van CDFD/DUO welke nodig zijn om het Vakbekwaamheidsmodel te bewaken
- Het borgen van een stabiel legestartief borgen voor de komende jaren;
- Met elkaar samenwerken aan de kwaliteit door meer input te leveren qua inhoud/actualiteiten en frequenter in gesprek te gaan als branche met CDFD/DUO.

3.4 SUBSIDIEAANVRAAG VOOR OMSCHOLINGSTRAJECTEN

In maart 2021 hebben Adfiz en OvFD samen een subsidieaanvraag ingediend voor [de subsidieregeling 'NL leert door'](#) met inzet van sectoraal maatwerk. De subsidie is gericht op (om)scholing voor behoud van werk en overgang naar ander werk. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft op 27 mei 2021 bekend gemaakt de subsidieaanvraag toe te kennen. Met de subsidie is een bedrag gemoeid van € 950.000. De subsidie is verstrekt voor 950 opleidingstrajecten, die worden uitgevoerd door Hoffelijk, Lindenhaeghe en NIBE-SVV. Alle mogelijkheden stonden op www.jouwvliegendestart.nl.

De subsidieregeling staat open voor samenwerkingsverbanden van sectoren, werkgevers- en werknemersorganisaties en andere betrokken partijen. Mede dankzij de steun van de Stichting van de Arbeid, VNO-NCW en vakbond De Unie en in goed overleg met enkele opleidingsinstituten hebben Adfiz en OvFD met succes een aanvraag ingediend.

De subsidieregeling maakt een carrièreswitch naar de financiële sector gemakkelijker. Financieel advieskantoren verwachten de komende jaren veel nieuwe mensen nodig te hebben. Zij-instroom wordt aangemoedigd. Mensen die op zoek zijn naar een nieuwe uitdaging, van wie de baan op de tocht staat of die al werkloos zijn, en die zich willen oriënteren op de financiële sector hebben vanaf nu de mogelijkheid om geheel kosteloos opgeleid te worden.

In januari 2022 hadden al ruim 550 mensen zich hiervoor aangemeld en in juni 2022 werd door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid bevestigd dat de regeling met 3 maanden werd verlengd tot 31 december 2022.

3.5 ALTERNATIEF PE-SYSTEEM

In 2020 heeft Canon diverse overleggen met brancheverenigingen van andere financiële dienstverleners, zoals het Verbond van Verzekeraars, gevoerd in het kader van een haalbaarheidsstudie naar een alternatief voor de driejaarlijkse PE-examens waarbij de driejaarlijkse examens ingeruild zouden kunnen worden door een systeem waarin medewerkers zich permanent ontwikkelen. Hierbij wordt gedacht aan een centrale registratie van permanente ontwikkeling. De nadere invulling is nog onderwerp van bespreking met de andere brancheorganisaties in de financiële sector, maar een alternatief PE-systeem blijft wat de OvFD betreft een stip op de horizon.

OvFD (met overige brancheorganisaties):

- Brieven naar CDFD en minister
- Brancheoverleg met het CDFD
- Subsidieregeling aangevraagd en gecommuniceerd
- Overleg met andere brancheorganisaties in de financiële sector
- Beoordeling en overleg met MinFin over de EVC procedure
- Beoordeling eind- en toetstermen van de beroepskwalificaties
- Persberichten uitgegeven

4. HYPOTHEEKVERSTREKKING

Na jaren van onafgebroken groei, wordt 2022 gekenmerkt door een duidelijke kentering op de hypotheekmarkt. De gemiddelde vaste hypotheekrente steeg in 2022 fors als gevolg van geopolitieke onrust en de toenemende inflatie. In het 1^e half jaar van 2022 vonden nog heel veel over- en bijsluitingen plaats, maar dat aantal daalde in het 2^e halfjaar daalde hard.

In 2022 werden 462.000 hypotheekleningen verstrekt (2021: 515.000), een daling van 10,3% ten opzichte van 2021 met een totale hypotheekomzet van € 154 miljard (2021: € 163 miljard). Een daling van 5,8%, daarmee de sterkste daling sinds 2013. De gemiddelde hypotheek had een waarde van € 384.590 (2012: € 363.000), een recordhoogte.

4.1 PLATFORM HYPOTHEKEN

Sinds het ministerie van BZK in 2017 - mede door intensieve lobby vanuit de OvFD - het Platform Hypotheken heeft geïnitieerd wordt elk jaar met partijen in de sector over hypotheekverstrekking gesproken. In het Platform bespreekt het ministerie samen met andere relevante partijen over belangrijke ontwikkelingen en mogelijke knelpunten in de hypotheekverstrekking om op die manier waar mogelijk oplossingen te bedenken voor actuele knelpunten in de woningmarkt in een poging de financiering van koopwoningen toegankelijk en betaalbaar te houden.

De OvFD levert ieder jaar via de stuurgroep en werkgroepen uitgebreide schriftelijke en mondelinge input op een breed scala aan onderwerpen. De laatste jaren worden de volgende thema's standaard besproken en gemonitord:

- Starters c.q. het verbeteren van de informatievoorziening aan huurders over (reguliere) leenmogelijkheden;
- Aandacht voor maatwerk;
- Het delen van klantdata in de beheerfase;
- Digitalisering; ontwikkelingen en knelpunten rondom digitalisering in de hypotheekmarkt en oplossingen op het delen van data en bredere inrichtingsvraagstukken;
- Flexibiliteit van hypotheekleningen;
- Financiering verduurzaming;

- Woningtekort en alternatieve woonvormen.

4.1.1 Starters

De afgelopen jaren heeft het Platform Hypotheken zeker belemmeringen opgelost, maar is voor starters eigenlijk nauwelijks iets veranderd. De positie van starters op de woningmarkt blijft moeizaam. Complicerende factoren hierin zijn natuurlijk ook het beperkte woningaanbod voor starters en de concurrentie die starters ondervinden vanuit beleggers.

De OvFD heeft in 2017 een position paper '[Oplossingsrichtingen starters op de koopmarkt](#)' opgesteld en deze toegestuurd naar de Kamercommissie Wonen en het ministerie van BZK. In deze position paper, die ook in 2022 nog steeds actueel is, hebben we de problemen op de startersmarkt belicht en voorstellen gedaan die kunnen bijdragen aan een oplossing, zoals:

- Meer maatwerkmogelijkheden gericht op LTI en LTV
- Heroverwegen van de volledige aflossingsverplichting
- Meefinancieren van de kosten koper boven de maximale LTV van 100%
- Herintroduceren van een landelijke Starterslening of koopsubsidie
- Langere duur van de hypotheekhorizon

Op 2 september 2021 heeft de AFM een paper gepubliceerd over [koopstarters op de woningmarkt](#). Het leengedrag van koopstarters baart de AFM zorgen. Koopstarters hebben relatief hoge hypotheekschulden ten opzichte van zowel hun inkomen als de waarde van hun woning en ze beschikken over relatief weinig eigen vermogen om tegenvallers mee op te vangen. Bovendien hebben koopstarters vaak een studieschuld en er zijn signalen dat studieleningen niet altijd worden meegenomen in het kredietacceptatieproces. Meer in het algemeen bestaat het risico op stapeling van schulden, waarbij – naast een maximale hypotheek – nog andere schulden worden aangegaan.

De OvFD spreekt regelmatig met de AFM over de problematiek op de startersmarkt. Wij begrijpen de zorgen vanuit de AFM, maar proberen ook nuances aan te brengen. Feit is natuurlijk ook dat we hebben te maken met een zeer uitzonderlijke situatie op de woningmarkt met heel weinig aanbod. Koop- en huurwoningen zijn nauwelijks beschikbaar. In dat opzicht zijn het niet zozeer de hypotheeknormen die het probleem vormen, als wel het falende overheidsbeleid als het gaat om het tot stand brengen van een evenwichtige woningmarkt waar voldoende aanbod is van huur- en koopwoningen in de verschillende segmenten.

De minister heeft de partijen in het Platform Hypotheken opgeroepen om starters beter te informeren over hun financieringsmogelijkheden en om de bestaande mogelijkheden binnen hun financieringsruimte op basis van de standaard leennorm zo verantwoord mogelijk te benutten. Een aantal partijen heeft hier met campagnes of specifieke informatie voor deze groep gevolg aan gegeven.

De OvFD heeft op 29 september 2022, samen met BLG Wonen en een expert van de Avans Hogeschool, in het rapport 'Maatschappelijk perspectief op een toegankelijke woningmarkt' aanbevelingen gedaan voor een toegankelijke woningmarkt (zie paragraaf 4.5).

4.1.2 Huurexplain

Wat ook nog steeds actueel is en wat naar de mening van de OvFD betreft nog steeds speerpunt in het Platform Hypotheken zou moeten zijn is meer duidelijkheid inzake huurexplain. Duur huren mag wel, maar goedkoper kopen mag niet. Het is daarbij absoluut niet voldoende om te verwijzen naar de maatwerkparagraaf, de markt heeft sterk behoefte aan duidelijkere richtlijnen. Individueel maatwerk blijft moeilijk, omdat het onduidelijk is waaraan een verantwoorde aanvraag moet voldoen. Hierdoor

zijn geldverstrekkers huiverig om op basis van maatwerk te financieren. Wij pleiten daarom nog steeds voor een gestandaardiseerde huurexplain.

De individuele (maatwerk)beoordeling leidt bovendien tot willekeur omdat eenzelfde klant in eenzelfde situatie bij dezelfde bank een ander antwoord kan krijgen. Een individuele beoordeling is ook kostbaarder dan gestandaardiseerd maatwerk, wat naast de angst voor (AFM) sancties achteraf, reden is voor aanbieders om het niet aan te bieden. Bij gestandaardiseerd maatwerk (wat NHG ook doet) zie je een grotere acceptatiebereidheid bij aanbieders. De OvFD heeft daarom voorwaarden voorgesteld om in aanmerking te komen voor de huurexplain en deze op te nemen in de TRHK:

- De starter moet aantonen dat hij de laatste 2-3 jaar huur heeft betaald;
- De starter mag daarbij niet hebben ingeteerd op zijn spaargeld;
- De starter mag geen gebruik maken van een schenking of krediet;
- Het maatwerkdeel moet in de eerste vijf jaar versneld worden afgelost;
- Er moet rekening worden gehouden met eigenaarslasten (1,4% per jaar van de woningwaarde/WOZ);
- Eventueel een maximale overschrijding van de leencapaciteit met bijvoorbeeld 20%

De minister heeft op 23 maart 2021 in de [uitkomsten Platform Hypotheken 2020](#) aangegeven dat een gestandaardiseerde huurverklaring geen effectief instrument is om huurhuurders aan een hypotheek voor een koopwoning te helpen. Hij baseert zich daarbij op de uitkomsten van een pilot van BLG waaruit naar voren kwam dat veel deelnemers aan de pilot wel een hypotheek konden krijgen binnen de reguliere acceptatiekaders, maar hier zelf niet van op de hoogte waren. Deze groep verwacht dus onterecht dat ze geen hypotheek konden krijgen. Van de overige deelnemers die een hypotheek hebben kunnen krijgen is volgens BLG slechts een klein deel geholpen met de huurverklaring als onderdeel van het maatwerk. Ook werd geconcludeerd dat maatwerk weinig wordt toegepast door hypotheekadviseurs en kredietverstrekkers. De minister doet daarom een oproep aan partijen om starters beter te informeren over hun financieringsmogelijkheden en om de bestaande mogelijkheden om maatwerk te leveren zo verantwoord mogelijk te benutten. De minister deelt deze conclusie en ziet het toepassen van een standaard product daarom niet als kansrijke oplossing voor huurhuurders.

De OvFD denkt dat de resultaten van de pilot zijn vertroebeld door de wijze waarop de pilot is opgezet. Nu deden ook consumenten mee die onder de reguliere normen een hypotheek konden krijgen. Het is jammer dat voor de pilot niet is gekozen voor consumenten, waarvan al bij voorbaat duidelijk was dat ze niet onder de reguliere leennormen een hypotheek konden krijgen bijvoorbeeld door dergelijke casussituaties te laten aanleveren door adviseurs. Wij zien de oplossing ook niet uitsluitend in de vorm van een gestandaardiseerde huurverklaring, maar als voorwaarden voor een huurexplain, die worden opgenomen in de TRHK.

4.1.3 Delen klantgegevens

Een prioriteit voor de OvFD is dat aanbieders tijdens de beheerfase van de hypotheek actuele klantgegevens delen met adviseurs. Hierover is al lang discussie en de OvFD vraagt hier bij voortduring aandacht voor. Adviseurs hebben actuele gegevens nodig om hun zorgplicht te vervullen. We hebben daarom gevraagd om dit onderwerp te bespreken bij het Platform Hypotheken. De minister schrijft in een [brief van 23 maart 2021](#) dat een belangrijke conclusie vanuit het Platform op het gebied van digitalisering is, dat het delen van gegevens tussen kredietverstrekkers en hypotheekadviseurs goed mogelijk is binnen de wettelijke kaders. De minister roept partijen daarom op om actief aan de slag te gaan met het verantwoord delen van informatie tussen kredietverstrekkers en hypotheekadviseurs. Hiermee wordt het voor mensen met een bestaande hypotheek sneller en eenvoudiger om door hun adviseur geholpen te worden.

Vooraf in de beheerfase van een hypotheek heeft het delen van informatie veel toegevoegde waarde. Alleen als een kredietverstrekker de hoogte van de hypotheeklening deelt met de adviseur, weet een adviseur bijvoorbeeld of er extra aflossingen zijn gedaan. Door het delen van dit soort gegevens tussen kredietverstrekkers en adviseurs wordt beter ingespeeld op de actuele financiële situatie van de klant. Zo kan eerder gehandeld worden als er belangrijke gebeurtenissen plaatsvinden zoals het aflopen van een rentevastperiode of het verlengen van een (aflossingsvrije) hypotheek. De sector is het erover eens dat dit kan leiden tot meer vertrouwen en betere financiële weerbaarheid van consumenten.

Een groot deel van de financieel adviseurs geeft echter aan dat ze terughoudendheid merken vanuit kredietverstrekkers om deze gegevens te delen. Een aantal kredietverstrekkers draagt de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) aan als belangrijkste reden voor het (nog) niet delen van data, terwijl andere kredietverstrekkers geen wettelijke of technische belemmeringen voor het delen van gegevens tussen kredietverstrekkers en adviseurs ervaren.

De minister geeft in zijn brief van 7 juli 2022 aan dat uit een inventarisatie onder kredietverstrekkers en adviseurs blijkt dat in het afgelopen jaar verdere stappen gezet zijn, maar dat adviseurs soms ook nog terughoudendheid zien bij kredietverstrekkers. Het Hypotheken Data Netwerk (HDN) werkt aan nieuwe standaarden waardoor, als de consument hier toestemming voor geeft, partijen in de sector gemakkelijker informatie kunnen uitwisselen. Hiermee kunnen hypotheekadviseurs hun consumenten op basis van meer actuele en minimaal benodigde gegevens adviseren en hoeven consumenten minder documenten te verstrekken aan een adviseur voor een hypotheekadvies.

4.2 UITKOMSTEN PLATFORM HYPOTHEKEN 2021

Op 7 juli 2022 heeft de minister een brief naar de Tweede Kamer gestuurd met de uitkomsten van het platform hypotheeken 2021. In 2021 brak de koopwoningmarkt het ene record na het andere. Ook in de hypotheeksector was dit merkbaar. Zo was 2021 opnieuw een recordjaar als het gaat om het aantal hypotheekaanvragen. Tegelijkertijd stegen de prijzen van koopwoningen bijzonder hard. In deze omstandigheden is het voor veel mensen verleidelijk de grenzen van hun financieringsmogelijkheden op te zoeken. Dat moet niet leiden tot overkreditering. Tegelijkertijd moet er wel maatwerk mogelijk zijn, zodat het kopen van een woning ook voor afwijkende situaties mogelijk blijft, mits de maatwerkhypotheek verantwoord is voor de klant.

In 2021 had de coronacrisis net als in 2020 veel invloed op ons dagelijks leven. Door gedwongen sluitingen van sectoren dreigden financiële problemen voor bepaalde groepen te ontstaan. Door het bieden van maatwerk hebben partijen uit de hypotheeksector gezorgd dat veel van deze consumenten hun hypotheek konden blijven betalen en daarmee in hun woning konden blijven wonen. Er dienen zich nu weer nieuwe uitdagingen aan als gevolg van de stijgende inflatie en oplopende hypotheekrente. Omdat voor veel consumenten geldt dat zij de hypotheekrente voor een lange periode hebben vastgezet, verwacht de minister niet dat hun hypotheeklasten direct stijgen.

Woonvormen

Door het beperkte aanbod van woningen zijn andere woonvormen in opkomst. Voorbeelden hiervan zijn de kangoeroewoningen, flexwoningen en tiny houses. Tijdens het Platform hypotheeken is gesproken over de financieringsmogelijkheden voor deze woningtypes. Een aantal partijen geeft aan, onder specifieke voorwaarden, dit soort woonvormen te kunnen financieren. Een hypotheek kan alleen worden verstrekt als er sprake is van een vaste standplaats. Als deze woningen worden gebouwd op een vaste standplaats, is de grond in het bestemmingsplan vaak slechts voor een kortere periode aangewezen als woonbestemming. De hypotheek moet dan tijdens deze kortere periode worden afgelost, waardoor de financieringslasten voor de consument hoger worden. Erfpacht kan in deze gevallen mogelijk een oplossing bieden. In dat geval wordt de consument geen eigenaar van de grond

en betaalt de consument de grondeigenaar periodiek voor het gebruik van de grond. De consument hoeft dan voor de grond geen hypotheek aan te vragen.

Uit een inventarisatie tijdens het Platform blijkt echter dat erfpacht lang niet in alle gevallen een geschikt instrument is om de ontwikkeling van deze flexibele woonvormen aan te moedigen. Zo loopt de consument het risico dat het huis na afloop van de periode van erfpacht verplaatst moet worden, zonder dat hiervoor nieuwe grond beschikbaar is. Ook is het tussentijds verkopen van de woning moeilijker, omdat de looptijd van het erfpachtrecht is beperkt en de potentiële koper maar een beperkte resterende tijd gebruik kan maken van de grond. Het is belangrijk dat deze mogelijke risico's duidelijk worden gecommuniceerd richting de consument. Partijen geven in het Platform aan dat de diversiteit en complexiteit in erfpachtvoorwaarden op dit moment leidt tot terughoudendheid bij het verstrekken van financiering.

Standaardisering van het erfpachtinstrument kan de financiering bij flexibele woonvormen, maar ook reguliere woningen, vereenvoudigen. Daarom zijn de volgende acties afgesproken. NHG is in een laatste fase van onderzoek om erfpachtregels eenduidiger en beter voor de consument op te nemen in haar voorwaarden en normen.

Levensfasen

Tijdens het Platform is gesproken over het bieden van meer flexibiliteit binnen de hypotheek waar dat financieel verantwoord is. Daarbij is specifiek aandacht besteed aan mensen in de schuldhulpverlening. Onderzoek van het Nibud geeft aan dat vermoedelijk 38% van de mensen met ernstige betalingsproblemen een eigen woning hebben, terwijl uit de cijfers vanuit de NVVK (brancheorganisatie voor financiële schuldhulpverleners) blijkt dat slechts 10% van de mensen die zich melden bij de schuldhulpverlening een eigen woning heeft. De vraag is dus of deze doelgroep voldoende bereikt en geholpen wordt.

Zowel de NVVK als deelnemers aan het Platform hebben aangegeven dat consumenten, indien dit financieel verantwoord is en er voldoende betaalcapaciteit is, hun hypotheek kunnen ophogen bij financiële problemen om andere schulden af te lossen. Gezien de diversiteit in de achterliggende problemen tussen consumenten achten de deelnemers aan het Platform het standaard inzetten van de overwaarde op de woning voor deze groep geen verantwoorde optie. Wel zijn kredietverstrekkers bereid om, waar dit financieel verantwoord is, maatwerk te bieden waarbij het benutten van overwaarde een van de opties is.

Vroegsignalering is de manier om te voorkomen dat betalingsachterstanden verder oplopen en zich ontwikkelen tot een problematische schuldsituatie. Tijdens het Platform is besproken dat er veel wordt gedaan om consumenten met dreigende betalingsproblemen (eerder) in beeld te krijgen. De minister moedigt alle kredietverstrekkers aan om actief mee te denken in het contact met klanten of schuldhulpverleners die betaalproblemen aankaarten. Ook als zij nog geen betaalproblemen hebben met betrekking tot de hypotheek. NHG vraagt kredietverstrekkers ook om zich tijdig bij hen te melden als zij signalen van consumenten ontvangen zodat zij samen de mogelijkheden voor maatwerk kunnen onderzoeken.

Ook adviseurs willen een rol spelen in het helpen van klanten met (mogelijke) betaalproblemen. Tijdens het Platform bleek dat sommige partijen het provisieverbod, als beperkend ervaren bij het inschakelen van adviseurs bij het oplossen van betaalproblemen. Onder het provisieverbod is een kredietverstrekker namelijk verplicht om advieskosten direct door te berekenen aan de consument. Er hoeft echter geen provisie in rekening te worden gebracht indien de consument betalingsachterstanden of voorzienbare betalingsachterstanden heeft. De minister roept kredietverstrekkers en adviseurs op om waar nodig

gebruik te maken van deze uitzondering. De AFM heeft naar aanleiding van bovengenoemd signaal aan de deelnemers van het Platform toegelicht wat de bestaande uitzondering voor consumenten met (voorzienbare) betalingsachterstanden betekent.

De minister vindt dat het Platform Hypotheken 2021 tot waardevolle inzichten en acties heeft geleid. Onder andere op het aanmoedigen van het aanbieden van hypotheekleningen voor verschillende woonvormen en, waar verantwoord, ook flexibiliteit in hypotheekvoorwaarden te bieden als het gaat om verschillende levensfasen. Hier wordt het komend jaar met de sector en andere betrokken partijen een vervolg aan gegeven.

4.3 PLATFORM HYPOTHEKEN 2022

Tijdens het Platform hypotheekleningen 2021 zijn een aantal nieuwe thema's aangedragen voor het Platform hypotheekleningen 2022 zoals koopoplossingen voor starters, erfpacht, de mogelijkheden van en beperkingen voor doorstroming van ouderen naar een nieuwe woning en beperkingen rondom financieringen bij flexwoningen. Op de onderwerpen van eerdere jaren wordt verder gewerkt.

4.4 HYPOTHEEKNORMEN 2023

Op 3 november 2022 heeft de minister [een brief](#) naar de Tweede Kamer gestuurd over de jaarlijkse actualisering van de leennormen voor hypotheekleningen krediet. De meeste huishoudens kunnen in 2023 iets meer lenen, indien rekening wordt gehouden met de verwachte loonstijgingen. Vanaf volgend jaar telt voor tweeverdieners het tweede inkomen volledig mee bij het bepalen van de maximale leenruimte. De minister informeert de Kamer ook over twee wijzigingen in de leennormen die hij voornemens is door te voeren per 1 januari 2024. [Het Nibud adviseert het kabinet](#) ieder jaar over de leennormen. Daarbij staan betaalbaarheid, hanteerbaarheid en robuustheid centraal.

Maximale leenruimte 2023

Het Nibud kijkt voor het jaarlijkse leennormenadvies hoe hoog de hypotheeklasten kunnen zijn, zonder dat huishoudens financieel in de knel komen. De maximale woonlasten en daaruit volgend de maximale hypotheek die huishoudens verantwoord aan kunnen gaan, is onder andere afhankelijk van de inflatie, het huishoudinkomen en de hypotheekrente. De hoge inflatie heeft een drukkend effect op de leenruimte voor volgend jaar. Door de prijsstijging van uitgavenposten als voeding en energie, hebben huishoudens bij een gelijkblijvend inkomen immers minder budget over voor hypotheeklasten. De verwachte inkomensgroei vergroot de leenruimte. Het CPB verwacht een loonstijging van 3,7%. Door de verwachte inkomensgroei neemt de maximale leenruimte per saldo, ondanks de hoge inflatie, toe voor de meeste huishoudens.

Veranderingen in de hoogte van de hypotheekrente kunnen een forse invloed hebben op de leenruimte. Het afgelopen jaar is de hypotheekrente fors gestegen wat een negatieve invloed heeft gehad op de maximale leenruimte. Zo kan een huishouden met tweeverdieners waarin beiden een inkomen hebben van € 40.000 bij een rente van 1,75% een maximale hypotheek afsluiten van € 429.000. Bij een rente van 4,25% is dit € 393.000. Dit is een verlaging van 8% van de maximale leenruimte.

Volledig meetellen tweede inkomen

Hypotheekverstrekkers kunnen vanaf 1 januari 2023 bij tweeverdieners het tweede inkomen volledig meenemen bij de bepaling van de maximale hypotheek. Het volledig meetellen van het tweede inkomen is volgens Nibud verantwoord. In 2022 mocht het tweede inkomen voor 90% worden meegeteld. Dit is de laatste stap van het in 2013 ingezette beleid om het tweede inkomen stapsgewijs meer te laten meetellen bij het bepalen van de maximale hypotheek, als compensatie voor het verkrappende effect op de maximale leenruimte van de afbouw van de overdraagbaarheid van de algemene heffingskorting. Deze afbouw heeft namelijk alleen een negatief effect op het besteedbaar inkomen van een

alleenverdienershuishouden. Als het tweede inkomen niet zwaarder zou worden meegewogen dan zouden tweeverdieners er onterecht in leenruimte op achteruitgaan. Daarnaast verbetert met deze laatste stap de uitlegbaarheid van de systematiek, omdat beide inkomens even zwaar meewegen bij bepaling van de maximale hypotheek. Vanaf 1 januari 2023 kunnen tweeverdieners met twee inkomens van bijvoorbeeld € 30.000 dus net zo veel lenen als een huishouden met één inkomen van € 60.000. De impact van deze wijziging op de maximale leenruimte is gemiddeld genomen beperkt. Tweeverdieners kunnen gemiddeld over alle inkomens zo'n € 3.200 meer lenen dan wanneer het tweede inkomen voor 90% wordt meegeteld.

Studieschulden

Het kabinet is, in lijn met het Nibud-advies, voornemens om per 1 januari 2024 over te stappen naar een nieuwe methodiek voor het meenemen van studieschulden bij het bepalen van de maximale hypotheek. In het Coalitieakkoord staat dat voor starters de actuele stand van de studieschuld bepalend wordt bij het aanvragen van een hypotheek. Met de afspraak wordt beoogd dat (oud-)studenten niet onnodig beperkt worden in hun leenruimte wanneer zij een studieschuld hebben of extra hebben afgelost op hun studieschuld. Het Nibud constateert dat de huidige methodiek een accuraat beeld geeft van de maandlasten die horen bij een studielening wanneer een oud- student niet extra heeft afgelost (dus naast de reguliere aflossingen) op de studieschuld. Echter in situaties waarin wel extra is afgelost op de studieschuld kan de huidige methodiek leiden tot onnodige beperking van de leenruimte. Het Nibud adviseert daarom om de mogelijkheid uit te werken om per 1 januari 2024 uit te gaan van de actuele maandlast van de studielening. Dit levert volgens het Nibud een accurater beeld op van de leenruimte dan de huidige methode wanneer sprake is van extra aflossingen, maar vergt wel andere waarborgen wat betreft inventarisatie en controle. De komende maanden gaat de minister, samen met het Nibud en de sector, deze methodiek verder uitwerken. Hierbij zal ook de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) als uitvoerder van de studieleningen worden betrokken. Gericht wordt op invoering per 2024, maar dit is mede afhankelijk van een uitvoeringstoets bij DUO waar in zal worden gegaan op mogelijke ICT- en systeemwijzigingen.

Het kabinet zet zich ook op andere wijzen in om de positie van (oud-)studenten te verbeteren bij de aankoop van de woning. De herinvoering van de basisbeurs zal naar verwachting leiden tot lagere studieschulden, waardoor de impact van een studieschuld bij het afsluiten van een hypotheek afneemt. De sociale leenvoorwaarden, die met het leenstelsel werden ingevoerd, worden daarnaast niet teruggedraaid. Dat betekent dat studenten blijven profiteren van de langere terugbetaaltermijn van studieschulden van 35 jaar, waardoor de studieschuld fors minder meeweegt voor de hypotheek dan bij een terugbetaaltermijn van 15 jaar. Dit terugbetaalregime wordt daarnaast uitgebreid naar mbo'ers, voor wie dan ook een terugbetaaltermijn van 35 jaar geldt.

Differentiatie leennormen naar energieverbruik

De minister is voornemens om bij de leennormen voor 2024 rekening te houden met de energiezuinigheid van de woning. Voor de aankoop van een woning met een lager energieverbruik of wanneer energiebesparende maatregelen worden genomen, kan dan een hoger hypotheekbedrag worden verkregen dan voor de aankoop van een woning met een hoger energieverbruik, omdat er lagere energielasten zijn. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan [het advies van het Nibud](#) om bij de leennormen voor 2024 beter rekening te houden met de energiezuinigheid van de woning. Het Nibud adviseert om bij de uitwerking goed te kijken naar enkele punten rondom het gebruik van het energielabel. De ministeries van BZK en Financiën zullen deze punten samen met de sector uitwerken.

4.5 MAATSCHAPPELIJK PERSPECTIEF OP EEN TOEGANKELIJKE WONINGMARKT

De OvFD heeft in 2022, samen met BLG Wonen en een expert van de Avans Hogeschool, in het rapport [‘Maatschappelijk perspectief op een toegankelijke woningmarkt’](#) aanbevelingen gedaan voor een

toegankelijke woningmarkt. Het rapport is geschreven als verrijking op de op 15 juni 2022 verschenen publicatie '[Economisch perspectief voor een grondige renovatie van de woningmarkt](#)' en is in de aanloop naar het commissiedebat Wonen op 29 september 2022 gepubliceerd. De uitkomsten van dit rapport zijn onderschreven door een groot aantal leden van de OvFD.

Hoofddijn in het rapport is dat wordt opgeroepen om te zorgen dat woningen betaalbaar én financierbaar zijn voor starters. Wonen is een elementaire behoefte en een grondrecht, maar in Nederland hebben ruim 490.000 starters nauwelijks kansen op de woningmarkt. Voor de sociale huursector verdienen veel starters te veel en verreweg de meeste starters kunnen geen betaalbaar huis kopen. Slechts 1 procent van het woningaanbod is bereikbaar voor de alleenstaande (starter) met een modaal inkomen. Voor tweeverdieners is de situatie iets beter, voor hen ligt slechts 20 procent van het woningaanbod binnen handbereik. Ook niet echt rooskleurig. Wie niet kan kopen, is noodgedwongen aangewezen op de (dure) vrije huursector.

Bouw betaalbare woningen voor starters

Woningen bouwen is goed, maar als ze niet betaalbaar zijn, schieten starters er niets mee op. Minister De Jonge wil de komende acht jaar 900.000 huur- en koopwoningen bouwen, waarvan twee derde betaalbaar moet zijn voor starters. Volgens de minister is dat het geval bij koopwoningen tot 355.000 euro. Vereniging Eigen Huis (VEH) stelt echter dat nieuwbouwhuizen van rond die prijs voor starters nog steeds onbetaalbaar zijn. Daarvoor moeten zij een minimaal jaarlijks inkomen hebben van twee keer modaal (76.000 euro). VEH ziet een koopwoning van maximaal 260.000 euro als 'betaalbaar'. Tweeverdieners die samen anderhalf keer modaal verdienen (57.000 euro), kunnen namelijk ruim 250.000 euro aan hypotheek krijgen, mits er geen schulden of andere financiële verplichtingen zijn. De bijkomende kosten bij de koop van een huis moeten zij zelf betalen door te sparen.

Kortom: bouw voldoende betaalbare woningen voor starters in lijn met hun financieringsmogelijkheden!

Starters hebben recht op verantwoorde financieringen; bied ruimte voor maatwerkfinancieringen

Hoe je het ook wendt of keert, het creëren van meer woonruimte vergt tijd. Bij gebrek aan aanbod of bij een duur woningaanbod, heeft de starter toegang tot (maatwerk)financieringsmogelijkheden nodig, want niet alle starters vallen onder de gemiddelde financieringsnormen van het Nibud. Het is noodzakelijk om verder te kijken dan de 'Nibudnormen', want er zijn geen alternatieven en als de starter kan aantonen de woonlasten op verantwoorde wijze te kunnen betalen, waarom zouden zij dan degene moeten zijn die de mismatch tussen vraag en aanbod moeten goedmaken, door in dure huur te blijven zitten?

Niet alleen iemands inkomen bepaalt of men de hypotheek kan betalen, maar ook de wijze waarop iemand met zijn of haar geld omgaat. Het betaalgedrag zegt iets over of iemand in staat is om op een verantwoorde manier met zijn financiën om te gaan. Vooral nu kosten voor levensonderhoud en energie een steeds groter deel van het maandelijkse besteedbare inkomen innemen. Door te kijken naar het werkelijke uitgavenpatroon, krijg je een veel persoonlijker inzicht in de bestendigheid van de financiële situatie van mensen. En kan het sommige starters juist meer financiële ruimte bieden, en andere starters juist behoeden voor een onverantwoorde lening.

Door naast de 'Nibudnormen' ook te kijken naar het individuele betaalgedrag (Loan To Payment behaviour), kan men bij maatwerkfinancieringen een veel specifiekere financieel beeld van de starter in kaart brengen.

Kijk naar het netto-bestedbare inkomen bij huurhuur situaties

Veel starters zijn noodgedwongen aangewezen op de vrije huursector. Als er al vrije huurwoningen beschikbaar zijn, levert dat vaak een maandlast op die vele malen hoger is dan een vergelijkbare koopwoning.

Voorbeeld; een hypotheek van 171.000 euro tegen 3,6 procent rente die in 30 jaar volledig annuïtair wordt afgelost bedraagt netto 587 euro per maand. Omdat er in die categorie echter zeer weinig woningen te vinden zijn, moeten starters noodgedwongen naar duurdere categorieën woningen uitwijken. Bijvoorbeeld van 195.000 euro. De maandlasten van een hypotheek van 195.000 euro bedragen in aanvang netto zo'n 700 euro per maand inclusief eigenaarslasten. Als starters al een woning in die categorie kunnen vinden, moet de financieel adviseur vaak 'nee' verkopen omdat de hypotheeklasten volgens de wettelijke normen niet verantwoord zijn. Natuurlijk is het goed om starters te beschermen tegen te hoge hypotheeklasten. Maar het is natuurlijk wel krom als diezelfde starters vervolgens wel 900, 1200 of zelfs 1500 euro per maand aan huur moeten (en kunnen) betalen.

In Nederland leven een half miljoen huishoudens die duur huren. Duurhuurders zijn vaak goed in staat aan te tonen welke lasten zij kunnen dragen. Dit betekent dat ook in individuele situaties op basis van een sluitende netto-bestedbaar inkomensberekening aantoonbaar kan worden gemaakt dat het verlenen van een hypotheek boven het huidige verantwoorde kredietmaximum toch passend is binnen het individuele uitgavenpatroon, zoals bij de pilot huurhuur. Zo brengen we starters niet in de problemen én voorkomen we dat ze in een huurhuursituatie terechtkomen. Een niet onbelangrijk neveneffect hiervan is dat er tevens meer doorstroming op de woningmarkt gestimuleerd wordt. De angst voor een prijsopdrijvend effect omdat er meer financiering beschikbaar zou komen, is onterecht. Het betreft hier immers een andere wijze van inkomens berekenen, wat niet per definitie leidt tot hogere financieringen. Bovendien is de prijsopdrijvende werking van het tekort aan woningen in verhouding vele malen groter.

Voorkom een tweedeling en groei van vermogenskloof

Voor huurhuurders zijn de gevolgen van het niet kunnen kopen aanzienlijk. Door de hoge woonlasten kunnen huurhuurders bijvoorbeeld nauwelijks sparen om later alsnog de overstap te kunnen maken naar een (koop)woning met lagere maandlasten. Tegelijkertijd bouwen zij geen vermogen op. In 10 jaar tijd zouden zij, door waardeinstijging en aflossing van de hypotheek een vermogen hebben kunnen opbouwen van 50.000 tot 70.000 euro. De beperkte toegankelijkheid van de woningmarkt en het dalende eigenwoningbezit leiden dan ook tot een toenemende kloof tussen de groep die via de eigen woning vermogen kan opbouwen (de haves) en de groep die dit niet kan (de have nots).

4.6 PERSPECTIEFVERKLARING

De OvFD zit sinds 2020 in de Raad van Advies van de [Stichting Perspectiefverklaring](#). Met de perspectiefverklaring wordt het voor flexwerkers makkelijker om een hypotheek aan te vragen voor het kopen van een eigen huis. Na een jaar voor een uitzendorganisatie te hebben gewerkt, kunnen zij al een perspectiefverklaring verkrijgen. Met dit document kan een flexwerker een hypotheek aanvragen. De perspectiefverklaring kijkt naar de toekomstige mogelijkheden van de flexkracht om een inkomen te vergaren. De verklaring is gebaseerd op een (data)analyse van de arbeidsmarktpositie van de aanvrager. Daarnaast hechten geldverstrekkers ook belang aan het eigen oordeel van uitzendbureaus over de (toekomstige) inzetbaarheid van de uitzendkracht.

Wij hebben in september 2021 een enquête uitgezet om de bekendheid van de perspectiefverklaring (PV) onder de leden te meten en de wijze waarop ze de PV gebruiken. We hebben 79 reacties gehad, waaruit blijkt dat iedereen de PV kent. 48% gebruikt de PV niet, 30% wel en 22% soms.

In individuele reacties geven de leden aan dat ze de PV eigenlijk alleen maar gebruiken als er geen andere opties zijn. In voorkomende gevallen kon de PV niet worden gebruikt omdat klanten werkten voor niet-deelnemende uitzendbureaus. Hiervoor is wel een oplossing maar dan moet je met een externe taxateur gaan werken. Men vindt ook de 52-wekeneis een complicerende factor en het proces wordt als complex ervaren, ook omdat er niet altijd voldoende kennis is bij de uitzendbureaus. Een gevolg van onze enquête is dat de brancheorganisatie voor de uitzendbureaus nu een communicatiecampagne is gestart om de PV meer onder de aandacht van haar leden te brengen. Wij hebben deze resultaten met het bestuur van de Stichting Perspectiefverklaring gedeeld.

5. VERDUURZAMING

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat woningen en andere gebouwen de komende 30 jaar worden verduurzaamd. Dat geschiedt gefaseerd en stapsgewijs. De ambitie is om tot en met 2030 1,5 miljoen woningen en andere gebouwen in de wijkgerichte aanpak te isoleren en aardgasvrij te maken. Het verduurzamen van particulier woningbezit speelt hierbij een belangrijke rol en de financiering van EBV's is daarbij van groot belang. De aankoop van een huis en/of het afsluiten van een hypotheek is voor veel mensen een gunstig moment om ook tot verduurzaming over te gaan.

Verduurzamingsmaatregelen financieren door de hypotheek te verhogen is een logische route. De inzet daarbij is om een breed palet aan aantrekkelijke, toegankelijke en verantwoorde financieringsmogelijkheden te realiseren, zodat iedereen een vorm kan vinden die in de eigen situatie past. De minister heeft de sector daarom opgeroepen om actief in te zetten op:

1. Verduurzaming als vast onderdeel van het koopproces voor de nieuwe klant. Dit vereist het vergroten van bewustwording over verduurzaming bij de consument. Er dient tijdens het hypotheekadviesgesprek aandacht te zijn voor de mogelijkheden om de woning te verduurzamen en hoe deze te financieren. Tevens is het belangrijk dat de consument waar mogelijk wordt ontzorgd en begeleid door de hypotheekadviseur en kredietverstrekker.
2. Het benaderen van huidige huizenbezitters over de mogelijkheden om de woning te verduurzamen.

Hypotheekadviseurs hebben dus een belangrijke rol om de bewustwording bij klanten over verduurzaming te vergroten. Dat deze rol belangrijk is blijkt ook uit een eerder door Vereniging Eigen Huis uitgevoerd onderzoek in 2017 en 2019 over de rol van intermediairs bij verduurzaming van woningen. In 2022 is een vervolgonderzoek uitgevoerd. [Uit dit onderzoek](#) komt duidelijk naar voren dat verduurzaming een steeds belangrijkere rol speelt bij de aankoop van een woning. De afgelopen twee jaar nam 80 procent van de huizenkopers verduurzamingsmaatregelen. Dienstverleners rond de aankoop leveren hier een belangrijke bijdrage aan, maar dat zou zelfs nog hoger kunnen liggen als ze zelf actiever het gesprek over duurzaamheid zouden aangaan met de kopers. Hypotheekadviseurs hadden in 2022 in 47% van de gevallen de energiezuinigheid van de woning besproken, ten opzichte van 34% in 2019. Ook mogelijke duurzaamheidsmaatregelen werden in 36% van de gevallen met hypotheekadviseurs besproken, ten opzichte van 26% in 2019.

De OvFD is blij dat hypotheekadviseurs heel relevant blijkt te zijn en hoopt dat de bijdrage die hypotheekadviseurs op het gebied van verduurzaming levert snel nog verder stijgt. Om dit te bereiken stelt de OvFD de volgende mogelijkheden voor om adviseurs te helpen verder het gesprek het zijn klanten aan te gaan:

1. Geldverstrekkers nemen standaard een Energiebespaarbudget op. Het grote voordeel is dat de klant dan bij het afsluiten van de hypotheek nog niet hoeft te beslissen welke maatregelen hij wil nemen omdat er geen (kosten)specificatie vooraf nodig is. Verder heeft de klant dan geen taxatierapport nodig van de woningwaarde na verbouwing.

2. Adviespakketten bouwen een standaard (eventueel gezamenlijk te bepalen) verduurzamingsscenario in, waarbij de overheid zich bereid verklaart om de kosten hiervoor te vergoeden.
3. De extra leencapaciteit (tot € 9.000) voor verduurzaming is in principe niet beschikbaar voor inkomens tot € 33.000. Uit onderzoek van het Kadaster blijkt echter dat juist de lagere inkomensgroepen vaker in huizen wonen met minder goed energielabel. Zij zijn kwetsbaar voor een stijging van de energielasten en juist gebaat bij extra mogelijkheden om verduurzaming te kunnen financieren. Wij stellen daarom voor dat de minimale inkomensgrens van € 33.000 voor extra financiële ruimte voor duurzaamheidsmaatregelen vervalt.
4. De regeling hypotheckair krediet biedt alleen extra mogelijkheden om duurzaamheidsinvesteringen te financieren voor zeer energiezuinige woningen. Dit terwijl de grootste potentie voor energiebesparing juist ligt bij het energiezuiniger maken van relatief onzuinige woningen (bijvoorbeeld energielabel D t/m G) naar energiezuinigere woningen (energielabels A t/m C). Juist deze woningen zijn gebaat bij meer financiële ruimte om te verduurzamen, waarbij die duurzaamheidsinvesteringen zich dan vertalen in een substantiële verlaging van de woonlasten.
5. Werk aan een mogelijkheid voor verkort advies.

5.1 CONVENANT 'VERDUURZAMING IN DE KOOPKETEN'

Het is belangrijk om de verduurzaming van de woning op natuurlijke momenten onder de aandacht te brengen en woningeigenaren hierbij zo goed mogelijk te begeleiden. De aankoop of verbouwing van de woning is een logisch moment om te verduurzamen. Om dit potentieel te benutten is in het Klimaatakkoord opgenomen dat partijen in de koopketen verduurzaming onder de aandacht brengen en de koper of woningeigenaar stimuleren om verduurzamingsmaatregelen te nemen. Op 17 december 2021 is daarom door partijen uit de koopketen, waaronder de OvFD, het [convenant 'Verduurzaming in de koopketen'](#) ondertekend. De OvFD heeft in het convenant afgesproken om hypotheekadviseurs op verschillende manieren te stimuleren om bij het hypotheekadviestraject aandacht te besteden aan verduurzaming. Met dit convenant bundelen de ketenpartijen hun krachten en maken verduurzaming tot een prioriteit in de gehele koopketen. Het intensieve en constructieve totstandkomingsproces leidt nu al tot betere samenwerking en geeft een goede basis om consumenten nu en in de toekomst te stimuleren en ondersteunen.

Het convenant borgt dat de consument bij elke partij in de koopketen op laagdrempelige wijze eenduidige informatie over verduurzaming krijgt en gestimuleerd wordt de woning te verduurzamen. Elke partij zet zich vanuit zijn of haar eigen expertise in om verduurzaming onder de aandacht te brengen bij de consument. Concreet betekent dit voor hypotheekadviseurs dat de mogelijkheden, om het verduurzamen van de woning te financieren, standaard worden besproken in het hypotheekadviesgesprek bij aankoop en/of verbouwing van een woning. Om dit makkelijker te maken wordt er gewerkt aan betere integratie van het thema verduurzaming in de adviessoftware. Tegelijkertijd moeten kredietverstrekkers zich inzetten voor een goed financieringsaanbod voor kopers en zittende woningeigenaren.

Tegelijkertijd zijn diverse werkgroepen onder auspiciën van het ministerie van BZK aan de slag gegaan met de gemaakte afspraken. De voortgang en effectiviteit worden langjarig gemonitord. Op deze manier kan worden bepaald of er aanvullende afspraken nodig zijn. Hiertoe hebben diverse overleggen met het ministerie plaatsgevonden om de ontwikkelingen met betrekking tot het convenant te monitoren en bespreken.

De OvFD bekleedt ook het voorzitterschap van een van de werkgroepen. In 2022 hebben diverse overleggen plaatsgevonden, met als doel om het voor adviseurs gemakkelijker te maken om verduurzaming tijdens het adviesgesprek te bespreken.

5.2 WARMTEFONDS

Het Warmtefonds is opgericht in 2013 en opereert in opdracht van de Rijksoverheid. Het Warmtefonds is de afgelopen jaren uitgegroeid tot een fonds dat de energietransitie voor huishoudens op grote schaal stimuleert. Het Warmtefonds maakt met laagdrempelige financiering mogelijk dat consumenten energiebesparende maatregelen kunnen nemen. De Energiebespaarlening is een aantrekkelijke lening van maximaal € 25.000 waarmee eigenaar-bewoners energiebesparende investeringen voor hun eigen woning kunnen financieren.

Het Warmtefonds heeft per 1 november 2022 de drempel voor de Energiebespaarlening verlaagd. Vanaf die datum kunnen eigenaar-bewoners met beperkte leenruimte op een verantwoorde wijze geld lenen voor de verduurzaming van hun woning. Huishoudens met een verzamelinkomen niet hoger dan € 45.014 (2022) krijgen dankzij een subsidie van het Rijk vanaf die datum de Energiebespaarlening aangeboden tegen 0% rente. Zij lossen hun lening maandelijks af, maar betalen geen rente gedurende de gehele looptijd.

Ook heeft het Warmtefonds naast de 0%-lening een Energiebespaarlening inclusief combinatielening ontwikkeld voor mensen die vanwege de inkomenseisen niet aanmerking komen voor een 'gewone' Energiebespaarlening. Via de combinatielening kunnen zij nu maximaal € 5.000 lenen zonder daarover rente te betalen en zonder de eerste vijf jaar te hoeven aflossen. Na vijf jaar wordt de financiële situatie van de aanvrager opnieuw bepaald of de lasten vanaf dat moment zelf gedragen kunnen worden.

Hypotheekadviseurs lopen met betrekking tot het Warmtefonds tegen een lastig punt aan. Adviseurs adviseren consumenten en kunnen dan ook het Warmtefonds meenemen. Een product dat consumenten feitelijk zelf moeten sluiten, maar adviseurs kunnen ze natuurlijk wel verwijzen c.q. helpen bij het aanvraagproces. Echter, dat product is een consumptief krediet waarvoor je als adviseur alleen beloond mag worden met provisie. Wat voor dit product niet verstrekt wordt omdat de consument het zelf moet afsluiten. Tegelijkertijd mag de adviseur dus ook geen rechtstreekse fee in rekening brengen voor dit product. Hetzelfde geldt voor de Duurzaamheidslening van het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn).

Consumenten zien bij verduurzaming door de bomen het bos inmiddels niet meer. Het is onwenselijk dat het de adviseur dan moeilijk wordt gemaakt om consumenten op dit gebied te adviseren en de klant alleen gratis kunnen helpen. Bedrijfseconomisch is dat natuurlijk een onmogelijke situatie. Feitelijk zou er voor dergelijke producten een uitzondering moeten komen op het feit dat je bij consumptief krediet geen rechtstreekse beloning mag vragen. De OvFD is over dit punt in overleg met het ministerie en de AFM.

5.3 VERKORT ADVIES VOOR VERDUURZAMING

De overheid neemt vele initiatieven om de verduurzaming van Nederland te stimuleren. Eén daarvan is het toegankelijker maken van de financiering van de verduurzaming van de eigen woning door het schrappen van de kennis- en ervaringstoets in het geval dat een consument via execution only, dus zonder advies, een aanvullend krediet van maximaal € 25.000 wil afsluiten voor de financiering van EBV's.

De OvFD is teleurgesteld dat deze kennis- en ervaringstoets per 1 april 2021 is geschrapt. De minister wilde op die manier drempels voor het verhogen van de hypotheek voor verduurzaming verlagen,

omdat hij verwacht dat hierdoor meer kredietaanbieders de mogelijkheid gaan bieden om de hypotheek voor verduurzaming te verhogen via execution only. Volgens de minister betaalt een consument normaal hoge advieskosten voor het afsluiten van een hypotheek, door dit besluit worden de afsluitkosten voor het verhogen van de hypotheek hierdoor voor consumenten verlaagd en daarmee de drempel voor consumenten om de hypotheek te verhogen voor het verduurzamen van de woning.

De minister gaat hier helemaal voorbij aan het level playing field tussen adviseurs en aanbieders. Er zijn nu aanbieders die de consument een verhoging van de hypotheek bieden voor 30 euro. Een prijs die natuurlijk helemaal niet mogelijk is als aanbieders die zouden moeten berekenen via het wettelijke kostprijsmodel, maar waarbij de advies- en distributiekosten gewoon in de prijs van het product worden verrekend. Mogelijkheden die adviseurs niet hebben.

Los daarvan suggereert de minister daarmee feitelijk ook dat onafhankelijk advies te duur is. Naast het feit dat wij dat absoluut onterecht vinden, omdat een onafhankelijk advies belangrijke voordelen oplevert voor wat betreft de prijs en kwaliteit van het product, zijn er ook geen alternatieven onderzocht, waarbij advies wel een goede en belangrijke rol speelt zoals een mogelijkheid voor een verkort advies in het kader van verduurzaming.

De OvFD is wel overtuigd van de waarde van onafhankelijk advies. De consument is, gezien de financiële risico's, beter af met een gerichte, verkorte adviesoplossing dan met execution only. Het ligt dus veel meer in de rede ligt dat adviseurs dienstverlening op maat kunnen aanbieden. De kosten van een integraal wettelijk advies wegen niet op tegen het relatief kleine aanvullend krediet of verhoging van een bestaand krediet dat voor duurzaamheidsmaatregelen geleend moet worden. De tijd (en daardoor de advieskosten) voor het maken van het wettelijk verplichte advies in combinatie met (gedeeltelijk) budget neutraal zijn van de extra financieringslasten versus de energierekening is een knelpunt in de markt. Daar worstelt (nagenoeg) iedere adviseur mee.

De Wft biedt in theorie wel ruimte voor een zogenaamd 'verkort advies' maar uit de praktijk blijkt dat adviseurs het gevoel hebben dat de wetgever en toezichthouder hen verplichten altijd een integraal advies te geven. De AFM heeft in 2013 haar visie in het document 'Dienstverlening op maat' gepubliceerd, maar uitgangspunt daarbij is dat de eisen uit de leidraad hypotheekadvies van toepassing blijven en dat impliceert een integraal advies. De onzekerheid op dit gebied is daardoor groot; wat kan wel en wat kan niet. Veel adviseurs zien zich daardoor vaak toch nog genoodzaakt om een integraal advies te geven; ze nemen dan maar 'het zekere voor het onzekere'.

Wij zijn daarom voorstander van een (wettelijke) verkort adviestraject voor verduurzaming van bestaande hypotheek, waarmee adviseurs meer comfort en zekerheid krijgen als ze een verkort advies voor duurzaamheidsmaatregelen willen verstrekken. Als er duidelijke richtlijnen zijn waar een verkort advies aan moet voldoen dan is het voor een adviseur ook gemakkelijker te vertalen naar een lagere adviesprijs. Het voordeel is dat de consument dan niet uitsluitend hoeft te kiezen tussen execution only en integraal advies. De mogelijkheid voor een verkort advies inzake aanvullende kredieten voor EBV's zou expliciet kunnen worden opgenomen in de Wft. Nadeel is dat zo'n wettelijk traject lang en onzeker is, terwijl er nu een oplossing moet komen.

Een alternatief is dat de AFM meer duidelijkheid geeft. De AFM heeft de Leidraad hypotheekadvies gepubliceerd, die nadere eisen stelt aan de kwaliteit van het hypotheekadvies. Deze leidraad is erg uitgebreid en bestaat uit maar liefst zeven afleveringen. Wij stellen voor om aan de hand van deze Leidraad en het visiedocument 'Dienstverlening op maat' concreet vast te stellen, op welke wijze

adviseurs een specifiek verkort advies kunnen geven inzake aanvullende kredieten voor EBV's; bijvoorbeeld door elementen uit de Leidraad voor deze specifieke casus te beperken of versoepelen.

Deze aanpassingen kunnen ervoor zorgen dat de consument toegang houdt tot onafhankelijk advies omdat de advieskosten worden verlaagd, daardoor minder financieel risico loopt en een brede keuze uit de verschillende financieringsmogelijkheden behoudt met alle prijs- en kwaliteitsvoordelen van dien. Onafhankelijk advies geeft de consument tenslotte meer bescherming dan ze ondoordacht het risicovolle pad van execution only op te sturen.

De OvFD heeft daarom voorgesteld om met het ministerie en de AFM een gerichte verkorte adviesoplossing voor dit specifieke traject te ontwikkelen en heeft hierover diverse keren met het ministerie en de AFM gesproken. Ook zijn diverse notities opgesteld. Ons voorstel komt erop neer dat verkort advies beperkt kan worden tot haalbaarheid en betaalbaarheid op het moment van afsluiten van de hypotheek, waarbij de leidraad hypotheekadvisering op sommige onderdelen dan niet volledig van toepassing hoeft te zijn.

We zijn daarom blij dat eind 2022 door het ministerie van BZK de aanzet wordt gegeven voor een onderzoek inzake verkort financieel advies voor verduurzaming.

OvFD:

- Diverse overleggen bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Wonen
- Bijwonen werkgroep- en platformbijeenkomsten
- Relevante input geleverd aan de Tweede Kamer
- Meegewerkt aan opstellen vragenlijst/enquête maatwerk
- Reactie op de onderzoeksresultaten gegeven
- Parlementaire behandeling gevolgd en input geleverd voor moties en Kamervragen
- Gereageerd op informatie- en persvragen

6. ONTWIKKELING VAN (BRON)DATA

Een paar incidenten in de Inkomensbepaling Loondienst rekentool (verder: IBL-tool) van HDN, die in specifieke gevallen hebben geleid tot overkreditering, zijn in 2021 aanleiding geweest om in gesprek te gaan met stakeholders, waaronder de AFM, om guidance te vragen hoe we met dit soort incidenten moeten omgaan. Wij hebben ook juridisch advies gevraagd aan Polis Advocaten om te bepalen of en waar er aandachtspunten voor de leden van de OvFD zijn, zodat het kan bijdragen aan de beeldvorming op dit onderdeel. Vooralsnog kunnen we moeilijk inschatten wat exact de gevolgen gaan zijn, en wie daarvoor de verantwoordelijkheid draagt. De AFM heeft na de incidenten aangegeven dat zij “het zeer wenselijk vindt dat adviseurs analyseren welke klanten uit het eigen klantenbestand zijn geraakt door het incident, herberekening maken aan de hand van nieuwe informatie en zo nodig met de klant in gesprek gaan over een oplossing”. Adviseurs draaien dus op voor de gevolgen van een incident.

De OvFD is daarom in gesprek met diverse stakeholders om in een breder perspectief kritisch te kijken naar de ontwikkeling van brondata en andere relevante data leveranciers of -verwerkers in het hypotheekproces. De IBL-incidenten hebben ondubbelzinnig aangetoond dat er op diverse plekken in de keten inmiddels (inkomens)data worden gegenereerd, waarbij de adviseur weinig tot geen inzicht heeft in het tot stand komen van deze (inkomens)data, geen invloed kan uitoefenen op de controlemechanismen, maar vervolgens wél de verantwoordelijkheid draagt in haar adviesrapport voor de juistheid en betrouwbaarheid van deze gegevens. De OvFD pleit ervoor om deze

problematiek, gezamenlijk als sector, te beslechten, om zo te voorkomen dat innovatie en efficiency worden afgeremd.

7. ACTIEAGENDA CONSUMENTENKEUZES

7.1 TERUGBLIK

In het Actieplan Consumentenkeuzes werken partijen uit de financiële sector, de gedragswetenschap en de overheid - na een oproep van de minister van Financiën - sinds 2019 samen vanuit de gedachte dat consumenten niet altijd rationeel handelen. Met dit actieplan willen deze partijen de consumenten helpen bij het maken van gezonde financiële keuzes.

Gezamenlijk bekijken deze partijen hoe consumenten geholpen kunnen worden om vaker en makkelijker financieel gezonde keuzes te maken. Bijvoorbeeld door een verandering aan te brengen in communicatie, dienstverlening en de keuze- omgeving voor de klant. Het actieplan is een samenwerkingsverband waarin kennis en ervaringen met elkaar worden gedeeld aan de hand van de tientallen gedragsinitiatieven. Sinds de start in 2019 zijn circa 50 partijen aangesloten bij het Actieplan Consumentenkeuzes. De OvFD vertegenwoordigt adviseurs actief in het Actieplan en beoordeelt en bespreekt relevante onderzoeken en resultaten met de verschillende deelnemers.

Van consumenten wordt steeds meer verwacht dat ze financiële zaken zelf online regelen en op zoek gaan naar informatie om de beste keuzes te maken. Na de lockdown-periodes als gevolg van de Covid-pandemie hebben we gezien dat deze digitalisering in een versnelling is geraakt. Daarnaast zijn er ook mensen die stress hebben door geldzorgen, bijvoorbeeld door de stijgende energieprijzen, inflatie of doordat ze hun baan zijn kwijtgeraakt. Deze combinatie van geldzorgen en digitale versnelling kan negatief uitpakken voor de financiële weerbaarheid van sommige Nederlandse huishoudens.

Financieel gedrag vraagt om weloverwogen keuzes, een kritische houding en reflectie. Dit kan weleens ontbreken bij mensen met geldzorgen in een snelle digitale omgeving. Het actieplan is er op gericht te kijken hoe consumenten geholpen kunnen worden bij het maken van gezonde financiële keuzes.

In 2021 is een initiatief afgerond waarin onderzoek is gedaan naar de mogelijk sturende werking van het informeren van consumenten over het maximale hypotheekbedrag dat zij op grond van de leennormen in de Tijdelijke regeling hypothecair krediet kunnen lenen en hoe een dergelijk ankereffect kan worden tegengegaan. Huishoudens kunnen informatie over het maximale bedrag dat zij kunnen lenen onder andere verkrijgen via online tools die op de websites van veel financieel dienstverleners beschikbaar zijn. Het onderzoek toont aan dat dit maximale hypotheekbedrag als anker kan werken en consumenten zo stuurt naar hogere hypotheeken. Uit het onderzoek kwam naar voren dat het enige dat – uitsluitend bij mensen met een lager inkomen – nog wel consistent het ankereffect verkleinde het advies van een expert was. Wanneer een hypotheekadviseur richting de klant aangaf wat een passend hypotheekbedrag zou zijn gelet op de situatie van die klant, leek dit het ankereffect nog het meest effectief tegen te gaan. Uit de interviews bleek dat hypotheekadviseurs zich echter niet helemaal bewust zijn van het ankereffect en de sturende rol die zij hebben.

Het onderzoek geeft dus interessante inzichten over het keuzegedrag van consumenten. Partijen die dit raakt, zoals de hypotheekadviseurs en kredietverstrekken, kunnen hiermee verder mee aan de slag gaan. De minister heeft daarom relevante partijen zoals de OvFD uitgenodigd om verder te verkennen in hoeverre de kennis over het ankereffect een meer prominente rol kan krijgen in het adviesproces en of nadere (real-life) experimenten wenselijk zijn. Mogelijk kunnen hypotheekadviseurs hun adviesrol nog beter invullen wanneer zij kennis hebben over het ankereffect en hoe zij een positieve bijdrage kunnen leveren aan de beslissing over een passende hypotheek.

7.2 ACTIEPLAN CONSUMENTENKEUZES 2022

Op 22 juni 2022 heeft de minister van Financiën [een brief](#) naar de Kamer gestuurd inzake de voortgang van het Actieplan Consumentenkeuzes 2022. In 2022 zijn er dertien nieuwe initiatieven aangesloten en zo zijn met de inmiddels tientallen initiatieven vele inzichten opgedaan. In veel gevallen kunnen die direct worden gebruikt om consumenten financieel gezondere keuzes te laten maken. Dat is belangrijk omdat het maken van financiële keuzes voor consumenten vaak complex is, en die keuzes tegelijkertijd een grote impact op het (financiële) leven van consumenten kunnen hebben. Met innovatieve gedragsinitiatieven kunnen we eraan bijdragen om dit voor consumenten makkelijker te maken.

OvFD:

- Ieder kwartaal een bijeenkomst met een brede vertegenwoordiging van organisaties
- Schriftelijke reacties op vragen en voorstellen vanuit het ministerie en op de actieagenda

8. VERHUISREGELINGEN

Door de stijgende rente willen huiseigenaren de rente van hun huidige hypotheek meenemen naar een volgende koopwoning. Hypotheekadviseurs lopen echter met betrekking tot verhuisregeling tegen diverse problemen aan:

Verhuisvoorwaarden erg onduidelijk of gevoelig voor interpretatieverschillen

Zo moeten klanten bij sommige geldverstrekkers aangeven dat ze de hypotheekrente willen meenemen vóórdat ze hun oude hypotheek aflossen, bij andere hoeft dit pas later. Bij sommige geldverstrekkers mogen klanten de rente meenemen als hun oude woning nog niet is verkocht, bij andere niet. En de maximale termijn tussen het aflossen van de oude hypotheek en het ondertekenen van de nieuwe hypotheekakte loopt uiteen. Ook blijkt dat veel medewerkers bij geldverstrekkers de precieze voorwaarden van de verhuisregeling niet kennen.

Geldverstrekkers wijzigen stilzwijgend de acceptatievoorwaarden

Eén aanbieder heeft de acceptatiecriteria inmiddels dusdanig gewijzigd, dat het gebruik maken van de verhuisregeling voor klanten met een hypotheek van die aanbieder alleen nog mogelijk is als de oude schuld eerst is afgelost, voordat de nieuwe ingaat. Tot dit moment hanteerden zij de mogelijkheid om de periode tussen aankoop nieuw pand en verkoop oude pand te overbruggen. De nieuwe acceptatiecriteria - en daarmee de materiële versoebing van de verhuisregeling voor klanten - is direct ingegaan; óók voor bestaande klanten. Er geldt geen eerbiedigende werking voor bestaande klanten en de wijziging in de acceptatiecriteria is stilzwijgend doorgevoerd. De OvFD heeft hierop [gereageerd in de pers](#) en gaat hierover in gesprek met de desbetreffende aanbieder.

Gebruik maken van verhuisregeling onmogelijk voor sommige huizenverkopers

Ook in breder verband worden inmiddels kamervragen gesteld over het meeverhuizen van de hypotheek. Dit naar aanleiding van een [onderzoek dat Vereniging Eigen Huis \(VEH\)](#) heeft gedaan naar de mogelijkheden die banken bieden voor het meenemen van de hypotheekrente bij een verhuizing. Uit het onderzoek van VEH blijkt dat het voor bepaalde huizenkopers vaak niet mogelijk is. Het gaat hierbij om klanten met een resterende rentevaste periode korter dan 10 jaar én die maximaal moeten lenen voor de aankoop van hun nieuwe woning, omdat dan moet worden uitgegaan van een toetsrente van 5%. Dus ze kunnen minder lenen dan wanneer het bestaande rentecontract wel kan worden voortgezet. Geldverstrekkers kunnen deze groep wel degelijk een oplossing bieden door rentemiddeling aan te bieden, maar dat is bij de meeste banken (nog) niet mogelijk. VEH vindt het kwalijk dat de meeste banken in deze situaties nalaten om klanten te helpen met een voordeliger rentecontract, terwijl dat binnen de regels heel goed mogelijk is. De OvFD is het op dit punt volledig met VEH eens.

Naast het feit dat bepaalde groepen buiten de boot vallen, blijkt verder dat de voorwaarden erg uiteenlopen. Zo moeten klanten bij sommige geldverstrekkers aangeven dat ze de hypotheekrente willen meenemen vóórdat ze hun oude hypotheek aflossen, bij andere hoeft dit pas later. Bij sommige geldverstrekkers mogen klanten de rente meenemen als hun oude woning nog niet is verkocht, bij andere niet. En de maximale termijn tussen het aflossen van de oude hypotheek en het ondertekenen van de nieuwe hypotheekakte loopt uiteen.

Daarnaast blijkt dat geldverstrekkers hun acceptatieproces niet op orde hebben. Zo weet niet elke medewerker wat de precieze voorwaarden van de verhuisregeling zijn. Ook duurt het afhandelen van aanvragen langer dan gebruikelijk doordat de systemen hiervoor nog niet op orde zijn. VEH roept geldverstrekkers daarom op dit zo snel mogelijk op te lossen. De OvFD gaat bekijken op welke wijze ze de precieze voorwaarden beter inzichtelijk kan krijgen.

De minister van Financiën heeft op 11 oktober 2022 op de kamervragen [gereageerd](#). Haar antwoorden komen erop neer dat de overheid niet voorschrijft welke diensten banken aan hun klanten moeten verlenen. Kredietverstrekkers zijn daarom vrij en flexibel in hun product- en dienstverlening.

9. KIFID

De OvFD heeft periodiek overleg met Kifid, waarin actuele ontwikkelingen worden besproken en ervaringen van financiële dienstverleners met Kifid worden gedeeld. Ook wordt de OvFD jaarlijks na het opstellen van de begroting door Kifid geraadpleegd.

Diverse kamerleden hebben op 26 september 2022 naar aanleiding van de [evaluatie van Kifid](#) en voorstellen tot verbetering van Kifid, moties ingediend. Zo hebben ze voorgesteld om de consumentenorganisaties gelijk te stellen aan de brancheorganisaties binnen de financiële sector. Wij worden na het opstellen van de begroting door Kifid geraadpleegd, kamerleden wilden dat consumentenorganisaties dat recht ook kregen. Maar die behoefte blijkt er bij de consumentenorganisaties niet te zijn. Voor ons is het wel belangrijk omdat op grond van de begroting ook de financiële bijdragen van onze leden worden vastgesteld. Dat blijft nu in stand.

Uitbreiding van de mogelijkheden voor ondernemers

Ook heeft de Kamer de minister verzocht om een mkb-loket in te richten. De minister heeft daarop aangegeven dat zij in gesprek zou gaan met de financiële dienstverleners en mkb-organisaties. De minister heeft dit gedaan via een door het ministerie georganiseerde rondetafelbijeenkomst in november 2022. Daarnaast heeft zij afzonderlijk nog met de OvFD gesproken.

Wij hebben het ministerie aangegeven dat we geen signalen hebben dat die behoefte er is en aangegeven dat een uitbreiding naar zakelijke verzekeringen veel complexer is dan particuliere producten. Je hebt het dan over schade in al zijn vormen (bedrijfs- en milieuaansprakelijkheid, inkomen en verzuim, transport, cyber etc.). Daarmee krijg je dan als Kifid te maken met complexe wetgeving, allerlei betrokken instanties en deskundigen zoals artsen, arbeidsdeskundigen en het UWV. Denk bij transportverzekeringen aan allerlei buitenlandse partijen en complexe leveringsvoorwaarden. Kifid zou hier dan op ingericht moeten worden. Meer producten die tegelijkertijd complexer zijn gaan effect hebben op de doorlooptijden, terwijl Kifid daar nu al voor wordt bekritiseerd.

Kortom: een uitbreiding naar ondernemersklachten is voor Kifid onuitvoerbaar zonder enorme capaciteits- en kostenverhogingen, die ongetwijfeld ook effect hebben op de financiële bijdragen voor de aangeslotenen. Mocht uitbreiding onontkoombaar zijn:

- dan is het beter om dit te beperken tot zzp'ers

- Kifid is voor consumenten gratis, maar aan ondernemers zou wel een financiële bijdrage moeten worden gevraagd (bv. 250 euro net als bij klachten over MKB-financieringen die Kifid behandelt)

De uitkomsten van de rondetafelbijeenkomst geven een vergelijkbaar beeld. Partijen geven aan dat zij geen signalen hebben dat er brede behoefte bestaat aan uitbreiding van de mogelijkheden voor ondernemers om te klagen bij Kifid. Dit gold zowel voor financiële dienstverleners als voor de aanwezige vertegenwoordigers van mkb-ers en zzp-ers. Ook gaven vertegenwoordigers van financiële instellingen aan dat er aan de aansluiting (veel) kosten zijn verbonden, die ook invloed kunnen hebben op de prijs van financiële producten en diensten voor kleine partijen. Mocht er wettelijke toegang voor ondernemers worden geregeld dan was men het erover eens dat dit enkel zou moeten zien op de kleinste ondernemers: zzp-ers.

Andere aandachtspunten voor verdere inventarisatie of uitbreiding van de wettelijke taak van het Kifid gewenst is, zijn:

- Kifid moet wel in kennis over specifieke zakelijke financiële diensten (bijvoorbeeld transportverzekeringen en aansprakelijkheid bedrijven) en qua capaciteit toegerust zijn.
- De extra taak voor Kifid mag niet ten koste gaan van de klachtbehandeling van consumenten (zoals wachttijden).
- De uitbreiding en daarmee gemoeide kosten/lasten voor financiële dienstverleners moeten wel proportioneel zijn.
- De operationele impact voor banken is groot en mogelijk heeft dit gevolgen voor de toegang tot financiële producten voor ondernemers.

De minister geeft in [een brief van 22 december](#) aan vooralsnog geen wettelijke regeling maken om toegang voor ondernemers tot Kifid uit te breiden. Ze concludeert dat de toegevoegde waarde van een wettelijke regeling niet vaststaat, terwijl daaraan mogelijk wel negatieve consequenties zitten. De minister sluit echter niet uit dat deze er in de toekomst komt indien daar wel een brede of specifieke behoefte voor bestaat. De minister zal – met de signalen uit de verkenning in het achterhoofd – nader onderzoeken of behoefte bestaat voor uitbreiding van de wettelijke taak van het Kifid naar klachten van ondernemers.

10. AUTORITEIT FINANCIËLE MARKTEN (AFM)

De AFM publiceert een groot aantal interpretaties, leidraden, richtlijnen, rapporten en beleidsregels en is hiermee inmiddels verworpen tot een soort pseudo-wetgever. Daarnaast neemt zij het besluit tot het opleggen van een sanctie/boete. De OvFD:

- Heeft regulier overleg met de AFM;
- Werkt mee aan het opstellen van leidraden, richtlijnen en rapporten;
- Reageert op consultaties vanuit de AFM;
- Werkt mee aan relevante onderzoeken;
- Geeft praktische en beleidsmatige suggesties;
- Leest relevante boetebesluiten, bekijkt de gevolgen van deze jurisprudentie voor de praktijk en stelt de leden hiervan in kennis.

In 2022 heeft de OvFD tijdens reguliere overleggen met de AFM gesproken over het delen van klantdata, de wettelijke productontwikkelingseisen, de heffingsmaatstaf van de toezichtkosten, de jaarlijkse tarieven, kredietverleningsnormen, knelpunten op hypothecair gebied, onafhankelijkheid, de Wwft, de Marktmonitor en uiteraard de positie van serviceorganisaties. De OvFD levert via reguliere overleggen, brieven en bilateraal overleg input voor de jaarlijkse agenda van de AFM en reageert op de jaarlijkse wetgevingsbrieven die de AFM naar minister en Kamer stuurt.

OvFD:

- Diverse overleggen met de AFM
- Beoordeling conceptteksten
- Persreacties

10.1 ACTIEVE SCHADEPROVISIETRANSPARANTIE

Zie paragraaf 1.4.

10.2 HYPOTHEEK EN BETALINGSACHTERSTANDEN

Met omvangrijke overheidssteun zijn betalingsproblemen op hypotheek vooralsnog relatief beperkt gebleven. De betaalpauze voor hypotheek liep tot 1 januari 2022. De OvFD heeft hierover ook regulier overleg gehad met het ministerie. Zo'n 36.000 consumenten hebben een betaalpauze voor hypotheek gekregen. De AFM denkt wel dat de kans groot is dat de coronacrisis leidt tot langdurige economische schade en effecten op de arbeidsmarkt. Daarom is de AFM extra alert op de gevolgen van de crisis. Met een scherp oog wordt gekeken hoe hypotheek- en geldverstrekkers omgaan met betalingsachterstanden.

De AFM heeft daarom in 2022 de samenhang tussen hypotheekbedragen en betalingsachterstanden onderzocht. Huishoudens die ten opzichte van hun inkomen veel lenen voor hun hypotheek hebben een verhoogde kans op betalingsproblemen. Betalingsachterstanden komen in Nederland echter nog relatief weinig voor. Dat blijkt uit een analyse van de financiële situatie van huishoudens die hypotheek hebben afgesloten in de periode 2012 tot en met 2017. De recent fors gestegen inflatie, energieprijzen, rente en kosten voor levensonderhoud, kunnen in de toekomst mogelijk tot meer betalingsproblemen leiden.

Voor koopstarters groter risico op betalingsachterstanden

In de [datastudie 'Maximaal lenen voor de hypotheek?'](#) analyseert de AFM de samenhang tussen leenbedragen en betalingsachterstanden. Het onderzoek bevat een analyse van de hypotheek van huishoudens (in 2012-2017) in verhouding tot de woningwaarde en de financiële situatie. De [hypotheecaire financieringslastnorm](#), de zogeheten LTI-norm, is het uitgangspunt. Huishoudens die veel lenen in verhouding tot deze norm lopen een groter risico op betalingsachterstanden dan overige huishoudens. Dit risico lijkt voor koopstarters iets groter te zijn, blijkt uit de analyse van de meest recente publieke data.

Minder financiële ruimte door huidige economische situatie

Nederlandse huishoudens lenen de laatste jaren steeds meer voor de hypotheek ten opzichte van hun inkomen. Een huishouden dat maximaal leent voor de hypotheek heeft nog maar beperkte ruimte om financiële tegenslagen op te vangen. De omstandigheden waren de afgelopen jaren relatief gunstig, met sterk stijgende huizenprijzen en lage rente. Koopstarters die recent een maximale hypotheek hebben afgesloten worden, door de huidige economische situatie, geconfronteerd met aanzienlijk minder budgettaire ruimte.

Het Nibud maakt zich in het recente [onderzoek 'Rondkomen en betalingsproblemen 2022'](#) zorgen over het rondkomen van huishoudens met name in de groep jongvolwassenen onder 35 jaar. De AFM heeft hypotheekverstrekkers al gewezen op wat zij kunnen en moeten doen om [eventuele betalingsproblemen van klanten tegen te gaan](#).

Leennorm niet afgesteld op extreme koopkrachtdaling

De uitzonderlijke koopkrachtdaling in 2022 zet de financieringslastsystematiek/leennormen onder druk. De leennorm is niet afgesteld op de extreme koopkrachtdaling die huishoudens in 2022 meemaken. De AFM heeft hierover eerder haar zorgen geuit in [haar consultatiereactie](#) op het Advies Financieringslastnormen 2023 van het Nibud.

Mening OvFD

Wij vinden de waarschuwing van de AFM begrijpelijk. Gezien de uitzonderlijke situatie waar we in zitten met betrekking tot de inflatie, de stijging van de energieprijzen en de kosten voor levensonderhoud. Het is een financieel erg onzekere situatie, dus dan past het de toezichthouder om voor maximaal lenen en betalingsachterstanden te waarschuwen. Aan de andere kant zorgt de inflatie er ook voor dat een hypotheek gedurende de looptijd steeds beter betaalbaar wordt, want feitelijk wordt de schuld minder waard terwijl het inkomen normaliter zal meestijgen. Dus het is een ingewikkelde discussie, waarin de rol van de adviseur erg belangrijk is.

‘Volg niet klakkeloos de normen van het Nibud’

Hypotheekadviseurs moeten daarom niet klakkeloos de gemiddelde normen van het Nibud volgen. Hypotheekadviseurs brengen de individuele financiële situatie van een klant al in kaart, maar zullen daar nog wat dieper op moeten inzoomen. Dus niet klakkeloos de gemiddelde normen van het Nibud volgen, maar dieper ingaan op de individuele omstandigheden en vooral ook het bestedingspatroon van de klant. Gaat het bijvoorbeeld om een oud, slecht geïsoleerd huis waardoor de energiekosten erg hoog zijn of een goed geïsoleerd huis. De kosten voor levensonderhoud zijn voor een groter gezin ook hoger dan voor het gemiddelde ‘Nibudgezin’. Dus als adviseur moet je wat meer maatwerk leveren.

De OvFD verwacht verder geen juridische gevolgen voor adviseurs. Adviseurs brengen de financiële situatie van de klant in kaart, waarbij ook inkomensrisico's worden meegenomen. De adviseur zal in dat kader de betaalbaarheid nog beter in kaart moet brengen, zeker als de maximale LTI wordt geleend. Als de klant volgens dat klantprofiel de hypotheek kan betalen en voldoet aan de hypotheeknormen dan heeft de adviseur voldaan aan zijn zorgplicht. De klant moet zich realiseren dat de stijging van de prijzen ook impact heeft op de betaalbaarheid van zijn hypotheek. Als adviseurs dit goed oppakken, dan verwacht de OvFD geen juridische gevolgen.

De OvFD is feitelijk van mening dat de huidige leennormen niet meer van deze tijd zijn. Je zou meer naar maatwerk financieringsmogelijkheden moeten kijken in plaats van de gemiddelde Nibudnormen. Door naast de LTI en LTV ook te kijken naar het individuele betaalgedrag (Loan To Payment behaviour), breng je bij maatwerkfinancieringen een veel specifiekere financieel beeld in kaart. Je krijgt een veel persoonlijker inzicht in de bestendigheid van de financiële situatie van mensen en dat past helemaal bij de huidige ontwikkelingen.

Ook in het Platform Hypotheken is gesproken over het feit dat hypotheekadviseurs meer zouden kunnen doen om klanten met schulden c.q. dreigende betalingsproblemen te helpen. Hypotheekadviseurs zijn hiertoe bereid maar moeten dan wel informatie vanuit de aanbieders hierover krijgen en bijkomend probleem is dat de aanbieder de hypotheekadviseur vanwege het provisieverbod niet mag betalen. De AFM maakt wel een uitzondering op het provisieverbod voor betalingsachterstanden, maar niet voor de fase daarvoor. De OvFD heeft de AFM en het ministerie gevraagd om hier nader naar te kijken.

10.3 CONSULTATIE BELEIDSREGEL GESCHIKTHEID

Van 15 juli tot en met 15 september 2022 is de [consultatie van de gewijzigde Beleidsregel Geschiktheid gestart](#). Deze beleidsregel beschrijft het kader dat de AFM en DNB gebruiken bij de geschiktheidstoetsingen van beleidsbepalers in de financiële sector. De belangrijkste wijzigingen zijn:

- Alleen een HBO-diploma van een voor de onderneming relevante opleiding die specifiek gericht is op financiële dienstverlening is niet langer voldoende om de geschiktheid als beleidsbepaler aan te tonen. De beleidsbepaler zal ook over minimaal twee jaar relevante werkervaring moeten beschikken. Dit geldt dan voor bedrijven tot 6 personen. Naar aanleiding van de consultatie is de eis van relevante werkervaring naast een HBO-diploma gewijzigd. De beleidsbepaler zal over minimaal één jaar werkervaring in plaats van twee jaar moeten beschikken.
- 10 jaar werkervaring wordt gewijzigd in zeven jaar
- Als de onderneming groeit naar een onderneming waar meer dan 6 personen werkzaam zijn, dan worden de beleidsbepalers van deze onderneming opnieuw aan de voor hen relevante criteria getoetst. Dit stond al in de toelichting maar is nu ook als artikel opgenomen.
- Bij de geschiktheidstoetsing is bij kleine adviseurs/bemiddelaars geen ruimte om de geschiktheidstoetsing met inachtneming van de samenstelling en het functioneren van het collectief (dus alle beleidsbepalers gezamenlijk) te beoordelen. Dit is logisch omdat de geschiktheidstoetsing bij kleine kantoren al heel beperkt is.
- Met de komst van nieuwe regelgeving inzake DORA worden er nadere eisen gesteld aan het leidinggevend orgaan van ondernemingen die onder het toepassingsbereik van DORA vallen. Een klein deel van de adviseurs/bemiddelaars zal vallen onder het toepassingsbereik van DORA. DORA is bedoeld om de bedrijfsstrategieën van financiële entiteiten en de uitvoering van het ICT-risicobeheer beter op elkaar af te stemmen. Omdat het leidinggevend orgaan een cruciale actieve rol blijft spelen in de bedrijfsstrategieën en de uitvoering van IT-risicomanagement, en zij hiervoor volledig verantwoordelijk is, is het niet alleen zaak dat zij technisch kundig genoeg is om die verantwoordelijkheid te nemen en dat haar beslissingen navolgbaar zijn voor de toezichthouder, maar ook dat ze haar kennis en kunde onderhoudt om IT-risico's en de gevolgen daarvan voor de activiteiten van de financiële onderneming te begrijpen en te beoordelen. Voor beleidsbepalers van een adviseur, bemiddelaar of herverzekeringbemiddelaar die onder het toepassingsbereik van de DORA-verordening valt geldt dat het voldoende is, indien één van de beleidsbepalers beschikt over kennis van de beheerste en integere bedrijfsvoering op het gebied van ICT-risicobeheer.

De OvFD heeft in gesprekken met de AFM op de consultatie gereageerd.

10.4 PENSIOENINKOMEN EN HYPOTHECAIRE KREDIETTOETS

De AFM heeft in 2022 een rondetafelbijeenkomst georganiseerd over het pensioeninkomen en de hypothecaire krediettoets. Aanleiding hiervoor was de toepassing van paragraaf 104 van de [Richtsnoeren inzake de initiëring en monitoring van leningen](#), die de Europese Bankautoriteit (EBA) heeft opgesteld. Deze richtsnoeren gelden sinds 30 juni 2021 en past de AFM toe in haar toezicht. De AFM constateert dat in de praktijk van hypothecaire kredietverstrekking in Nederland momenteel alleen rekening wordt gehouden met het pensioeninkomen binnen tien jaar voor AOW-gerechtigde leeftijd en niet daarbuiten. Daarmee is het onzeker of de Nederlandse kredietverstrekkingpraktijk voldoende aansluit op paragraaf 104 van de richtsnoeren. De AFM heeft daarom het plan opgevat om het pensioeninkomen eerder te laten meewegen in de toetsing of een hypotheekverstrekking verantwoord is of niet.

De OvFD is hier geen voorstander van. Pensioeninkomen is verwacht toekomstig inkomen. Dat mag je niet inzetten als (een soort) toetsinkomen voor een hypotheek. Het is gebaseerd op aannames die weer

gebaseerd zijn op een aanname: We nemen aan dat iemand die nu een hypotheek aanvraagt, tot zijn 67e en drie maanden werkzaam blijft tegen het huidige salaris. Vandaag de dag al een utopie op zich. Denk aan tweeverdieners, mensen die parttime gaan werken of bijvoorbeeld mensen die zzp'er worden. Dat zijn allang geen incidenten meer. De samenleving flexibiliseert en individualiseert in een toenemend tempo. Maar als we daar desondanks van uitgaan, dan berekenen we het op te bouwen pensioenkapitaal middels een fictief te behalen rendement. Om vervolgens ook nog eens het jaarlijkse pensioeninkomen te voorspellen door het opgebouwde pensioenkapitaal tegen een veronderstelde of geschatte marktrente "om te katten" naar een jaarlijks pensioenweertinkomen. Hadden we dat de afgelopen 20 jaren gedaan dan 'gokten' we op een marktrente van zo'n 4%, terwijl die marktrente inmiddels al een tijdje rond de 0% schommelt! Overkreditering op basis van de glazen bol?

Het feit dat er bij een nieuwe hypotheek binnen 10 jaar voor AOW-datum rekening wordt gehouden met het (verwachte) pensioeninkomen zorgt nu al voor praktische uitvoeringsproblemen. Inmiddels zijn er verschillende uitzonderingen (maatwerkoplossingen) gemaakt om een hypotheek alsnog mogelijk te maken. Het wordt onmogelijk om op een nog langere termijn rekening te houden met het pensioeninkomen. Als de termijn van 10 jaar wordt gewijzigd naar 15 of 20 jaar dan worden de uitvoeringsproblemen alleen nog maar veel groter.

De OvFD zal dit onderwerp in 2023 nader uitwerking binnen de werkgroep Hypothecair Krediet.

10.5 CONSULTATIE VAN DE NADERE REGELING GEDRAGSTOEZICHT FINANCIËLE ONDERNEMINGEN

Van 12 oktober tot en met 9 november 2022 is de [Nadere regeling gedragstoezicht financiële ondernemingen Wft \(Nrgfo Wft\)](#) geconsulteerd. Als gevolg van een aantal (toekomstige) wijzigingen in het Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen (BGfo), moet ook de Nadere regeling Nrgfo worden aangepast. De wijzigingen hebben betrekking op het essentiële-informatiedocument, de introductie van de vergelijkingskaart, regels over vermogensscheiding en enkele technische aspecten.

Het gewijzigde besluit regelt de introductie van de vergelijkingskaart. De vergelijkingskaart vervangt het bestaande dienstverleningsdocument. De vergelijkingskaart is voor consumenten een doeltreffender informatiedocument dan het huidige dienstverleningsdocument. Ook voert het BGfo een verplichting in voor adviseurs om consumenten of cliënten te informeren of zij op afhankelijke dan wel onafhankelijke basis adviseren.

In het consultatiedocument kun je de nieuwe vergelijkingskaart vinden, die vanaf 01-01-2023 in de plaats komt van het dvd. Tenminste dat wordt beoogd, maar de wijziging van het Nrgfo is afhankelijk van de wijziging van het BGfo in verband met de introductie van de vergelijkingskaart en die laatste is nog niet definitief. Mocht de definitieve wijziging van het BGfo afwijken van de consultatieversie, dan kan dit ook gevolgen hebben voor de wijziging van de Nrgfo inzake de vergelijkingskaart.

De AFM zal na inwerkingtreding van dit besluit voorzien in een nieuwe applicatie ten behoeve van de vergelijkingskaart. Dan gaat ook een overgangstermijn van 6 maanden in. Gedurende een periode van zes maanden na inwerkingtreding van dit besluit, mogen financiële dienstverleners gebruik blijven maken van bestaande dienstverleningsdocumenten. Hiermee krijgt iedereen de tijd om de nieuwe Vergelijkingskaart te implementeren. Waarschijnlijk treedt dit besluit met ingang van 1 januari 2023 in werking, waarna dus tot 01-07-2023 een overgangstermijn zal gelden.

Standpunt OvFD

De OvFD heeft in het voortraject van de Nrgfo al uitgebreid met de AFM gesproken en schriftelijk gereageerd op een conceptvoorstel. Op 8 november hebben wij ook [schriftelijk gereageerd op de consultatie](#).

De Nrgfo wordt geconsulteerd op het moment dat de minister nog moet reageren op de consultatie van het onderliggende Besluit vergelijkingskaart financiële dienstverleners. Op die consultatie zijn terechte opmerkingen gemaakt dat de definitie van onafhankelijk advies als een beoordeling van een toereikend aantal op de markt verkrijgbare producten niet hetzelfde is als de objectieve analyse in de zin dat een analyse veel zwaarder is dan een beoordeling. Hierdoor wordt waarschijnlijk niet voldaan aan de IDD, die uitgaat van minimumharmonisatie. Een terechte opmerking wat ons betreft omdat een financiële dienstverlener voldoet aan de definitie van onafhankelijk advies als hij een toereikend aantal aanbieders beoordeelt. Maar wat valt dan precies onder die beoordeling? Het besluit of de Nrgfo zegt hier niets over, terwijl dat wel van wezenlijk belang is als je op basis daarvan een advies onafhankelijk noemt. Hoe zwaar moet die beoordeling zijn en hoe vaak moet je zo'n beoordeling doen? Kan een financiële dienstverlener zich onafhankelijk noemen als hij slechts eenmaal per jaar een beoordeling maakt van alle producten conform de grenswaarde of moet de beoordeling van de producten doorlopend plaatsvinden? Kortom; wat betekent 'producten beoordelen' in het kader van een onafhankelijk advies?

De OvFD heeft jarenlang gelobbyd voor een titel van onafhankelijk advies en is ook blij dat die inmiddels in de wet is opgenomen, maar wel vanuit het uitgangspunt dat er dan ook in de praktijk naar gehandeld wordt. Uit alle onderzoeken blijkt dat de klant duidelijkheid en zekerheid wil dat een adviseur echt onafhankelijk adviseert, dus uit het totale productaanbod het meest passende aanbod voor hem kan selecteren. Maar als het alleen gaat om een vergelijking waarbij de klant uiteindelijk alleen de producten kan krijgen waarvoor een adviseur kan bemiddelen, dan is het begrip 'onafhankelijk advies' nu al een dode letter. Het gaat om onafhankelijk advies en het begrip advies impliceert dat een financieel product van een aanbieder voor de klant wordt geselecteerd. Een vergelijking alleen is dan naar onze mening onvoldoende als die niet tot gevolg heeft dat daaruit ook echt onafhankelijk wordt geadviseerd.

Relevante vraag is inzake de Nrgfo is daarom of je voor de aanbieders die je in de beoordeling meeneemt ook moet kunnen bemiddelen? Kan een financiële dienstverlener zich onafhankelijk noemen als hij de producten van 25 aanbieders beoordeelt, maar slechts voor 4 aanbieders kan bemiddelen? In de praktijk zal de klant namelijk altijd een advies krijgen voor een product van een aanbieder waarvoor de financiële dienstverlener kan bemiddelen, zelfs als uit de beoordeling naar voren komt dat een ander product, waarvoor hij niet kan bemiddelen, op basis van prijs en/of kwaliteit beter is. Dat is niet wat de klant verwacht bij onafhankelijk advies en het strookt naar onze mening ook niet met de intentie van onafhankelijk advies. Op deze wijze heeft onafhankelijk advies ook nauwelijks toegevoegde waarde voor de consument en kan het zelfs misleidend werken.

Het absurde is dat, als een beoordeling op deze wijze kan plaatsvinden, het zelfs (hopelijk alleen in theorie) mogelijk is dat een directe aanbieder, die maar één product verkoopt, zich onafhankelijk noemt omdat hij 'op papier' een toereikend aantal producten beoordeelt, maar waarbij de klant altijd eindigt met het product van die aanbieder.

Wij zijn daarom van mening dat een financiële dienstverlener alleen voldoet aan de definitie van onafhankelijk advies als hij een toereikend aantal op de markt verkrijgbare financiële producten (op nader vastgestelde wijze) beoordeelt én daarvoor ook kan bemiddelen. Wij denken dat dit ook vrij gemakkelijk te implementeren is. In 2009 was al bijna 70% van het intermediair aangesloten bij een of meer serviceorganisaties en dit aantal is de afgelopen jaren nog substantieel gestegen. De meeste adviseurs hebben dus toegang tot efficiënte mogelijkheden om onafhankelijk te adviseren in de zin van een toereikend aantal producten beoordelen, waarvoor ook bemiddeld kan worden.

In een nieuwe methodiek wordt vastgesteld of er sprake is van advies op onafhankelijke basis op basis van een combinatie van twee vaste grenswaarden. Deze twee vaste grenswaarden per productsoort zijn vastgesteld op basis van aantallen producttypes en aanbiedersaantallen. Door twee vaste grenswaarden op basis van aantallen producttypes en aanbiedersaantallen vast te stellen, volgt automatisch welk minimumaantal producten per productsoort kwalificeert als een toereikend aantal op de markt verkrijgbare financiële producten die voldoende divers zijn wat type en aanbieder betreft. Een combinatie van twee vaste grenswaarden wil hier zeggen, dat aan beide grenswaarden moet worden voldaan. Voor de verschillende adviesvragen, is het richtpunt om circa 60% van het totaal aantal aanbieders in beschouwing te nemen met een maximum aantal van 20.

Als OvFD vinden wij een grenswaarde van 60% met een maximumaantal van 20 aan de lage kant. Wij vinden 80% een betere grenswaarde voor een belangrijke definitie als 'onafhankelijkheid' en wij verwachten niet dat de lasten daarmee onevenredig worden verzwaard ten opzichte van 60%. Het voordeel van een hogere grenswaarde die wordt berekend over het totale productaanbod van alle aanbieders per productsoort is ook, dat als de grenswaarde hoog genoeg is, automatisch de diverse producttypes onder het aanbod vallen en op die manier aan de eis van diversiteit wat type en aanbieder betreft wordt voldaan. Onafhankelijk advies moet tenslotte echt ergens voor staan. Als je als onafhankelijk adviseur wilt werken, dan is dat een keuze die wellicht in de uitvoering iets duurder is, maar ook een belangrijke extra toegevoegde waarde van die adviseur met als resultaat dat de klant een kwalitatief beter advies krijgt. Indien wordt besloten om de grenswaarde van 60% te handhaven, stellen wij voor om dit percentage één jaar na datum van ingang te evalueren.

Feedbackstatement AFM december 2022

In december 2022 publiceert de AFM [het feedback statement](#) waarin zij reageert op de consultatiereacties. De AFM geeft hierin aan dat uit verschillende consultatiereacties blijkt dat er onduidelijkheid is over het onderdeel "Geeft deze financiële dienstverlener een onafhankelijk advies?" De AFM stelt in het feedbackstatement dat onafhankelijkheid betrekking heeft op het kunnen geven van advies op onafhankelijke basis. Het gaat dus over advies en niet over bemiddelen. Daarnaast betreft het een norm die ziet op precontractuele informatieverstrekking in de vorm van een generiek informatiedocument. Dit betekent dat de vergelijkingskaart actuele informatie geeft over of de financiële dienstverlener advies op onafhankelijke basis kan geven op grond van de gestelde voorwaarden in het BGfo en de Nrgfo. Deze normen zijn geen adviesregels, die zien op de uitvoering van het individueel klantadvies. Ter verduidelijking van wat wordt verstaan onder advies op onafhankelijke basis, heeft de AFM een extra toelichting opgenomen in de Nota van toelichting bij de Nrgfo.

Op de vraag van de OvFD over wat precies de beoordeling van onafhankelijk advies inhoudt en meer in het specifiek hoe zwaar de beoordeling moet zijn en hoe vaak zo'n beoordeling moet worden gedaan en dit nader toe te lichten heeft de AFM voldaan aan dit verzoek en de Nota van toelichting aangevuld. Deze toelichting luidt, dat de vergelijkingskaart actuele informatie dient te geven over de dienstverlening van de financiële dienstverlener. Dit impliceert dat een financiële dienstverlener periodiek zal moeten nagaan of de vergelijkingskaart nog actueel is en of deze geactualiseerd dient te worden. Het is aan de financiële dienstverlener op welke wijze dit proces wordt ingericht en om hier zorgvuldig invulling aan te geven.

Uit de consultatiereacties blijkt volgens de AFM verdeeldheid ten aanzien van het richtpunt om circa 60% van het totaal aantal aanbieders in beschouwing te nemen met een maximumaantal van 20. De AFM heeft in de Nota van toelichting verduidelijkt dat dit circa 60% van het totaal aantal actieve aanbieders met relevant productaanbod met een maximumaantal van 20 betreft. De AFM heeft ervoor gekozen om deze grenswaarden pragmatisch vast te stellen, zodat enerzijds de grenswaarden niet

zodanig laag zijn dat deze geen onderscheidende waarde hebben voor de bepaling van onafhankelijkheid en anderzijds dat deze niet zodanig hoog zijn dat deze geen/geringe toegevoegde waarde leveren aan de kwaliteit het advies, terwijl ze wel nalevingskosten met zich meebrengen. De reacties geven de AFM geen aanleiding om deze grenswaarden te wijzigen. De AFM benadrukt nogmaals dat de normen niet zien op adviesregels die toegepast worden in individuele adviestrajecten.

De OvFD kan zich absoluut niet vinden in dit standpunt. Het gaat om onafhankelijk advies en het begrip advies impliceert dat een financieel product van een aanbieder voor de klant wordt geselecteerd. Een vergelijking alleen is dan naar onze mening onvoldoende als die niet tot gevolg heeft dat daaruit ook echt onafhankelijk wordt geadviseerd. De OvFD zal dit standpunt daarom met de verschillende stakeholders bespreken.

10.6 AFM EN MAATWERK

Op 25 juli 2022 heeft de AFM [een sectorbrief](#) naar hypotheekaanbieders gestuurd inzake het hypotheekacceptatiebeleid. De AFM heeft in 2021 bij vijf hypotheekaanbieders een verkennend onderzoek uitgevoerd naar de opzet van hun acceptatiebeleid van hypothecair krediet ten behoeve van de eigen woning. Aanleiding van dit onderzoek is dat huishoudens die een hypotheek afsluiten worden beschermd tegen betalingsrisico's en restschuldrisico's doordat een limiet wordt gesteld aan de hoogte van het maximaal te lenen bedrag. Een aantal recente trends vergroot de kans dat huishoudens in bepaalde situaties, hogere hypothecaire kredietverplichtingen aangaan dan verantwoord is:

- De krappe woningmarkt kan ervoor zorgen dat consumenten eerder de grenzen van de leennormen opzoeken;
- Er ontwikkelt zich een spanning tussen de doelstelling om overkreditering tegen te gaan en andere nationale beleidsdoelstellingen, zoals de verduurzaming van de woningmarkt en het verbeteren van de positie van de starters op de woningmarkt;
- Sommige huishoudens hebben al betalingsverplichtingen die bij de hypotheekaanvraag om verschillende redenen mogelijk door kredietverstrekkers niet of niet volledig worden gewogen bij het bepalen van de maximale financieringslast. Denk daarbij aan studieschulden en private lease.

Met een brief aan de sector brengt de AFM de belangrijkste bevindingen uit dat onderzoek onder de aandacht. De AFM verwacht van hypotheekaanbieders dat zij hun acceptatiebeleid tegen deze bevindingen aanhouden en waar nodig aanscherpen zodat het een verantwoorde kredietverlening borgt.

Duidelijkheid in criteria ontbreekt

Uit het onderzoek blijkt dat criteria in het acceptatiebeleid van hypotheekaanbieders aan duidelijkheid te wensen over laten. Dan worden formuleringen gebruikt als 'moet structureel betaalbaar zijn' of 'moet bestendig zijn', zonder dit concreet te maken. Voor een acceptant is het moeilijk te beoordelen wat 'betaalbaarheid' of 'bestendigheid' precies betekent. Dit verhoogt het risico op overkreditering. Deze open formuleringen lijken het meest voor te komen bij inkomenscriteria en criteria rond maatwerkhypotheek en overbruggingskrediet.

Ook zijn de criteria wanneer een acceptant mag afwijken van het eigen acceptatiebeleid en wanneer juist niet, niet altijd scherp. Acceptanten bij hypotheekaanbieders kunnen in sommige situaties niet goed bepalen of een hypotheek voor de consument verantwoord en dus betaalbaar is. Als afwijken van het acceptatiebeleid mag, de overrulesituatie, dan moet de acceptant enige duiding meekrijgen onder welke voorwaarden, eventueel aangevuld tot welk maximum. Als afwijken van het eigen beleid juist niet mag, dan is het wenselijk om dat expliciet aan te geven in het beleid.

Gebrek aan heldere criteria kan leiden tot overkreditering en daarmee de situatie dat consumenten de hypotheek feitelijk niet kunnen betalen en daardoor in financiële problemen komen te voorkomen.

Leunen op informatie klant vormt een risico

In het onderzoek ziet de AFM ook risico's op overkreditering als de acceptant voornamelijk leunt op verklaringen van de klant dat de hypotheek betaalbaar is. Hier speelt het risico dat de aanbieder niet zelf oordeelt dat de hypotheek verantwoord is, maar dat de aanbieder het oordeel in feite overlaat aan de consument. Een verklaring of onderbouwing van de klant dat de hypotheek betaalbaar is, vormt aanvullende informatie maar kan niet bepalend zijn in de kredietacceptatie.

Maatschappelijke omstandigheden zorgen voor meer druk

De actuele maatschappelijke omstandigheden zorgen er ook voor dat consumenten eerder de grenzen van de leennormen opzoeken. Op het moment dat de rente stijgt zonder dat de woningprijzen dalen, komt er nog meer druk op het leenbudget van huishoudens. Een goed inzicht in de financiële situatie van de klant en duidelijke criteria zijn juist dan van groot belang.

Wat betreft overbruggingskredieten verwacht de AFM van adviseurs en aanbieders dat zij niet tot 100% van de waarde van de te verkopen woning financieren als die woning nog niet verkocht is. Er is namelijk een marge nodig om een mogelijke dalende huizenprijs en langere verkooptijd op te vangen.

Er wordt onvoldoende rekening gehouden met het pensioeninkomen

Ook in dit kader geeft de AFM aan dat hypotheekaanbieders momenteel in de praktijk enkel rekening houden met het pensioeninkomen in de krediettoets indien de consument binnen tien jaar de pensioengerechtigde leeftijd bereikt. Het risico bestaat dat een consument die bijvoorbeeld 11 jaar verwijderd is van deze leeftijd de hypotheek bij pensionering niet meer kan betalen omdat het inkomen van de consument bij pensionering zal dalen en hiermee geen rekening is gehouden in de krediettoets. Hiermee wordt onvoldoende invulling gegeven aan artikel 104 van de EBA-richtsnoeren over initiëring en monitoring van kredieten. De AFM is in gesprek met stakeholders op welke wijze adequaat en uitvoerbaar rekening kan worden gehouden met het pensioeninkomen, als de consument over meer dan tien jaar met pensioen gaat. De AFM zal over de uitkomsten van het gesprek met de stakeholders op haar website nadere informatie verstrekken zodra dat opportuun is.

Mening OvFD

De OvFD maakt zich zorgen over de gevolgen die de brief van de AFM heeft voor maatwerk. De brief zal er ongetwijfeld voor zorgen dat aanbieders nog voorzichtiger en terughoudender worden, terwijl je maatwerk nodig hebt voor bijvoorbeeld de doorstroming van ouderen (senioren die kleiner willen wonen met lagere maandlasten), in het kader van relatie beëindiging of bij huurhuur.

De brief van de AFM mag er niet toe leiden dat verantwoord maatwerk en daarmee een hypotheek voor kwetsbare groepen zoals senioren, onmogelijk wordt. Het feit dat twee belangrijke aanbieders inmiddels per direct de mogelijkheden voor maatwerk sterk hebben beperkt en andere aanbieders dit - al dan niet onder druk van de AFM - overwegen is zo belangrijk en relevant voor de hypotheekmarkt dat we het ministerie hebben gevraagd om het onderwerp op de agenda van het platform Hypotheken te zetten. Daarnaast zijn we over dit onderwerp voortdurend in overleg met de AFM en hebben we meegewerkt aan het rapport ['Maatschappelijk perspectief op een toegankelijke woningmarkt'](#) (zie paragraaf 4.5).

10.7 ADVISEREN VERSUS INFORMEREN

Op 15 december 2021 heeft de AFM [de interpretatie informeren en adviseren](#) gepubliceerd. Hierin maakt de AFM duidelijk in welke situatie sprake is van adviseren of informeren volgens de Wft. Om onduidelijkheden over wet- en regelgeving die financiële dienstverlening in de weg staan op te lossen, heeft de AFM vijf cumulatieve criteria opgesteld om van adviseren te kunnen en mogen spreken. Wordt aan één van die vijf criteria niet voldaan, dan spreekt de AFM van informeren. De vijf criteria waaraan moet worden voldaan om van adviseren te spreken zijn:

- Er moet sprake zijn van een aanbeveling, dus niet enkel het delen van objectieve informatie
- De aanbeveling die gedaan wordt, wekt de suggestie dat deze passend is voor de individuele klant, of wordt gegeven op basis van de persoonlijke situatie
- De aanbeveling moet zien op een nieuw af te sluiten financieel product
- De aanbeveling is niet (alleen) gedaan aan het publiek
- De aanbeveling dient zich te richten tot een (gevolmachtigde van een) (potentiële) klant.

Volgens de AFM is er dus sprake van adviseren in de zin van de Wft bij een persoonlijke aanbeveling aan een (potentiële) klant, over een voor hem nieuw af te sluiten financieel product van een specifieke aanbieder. Er is sprake van informeren als niet wordt voldaan aan alle vijf criteria van adviseren. De vergunningplicht en adviesregels zijn niet van toepassing wanneer een consument alleen wordt geïnformeerd en er geen bemiddelingswerkzaamheden worden verricht.

De OvFD is het absoluut oneens met deze interpretatie. Wij vrezen voor de gevolgen voor consumenten, omdat wij denken dat deze nieuwe definitie van leidt tot grote financiële risico's voor de consument. De beoogde verduidelijking van deze begrippen binnen de wet- en regelgeving voor financieel advies, maakt het in de praktijk alleen maar onduidelijker. De afgelopen 10 tot 15 jaren heeft de sector, samen met de AFM, gezorgd voor degelijke processen en waarborgen die consumenten een passend en correct advies garanderen. Deze nieuwe interpretatie staat haaks op die ontwikkelingen en werpt de positie van de consument, op dit onderdeel, jaren terug in de tijd.

De AFM creëert met het begrip 'informeren' eigenhandig een nieuwe activiteit, die buiten de Wft valt en mogelijk financiële risico's voor consumenten met zich meebrengt. De Wft is destijds opgesteld om te waarborgen dat consumenten een passend, vakbekwaam en integer advies krijgen. Via deze interpretatie van 'informeren' wordt dit volledig losgelaten, daar waar het gaat om bestaande producten die een consument heeft afgesloten.' Volgens de nieuwe interpretatie mag er alleen nog van adviseren worden gesproken als er aan vijf door de AFM opgestelde criteria wordt voldaan. De meest in het oog springende voorwaarde is dat de AFM alleen van advies spreekt bij een nieuw af te sluiten financieel product, terwijl consumenten voor hun financieel welzijn ook vaak gebaat zijn bij gedegen financieel advies over hun bestaande producten.

In de praktijk betekent dit dat alle wijzigingen binnen een bestaand contract van een financieel product kunnen worden aanbevolen, dus geïnformeerd, zonder dat daarbij de adviesregels gelden. Ook niet bij complexe- of impactvolle producten. Zoals een aanpassing van de hypotheek of het wijzigen van de verzekerde som en de wachttijd van een arbeidsongeschiktheidsverzekering. Dit kan volgens de nieuwe interpretatie van de financiële toezichthouder voortaan gedaan worden door ongediplomeerde klantmedewerkers. Dit brengt grote financiële risico's met zich mee voor consumenten, en druist in tegen de belofte van de AFM om bij te dragen aan financieel welzijn in Nederland.

Als OvFD hebben we hierover uitgebreid gesproken met zowel de AFM als het ministerie. De AFM heeft in haar jaaragenda 2022 aangekondigd in overleg te gaan met de sector en in 2022 is ook een overleg gestart met het ministerie over advies tijdens de beheerfase.

10.8 CONSULTATIE AANVULLING LEIDRAAD VERVROEGDE HYPOTHEEKAFLOSSING

De AFM consulteert tussen 9 december 2022 en 20 januari 2023 [een aanvulling in de Leidraad vervroegde hypotheekaflossing](#). De AFM wil de bestaande leidraad, die is gepubliceerd in 2017, aanvullen. Omdat de hypotheekrente recent een aantal keer is gestegen en sommige aanbieders de vergelijkingsrente vaststellen op een datum voorafgaand aan de aflosdatum, wil de AFM verduidelijken op welk moment de vergelijkingsrente bij vervroegd aflossen wordt vastgesteld. Een onjuist gehanteerde datum voor het vaststellen van de vergelijkingsrente kan ertoe leiden dat een aanbieder een hogere vergoeding in rekening brengt dan het door haar geleden financiële nadeel. De OvFD zal deze consultatie beoordelen en indien nodig reageren.

OvFD:

- Ontwikkelingen AFM met betrekking tot leidraden, onderzoeken, richtlijnen, boetes en rapporten in de gaten houden
- Reageren op (schriftelijke) consultaties, vragen en concepten
- Regulier overleg met de AFM en diverse overleggen over specifieke aandachtspunten

11. EUROPESE ONTWIKKELINGEN

De wet- en regelgeving met betrekking tot de financiële markten verschuift steeds meer van regelgeving op nationaal niveau naar de implementatie van Europese richtlijnen en aanpassing van nationale regelgeving aan Europese verordeningen. De Europese regels voorzien daarbij ook steeds meer in maximumharmonisatie, waarbij lidstaten geen hogere eisen mogen stellen, waardoor er steeds minder ruimte is om eigen wensen in nationale regelgeving op te nemen. Knelpunten kunnen ontstaan doordat de Europese regels grotendeels sectorspecifiek worden opgesteld, terwijl de Wet Financieel Toezicht cross sectoraal is ingericht. Dit brengt het risico met zich dat ten aanzien van bepaalde onderwerpen grote verschillen gaan ontstaan tussen met als gevolg een ongelijk speelveld.

De OvFD reageert actief op vragen over studies van de Europese Commissie (verder: EC), houdt de acties van de EC voortdurend in de gaten en heeft hierover ook contact met het Ministerie. Belangrijk hierbij is dat nieuwe richtlijnen niet gaan leiden tot allerlei amendementen op de bestaande wetgeving. De Wft moet de kans krijgen om zijn waarde te bewijzen en de administratieve lasten van het intermediair moeten niet verder stijgen of complexer worden door strijdige regelgeving. Zeker niet als je nagaat dat Nederland een van de landen in Europa is, die voorloopt op het gebied van wetgeving, consumentenbescherming, concurrentie en toegankelijkheid!

Een geïntegreerde markt kan ongetwijfeld voordelen opleveren voor zowel consumenten als andere belanghebbenden, echter dat mag niet leiden tot een verhoging van de administratieve lasten of kosten die zodanig zijn dat de baten daar nauwelijks tegenop wegen. Kortom: nieuwe regelgeving moet wel leiden tot betere regelgeving!

11.1 SUSTAINABLE FINANCE DISCLOSURE REGULATION (SFDR)

In 2018 heeft de EC het Actieplan voor Duurzame Financiering gepubliceerd. Hiermee wil de Commissie een transitie naar een circulaire economie bevorderen. Het Europese Actieplan bestaat uit nieuwe wetten en heeft gevolgen voor bestaande wetten. Per 10 maart 2021 is de [Sustainable Finance Disclosure Regulation \(SFDR\)](#) in werking getreden; de Europese verordening inzake informatievergathering over duurzaamheid in de financiële dienstensector.

De SFDR is, naast banken en verzekeraars, ook van toepassing op financieel adviseurs met drie of meer werknemers, die beleggingsadvies of advies met betrekking tot verzekeringsgerelateerde beleggingsproducten verstrekken. Financieel adviseurs moeten transparant zijn over:

- het in aanmerking nemen van ongunstige effecten op duurzaamheid in het beleggings- of verzekeringsadvies;
- de integratie van duurzaamheidsrisico's, de gedragslijnen inzake duurzaamheidsrisico's, en het beloningsbeleid met betrekking tot de integratie van duurzaamheidsrisico's.

De EC heeft op 20 oktober 2020 bekend gemaakt dat de implementatie van lagere regelgeving, de zogeheten technische standaarden (Regulatory Technical Standards - RTS), die een uitwerking zijn van de bepalingen in de SFDR, pas op een later moment in werking treden. Dit heeft als gevolg dat nog niet voor alle vereisten van de SFDR juridisch bindend voorgeschreven is hoe deze moeten worden ingevuld. De EC heeft aan de Europese toezichthouders aangegeven dat zij wel verwacht dat de financiële sector in ieder geval op hoofdlijnen voldoet aan de vereisten in de SFDR per de ingangsdatum van 10 maart 2021. De voorgestelde datum van inwerkingtreding van de technische standaarden was 1 juli 2022, maar is verschoven naar 1 januari 2023.

Marktpartijen dienen dus sinds 10 maart 2021 op hoofdlijnen te voldoen aan de vereisten die voortkomen uit de SFDR. De AFM verwacht tevens van marktpartijen dat zij aan de slag gaan met de noodzakelijke voorbereidingen voor het voldoen aan de SFDR RTS. Ten behoeve van de voorbereidingen van marktpartijen om te voldoen aan de nieuwe regels die volgen uit de SFDR heeft de AFM in 2020 twee sectorbrieven gepubliceerd met handvatten aan [de vermogensbeheersector](#) en aan [de pensioensector](#). De inhoud van deze brieven, zoals over het vergaren van data, kunnen ook relevant zijn voor andere financiële marktdeelnemers.

De OvFD monitort de regelgeving, de impact voor haar leden en gaat bekijken op welke wijze ze haar leden van dienst kan zijn.

11.2 VERORDENING DIGITALE OPERATIONELE WEERBAARHEID (DORA)

Op 24 september 2020 heeft de EC een voorstel gedaan voor een verordening om de digitale weerbaarheid van de sector te vergroten: de [Digital Operational Resilience Act \(DORA\)](#). DORA is na aanpassing van de initiële tekst op 28 november 2022 door de Raad van Europa aangenomen en getekend op 14 december 2022. DORA is gepubliceerd op 27 december 2022 en zal op 16 januari 2023 in werking treden. DORA is dan per 17 januari 2025 van toepassing.

Een bredere ontwikkeling van digitalisering heeft tot gevolg dat bedrijven, overheden en organisaties steeds meer cyberrisico's lopen, zo ook de financiële sector. ICT-verstoringen bij financiële instellingen kunnen tot grote problemen leiden, en cyberrisico's hebben daarom ook steeds meer risico's voor de financiële stabiliteit.

Hoewel er al Unieregels bestaan die zien op operationele en cyberrisico's, gelden deze maar voor een klein aantal typen dienstenaanbieders, zoals kredietinstellingen en betaalinstellingen. Voor overige financiële dienstverleners hebben sommige lidstaten zelf regelgevende kaders opgesteld, maar bestaan er in veel gevallen alleen algemene normen of zelfs helemaal geen regels. Het ICT-governance kader voor financiële instellingen is daardoor zeer versnipperd. Dit maakt effectief toezicht houden moeilijk en leidt tot inconsistenties in wet- en regelgeving tussen lidstaten, en onnodige kosten voor de sector. Om bovenstaande redenen heeft de EC een voorstel gedaan om in de Unie te komen tot een eenvormig wetgevend kader ten aanzien van digitale weerbaarheid in de gehele financiële sector, als onderdeel van het [Digital Finance Package](#).

Met DORA heeft de EC drie hoofddoelen voor ogen:

- De versnipperde regels ten aanzien van digitale weerbaarheid in de EU harmoniseren;
- Een basiskader scheppen voor financiële organisaties waarvoor nog geen regelgeving is;
- Het beter mitigeren van risico's van uitbesteding door de financiële sector aan kritieke digitale derde dienstverleners.

DORA bevat uniforme vereisten voor beveiliging van netwerken en informatiesystemen van bedrijven die opereren in de financiële sector, met als doel om de weerbaarheid van de financiële sector te bestendigen en de bestaande wet- en regelgeving op dit vlak te harmoniseren. Om de doelen te bereiken stelt DORA eisen aan financiële organisaties ten aanzien van: IT-risicomanagement, het melden van IT-incidenten en cyberdreigingen en uitwisseling van informatie in dit kader, het testen van digitale weerbaarheid en de beheersing van risico's bij uitbesteding aan (kritieke) derden. Daarbij wordt rekening gehouden met de grootte, het risicoprofiel en het systeembelang van individuele organisaties.

Voor financieel dienstverleners geldt dat zij onder DORA vallen als zij meer dan 250 fte in dienst hebben en een omzet van meer dan 50 miljoen euro en/of een balanstotaal groter dan 43 miljoen hebben. Kleinere ondernemingen vallen, anders dan aanvankelijk gedacht, dus toch niet onder het toepassingsbereik van DORA.

De AFM meent in het rapport Marktdrukken 2022 dat DORA, alhoewel DORA alleen van toepassing is op de grotere financiële dienstverleners met meer dan 250 fte's, ook als raamwerk kan dienen voor de (proportionele) inrichting van de ICT-beheersing van kleinere ondernemingen. DORA kan onder toepassing van proportionaliteit een mogelijke invulling bieden van de integere en beheerste bedrijfsvoering op IC-aspecten. Een van de voordelen van het gebruik van DORA voor ondernemingen die niet onder DORA vallen, is dat ondernemingen zelf 'het wiel niet hoeven uit te vinden' qua beleid en richtlijnen. De AFM geeft in Marktdrukken 2022 een aantal voorbeelden van maatregelen uit DORA die volgens haar kunnen worden gezien als good practice voor ondernemingen die niet onder het toepassingsbereik van DORA vallen. De OvFD vindt wel dat het in dit kader dus ook echt nadrukkelijk moet worden gezien als een good practice, waarbij het niet de bedoeling van de AFM kan en mag zijn dat op deze manier de eisen uit DORA - via de toezichthouder - alsnog van toepassing worden verklaard op kleinere ondernemingen. De OvFD monitort de ontwikkelingen en de impact daarvan op haar leden.

11.3 RICHTLIJN HYPOTHECAIR KREDIET (MCD)

11.3.1 Terugblik

De Europese Raad heeft op 28 januari 2014 de Europese Richtlijn inzake Woningkredietovereenkomsten (MCD) aangenomen oftewel de Richtlijn Hypothecair Krediet (RHK). Deze Richtlijn werd op 4 februari 2014 gepubliceerd. Het doel van deze richtlijn was het tot stand brengen van een goed functionerende (Europese) interne markt voor hypotheeklen. De fundamentele verschillen in de nationale wetgeving van de lidstaten ter zake van de verstrekking van hypotheeklen en de regulering van en het toezicht op kredietverstrekkers vormden een hinderpaal voor de ontwikkeling van grensoverschrijdende activiteiten op de kredietmarkt. Daarbij streefde de richtlijn naar een hoog en gelijkwaardig niveau van consumentenbescherming. De aanpassing van de nationale wetgeving moet de onderlinge concurrentie op de markt vergroten en consumenten in staat stellen kredietaanbiedingen van aanbieders uit verschillende lidstaten met elkaar te vergelijken. De Richtlijn moest uiterlijk op 21 maart 2016 geïmplementeerd zijn door de lidstaten. De OvFD heeft kritisch gereageerd op de consultatie in 2015 en heeft tijdens het wetgevingstraject in 2015 en 2016 bij voortduring aangegeven waar (praktische) problemen zouden ontstaan:

1. Het ESIS zal in Nederland niet tot een grotere vergelijkbaarheid van kredietproducten leiden;
2. De doorlooptijd van het hypotheektraject wordt langer in plaats van korter;
3. De berekening van het Jaarlijks Kosten Percentage (JKP) leidt tot verwarring bij consumenten;

Op 2 maart 2016 heeft het Wetgevingsoverleg inzake de implementatie van de RHK plaatsgevonden. Kamerleden hebben de minister tijdens dit overleg kritische vragen gesteld en vrijwel alle fracties hebben daarbij gebruik gemaakt van de input die de OvFD heeft aangeleverd. Op 8 maart 2016 is de Implementatiewet MCD vervolgens in de Tweede Kamer aangenomen. Na drie jaar zou de RHK en alle nieuwe bepalingen worden geëvalueerd.

11.3.2 Consultatie evaluatie richtlijn hypothecair krediet

De EC is in november 2021 [een consultatie](#) gestart inzake de evaluatie van de RHK. In de RHK is bepaald dat de EC een herziening van de RHK zal uitvoeren om de doeltreffendheid en geschiktheid van de bepalingen ten aanzien van de consument en de eengemaakte markt na te gaan. De EC heeft de werkzaamheden in verband met de herziening van de RHK aangevat met de publicatie van een verslag over de herziening van de RHK, waarin de invoering en de werking van de RHK gedurende vier jaar na de omzettingstermijn worden geëvalueerd. Het verslag was gebaseerd op een specifiek onderzoek naar de evaluatie van de RHK. In het verslag werd benadrukt dat de RHK het niveau van consumentenbescherming daadwerkelijk heeft verhoogd en heeft bijgedragen aan de harmonisatie van de hypotheekleningspraktijken in de lidstaten. Niettemin verschilt het beschermingsniveau nog van lidstaat tot lidstaat, en lijken enkele beperkingen, met name wat betreft het toepassingsgebied en de voorschriften inzake informatieverstrekking voor digitale levering, de volledige doeltreffendheid van de voorschriften in de weg te staan. Ook heeft de RHK volgens het verslag een beperkte impact gehad op de totstandbrenging van een eengemaakte markt voor hypothecaire leningen en moet ervoor worden gezorgd dat de RHK geschikt blijft voor het beoogde doel naarmate de markt zich ontwikkelt en er nieuwe uitdagingen komen, met name in verband met digitalisering en de agenda voor duurzame financiering.

De EC heeft vervolgens een openbare raadpleging georganiseerd om de in het kader van de evaluatie van de RHK verzamelde informatie aan te vullen en verdere input te verzamelen om, overeenkomstig de beginselen van betere regelgeving, de doeltreffendheid, de doelmatigheid, de coherentie, de relevantie en de meerwaarde van de RHK voor de EU te beoordelen. De resultaten van de raadpleging zullen worden gebruikt voor een formele evaluatie en effectbeoordeling van de RHK, die bij een eventueel voorstel tot herziening van de RHK worden gevoegd. Doel is ervoor te zorgen dat de RHK haar doelstellingen op het gebied van consumentenbescherming, een concurrerende eengemaakte markt en financiële stabiliteit blijft verwezenlijken en dat zij wordt aangepast aan nieuwe uitdagingen.

De OvFD heeft op [24 februari 2022 gereageerd](#) op de openbare raadpleging over de herziening van de RHK. Het uitgangspunt van meer consumentenbescherming en het bevorderen van de financiële stabiliteit is in principe goed, maar deze zaken waren in Nederland al heel goed geregeld qua informatieverplichtingen, kredietwaardigheidsbeoordeling en bedenktijd. De Nederlandse markt is concurrerend en efficiënt. De RHK heeft er echter toe geleid dat de hypotheekaanvraag langer duurt als gevolg van het bindend aanbod.

De algemene voordelen (zoals een betere consumentenbescherming, gelijk speelveld) van de invoering van de RHK van de EU wegen volgens de OvFD niet op tegen de algemene kosten van de invoering ervan, omdat het doel van een single market voor hypotheekleningen niet bereikt is door de verschillende nationale wetten en consumer home bias. De RHK blijft ook niet echt relevant (d.w.z. de richtlijn speelt in op actuele behoeften en problemen in de samenleving en op de markt voor hypothecair krediet) zolang de onderliggende nationale wetten niet eenduidig zijn.

De OvFD is van mening dat de RHK kan worden vereenvoudigd om de nalevingskosten te verminderen zonder dat de doeltreffendheid ervan wordt ondermijnd. Het JKP is verwarrend en onduidelijk.

Consumenten begrijpen het niet en gaan dus ook niet op basis van dat bedrag vergelijken. In Nederland is de hypotheekrente bijvoorbeeld fiscaal aftrekbaar, maar met dat fiscale voordeel wordt in het JKP onterecht geen rekening gehouden. Consumenten ontvangen de precontractuele informatie zoals het ESIS en JKP, maar deze informatie is voor consumenten niet passend. Het ESIS en JKP zijn niet duidelijk, te complex, te juridisch en worden door consumenten niet begrepen. In Nederland klopt het JKP ook niet omdat het deels moet worden berekend op aannames, waardoor consumenten hypotheek ook niet onderling kunnen vergelijken. Op basis van het ESIS/JKP kunnen consumenten geen geïnformeerd besluit nemen. Daarnaast is er sprake van een informatie-overload.

Kortom, de vergelijking van de precontractuele informatie moet voor door de consument vergemakkelijkt worden:

- Het ESIS moet eenvoudiger in begrijpelijke taal worden opgesteld. In het ESIS staat teveel (cijfermatige) informatie, die vaak niet erg concreet is.
- Het JKP wordt door consumenten in Nederland niet begrepen en werkt eerder verwarrend. In het JKP zouden daarom eigenlijk alleen de hoofdsom, de rentevast periode, het rentepercentage, de looptijd en de aflosvorm moeten staan. Dat zijn de belangrijkste gegevens.
- De consument zou minder informatie moeten krijgen. Informatieplichten leiden er vaak toe dat er te veel informatie verstrekt wordt aan consumenten, zonder dat er duidelijk gemaakt wordt welke informatie het belangrijkste is. Als er te veel informatie wordt gegeven dan neemt de kwaliteit van beslissingen af omdat mensen niet in staat zijn die grote hoeveelheid informatie te verwerken. Consumenten lezen de informatie niet of begrijpen hem niet, wat het vergelijken van producten bemoeilijkt.

Het ESIS als gestandaardiseerd informatieblad zou op zichzelf voldoende duidelijk en begrijpelijk moeten zijn. Het voorstel om naast het ESIS een samenvatting toe te voegen vermindert de waarde van het ESIS en leidt tot nog meer informatie voor de consument. Informatie die door de gemiddelde consument al slecht wordt gelezen en begrepen. Maak dan het ESIS en JKP eenvoudiger en begrijpelijker.

De belemmeringen voor grensoverschrijdend gedrag bestaan uit het feit dat iedere lidstaat zijn eigen wetten heeft voor contracten, kadaster en fiscale zaken. Deze diversiteit vormt een belemmering, maar die kan niet in het kader van de RHK-herziening worden aangepakt. Daarnaast is de home bias van de consument erg groot.

Wij zijn er absoluut geen voorstander van om te eisen dat er een bepaalde minimumperiode verstrijkt tussen de verstrekking van het ESIS/de bindende offerte en de sluiting van de overeenkomst om te voorkomen dat consumenten vaak niet voldoende tijd hebben om de beste hypotheekoffertes te kiezen die op de markt beschikbaar zijn. In Nederland krijgen consumenten over het algemeen via onafhankelijke adviseurs voorafgaand aan het bindende aanbod diverse voorlopige offertes/rente aanbiedingen waaruit ze de beste kiezen waarvoor ze dan het bindende aanbod krijgen. Bij de voorlopige offertes zit dan ook een voorlopig ESIS en het definitieve ESIS zit bij het bindende aanbod. Het bindende aanbod verlengt dus al het hypotheekacceptatieproces.

Consumenten zullen in de praktijk ook geen meerdere bindende aanbiedingen opvragen, omdat ze dan bij diverse aanbieders het volledige traject moeten hebben doorlopen voordat er een bindend aanbod ligt. Dit maakt het hypotheektraject inefficiënt en kostbaar. De doorlooptijden zullen ook alleen langer en complexer worden. Standaard moeten dan bindende offertes worden opgevraagd die niet tot een overeenkomst leiden. Het risico is dat daarmee ook het hypotheekproduct en het hypotheekadvies duurder wordt. Alle onnodige werkzaamheden moeten tenslotte ergens worden betaald. De vergelijking van producten zit in Nederland dus voor het bindende aanbod middels rente-aanbiedingen.

In Nederland zijn een paar sleutelindicatoren vastgesteld (LTI en LTV). Wij vinden het niet nodig om in Europees verband sleutelindicatoren (bv. lening ten opzichte van de waarde, lening ten opzichte van het inkomen, looptijd van de lening, duur van de rentevastperiode) vast te stellen, die bij kredietwaardigheidsbeoordelingen moeten worden gehanteerd. Dergelijke indicatoren kunnen grote implicaties hebben voor de woningmarkt van de diverse lidstaten.

OvFD:

- Evaluatierapport doorgenomen
- Gereageerd op de openbare beraadslaging
- Overleg met het ministerie van Financiën
- Overleg met het Europese onderzoeksbureau

11.4 EVALUATIE IDD

De Richtlijn Verzekeringsdistributie is per 1 oktober 2018 in werking getreden, toch was het de bedoeling dat de Europese Commissie een evaluatierapport over de implementatie hiervan zou hebben in februari 2021. Ook EIOPA zou uiterlijk 23 februari 2020 een rapport moeten hebben gemaakt over de wijze van implementatie binnen de verschillende lidstaten. Deze rapporten zijn mede door de coronacrisis uitgesteld. De OvFD is van mening dat er voor wat betreft regelgeving voorlopig rust in de markt moet komen.

11.5 FÉCIF

De OvFD is sinds januari 2017 aangesloten bij de Europese organisatie Fécif, de Europese organisatie van financiële intermediairs/adviseurs. De directeur van de OvFD is per 1 februari 2017 benoemd tot [member of the board](#). Fécif heeft een Europees White Book gemaakt waarin de positie van de (onafhankelijk) adviseur in Europa wordt geanalyseerd. De OvFD zorgt ervoor dat de input voor wat betreft het deel over de Nederlandse markt actueel is.

OvFD:

- Bestuursvergaderingen Fécif bijgewoond
- Europese consultaties in de gaten gehouden en waar nodig gereageerd
- Gereageerd op vragen omtrent de Nederlandse markt en wetgeving
- Parlementaire behandeling gevolgd

12. POSITIE VAN DE SERVICEORGANISATIES

Serviceorganisaties ontwikkelen zich steeds meer tot partner van advieskantoren, waar in het verleden het toegang bieden tot aanbieders en het overnemen van administratieve werkzaamheden de kernactiviteiten waren, worden nu strategische keuzes gemaakt op het gebied van de dienstverlening. Serviceorganisaties bieden steeds meer nieuwe diensten. Het beheer en de nazorg op producten wordt steeds belangrijker, er is vraag naar meer diensten die niet beperkt zijn tot Wft-plichtige activiteiten ook in het licht van maatschappelijke ontwikkelingen zoals duurzaamheid en serviceorganisaties maken daar strategische keuzes in voor wat betreft ICT, kennis, marketing, genereren van leads en diensten op het gebied van nazorg en klantbeheer. Hierdoor blijft het voor de kleinere advieskantoren mogelijk om als relatief klein kantoor lokaal actief te blijven, terwijl de infrastructuur en expertise van een grote onderneming ten behoeve van de klanten van het kantoor aanwezig is.

Serviceorganisaties blijven daarnaast van essentieel belang voor het instandhouden van het onafhankelijke distributiekanaal. Serviceorganisaties genereren een maximaal open markt, hetgeen direct van belang is voor het aanbod. Het beperkt ook de mogelijkheid voor aanbieders om hun kosten of de rente te laten oplopen, omdat een ongezonde prijsstelling direct leidt tot toestroom van nieuwe aanbieders die via de samenwerkingsverbanden snel en tegen lage kosten een breed distributienetwerk tot hun beschikking kunnen krijgen. Serviceorganisaties wakkeren de concurrentie aan met als gevolg lagere prijzen voor de consument. Het beste bewijs is de hypotheekmarkt, waar de (buitenlandse) concurrentie fors is toegenomen met als positief gevolg dat banken gedwongen worden de rentemarges te verlagen. Serviceorganisaties spelen daarin een doorslaggevende rol.

Met de nieuwe wettelijke titel voor onafhankelijk advies voor complexe producten spelen serviceorganisaties voor adviseurs dus een essentiële rol om onafhankelijk advies te kunnen geven. Om je als onafhankelijk adviseur te kunnen profileren (zie paragraaf 1.1), moet je een toereikend aantal op de markt verkrijgbare financiële producten kunnen bieden, die voldoende divers zijn wat type en aanbieder betreft. Een aansluiting bij een serviceorganisatie is niet de enige manier om hieraan te kunnen voldoen, maar wel de goedkoopste en meest efficiënte manier. Voor het verkrijgen van voldoende rechtstreekse aanstellingen bij aanbieders zal een adviseur ten eerste een bepaalde marktomvang moeten hebben en de kosten die daarmee gepaard gaan zullen aanzienlijk hoger zijn dan een aansluiting bij een serviceorganisatie, zeker wanneer de adviseur slechts incidenteel de producten adviseert van een bepaalde aanbieder. Het is ook niet voor niets dat in de markt serviceorganisaties zijn ontstaan als goedkoper en efficiënter alternatief om een grotere markttoegang te krijgen tot (buitenlandse) aanbieders.

Positieve invloed op het rendement

De invoering van directe beloning bij complexe producten en de trend naar transparantie van schadeverzekeringen zet druk op de vergoedingen die financieel advieskantoren ontvangen en daarmee op hun rendement. De onderscheidende kracht van de meeste kantoren ligt meer op het adviesgedeelte dan op het administratieve gedeelte. Met een verdergaande digitalisering wordt een relatief snelle verschuiving verwacht op financieel advieskantoren van administratieve naar advieswerkzaamheden. Door volume en een hogere graad van automatisering zullen serviceproviders de administratieve werkzaamheden tegen steeds lagere kosten kunnen uitvoeren en wordt het voor financieel advieskantoren financieel onaanvaardbaar om werkzaamheden zelf uit te blijven voeren. De impact die serviceorganisaties (gaan) hebben op de concurrentiepositie, op de breedte van de dienstverlening en op de kwaliteit van de bedrijfsprocessen voor de aangesloten advieskantoren wordt dus snel groter. Serviceorganisaties geven door efficiency en schaalvoordeel een positief effect op het rendement van onafhankelijk adviseurs. Uit onderzoek van DFO blijkt dat 58% van de deelnemers ervaren dat hun rendement positief wordt beïnvloed.

Kortom: Serviceorganisaties ontwikkelen zich steeds meer tot gespecialiseerde organisaties die financieel advieskantoren helpen beter te ondernemen.

Een goede, strategische samenwerking in de intermediaire keten is voor alle partijen van groot belang, maar nog het meeste voor de consument; zonder serviceorganisaties versmalt het aanbod, loopt het kwaliteitsniveau achteruit en heeft hij uiteindelijk veel minder keuze. Een goede samenwerking tussen onafhankelijk adviseurs en serviceorganisaties leidt tot een dominante intermediaire marktpositie.

Doelstellingen OvFD

- De waardevolle positie van serviceorganisaties onder de aandacht brengen van politiek en stakeholders.

- Serviceorganisaties worden op grond van de Wft gezien als bemiddelaars. De OvFD blijft pleiten voor een aparte positie in de wet.

OvFD:

- Positie en rol van de serviceorganisatie besproken met stakeholders
- Belangrijke rol serviceorganisaties in perspublicaties en interviews benadrukt
- (Nieuwe) regelgeving beoordeeld op de gevolgen voor de positie van serviceorganisaties

13. COMMUNICATIE

13.1 ALGEMEEN

De OvFD heeft op 1 juni 2022 haar jaarlijkse Algemene Ledenvergadering (ALV) gehouden.

13.2 LIJST MET PUBLICATIES

* Radio

Op 3 mei 2022 was onze voorzitter de hoofdgast in het programma Zakendoen op BNR.

* Opinie

De OvFD verzorgt regelmatig een (opinie)bijdrage of interviews voor de (vak)bladen. De volgende opinies/artikelen zijn in 2022 verschenen:

- [20-12-2022: InFinance – “2023: Eerst de mensen, dan de regels!”](#)
- [2022 InFinance – Een brancheorganisatie maakt wel degelijk het verschil](#)
- [15-12-2022: AM – Onuitvoerbare regeldruk belemmert ondernemerschap](#)
- [06-12-2022: VVP – Adviesvak over vijf jaar](#)
- [10-11-2022: VVP – Het vuur van....Colinda Rosenbrand](#)
- [09-10-2022: AM – Leennormen niet van deze tijd](#)
- [11-08-2022: AM – Blast from the past: de eerbiedigende werking](#)
- [09-06-2022: AM – Duidelijkheid over verkort advies is gebed zonder eind](#)
- [05-05-2022: InFinance – Bescherm de consument de afgrond in](#)
- [03-05-2022: Christian Dijkhof in gesprek bij BNR](#)
- [07-04-2022: AM – ‘De AFM kreeg vragen. Wat, nu na 17 jaar Wft?’](#)
- [03-02-2022: AM – Zinloos en demotiverend examencircus](#)

* Overzicht Persberichten

In 2022 zijn de volgende persberichten en reacties verzonden aan de (vak)pers:

- [22-11-2022: Reactie OvFD op waarschuwing van de AFM](#)
- [27-09-2022: Maatschappelijk perspectief op een toegankelijke woningmarkt](#)
- [12-01-2022: Brancheorganisaties informeren bij CDFD naar stand van zaken PE-examinering](#)

13.3 PROJECT- EN PRODUCTGROEPEN OvFD

In oktober 2017 heeft het bestuur besloten om relevante project- en productgroepen samen te stellen. Deze groepen kunnen bestaan uit specialisten vanuit de diverse centrale organisaties om de expertise zo groot mogelijk te maken. De volgende projectgroepen waren in 2022 actief:

- Projectgroep Productontwikkelingseisen
- Productgroep Hypothecair Krediet
- Werkgroep Juridische Zaken

De projectgroep 'AdviesWijzer' denkt mee over de AdviesWijzer en het daarop te volgen beleid. De productgroep Hypothecair Krediet heeft het bestuur geadviseerd over knelpunten en oplossingsrichtingen voor het platform Hypotheken.

14. BESTUUR EN DIRECTIE OVFD

In 2022 zijn geen bestuurswijzigingen.

Het bestuur van de OvFD bestaat vanaf 1 juni 2022 uit de volgende leden:

1. Christian Dijkhof, voorzitter	The HypotheekCompany
2. Tim Schoonbergen, secretaris	Nedasco
3. Tim Rijvers, penningmeester	DAK Intermediaircollectief
4. Aïcha Amchich	Geldshop / Acadium Bastion / FlexGarant Assuradeuren /
Financium Primae
5. Dylan Dresens	FlexFront
6. Martin Keegstra	Romeo Financiële Diensten / Finzie Nederland
7. Harrie-Jan van Nunen	VCN HypotheekService
8. Marcel Bax	SPN/HomelInvest
9. Mark de Rijke	Huis & Hypotheek / Hypotheekshop / Hypokeur/ Welke
Financiële Diensten
10. Michel van den Akker	De Hypothekers Associatie
11. Michiel Meijer	Van Bruggen Adviesgroep
12. Raj Singh	HypotheekVisie

Directie OvFD

Colinda Rosenbrand

Adresgegevens Organisatie van Financiële Dienstverleners

Vestigingsadres: Kerkverreweide 10, 4261 LM Wijk en Aalburg
Postadres: Postbus 4, 4260 AA Wijk en Aalburg
Telefoon: 06 – 46 27 34 38
Website: www.OvFD.nl
E-mail: info@ovfd.nl